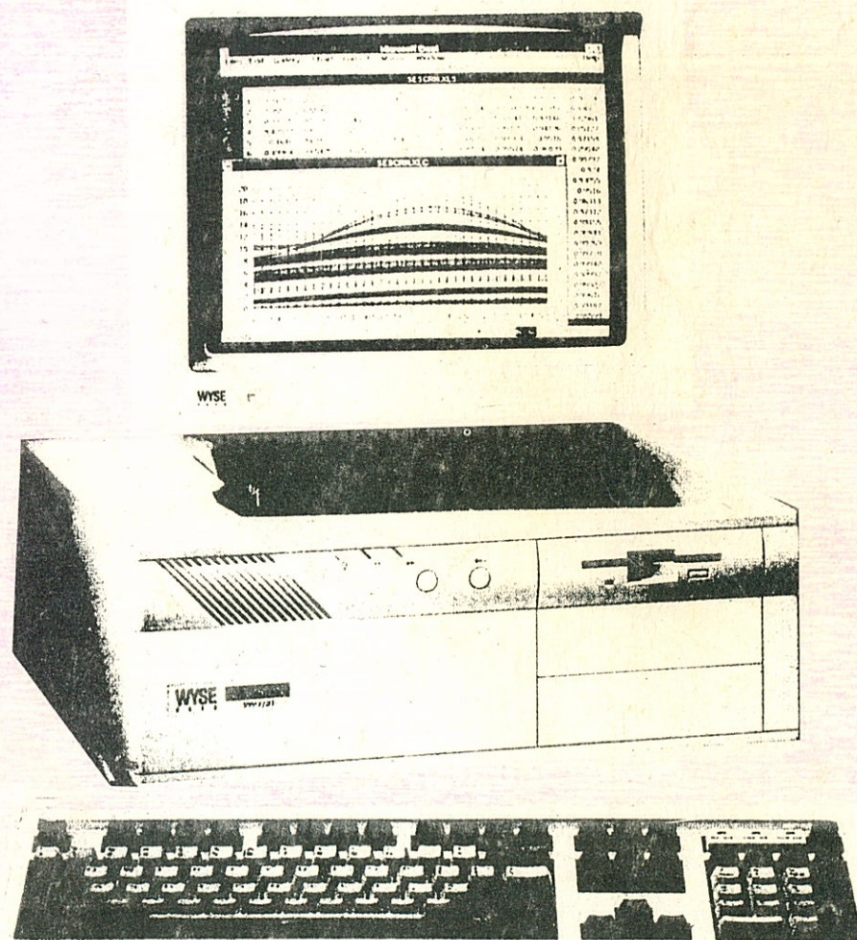

Dr. Sztrik János — Dr. Sztrikné Rigó Rita

Így könnyebb a számítástechnika

Angol—magyar szótár, fontosabb rövidítések,
mini értelmező szótár, szoftverválasztás

Stúdium 1991

Dr. Sztrik János — Dr. Sztrikné Rigó Rita

Így könnyebb a számítástechnika

Angol—magyar szótár, fontosabb rövidítések,
mini értelmező szótár, „szoftverválasztás

Stúdium 1991

Szerzők:

Dr. Sztrik János
Dr. Sztrikné Rigó Rita

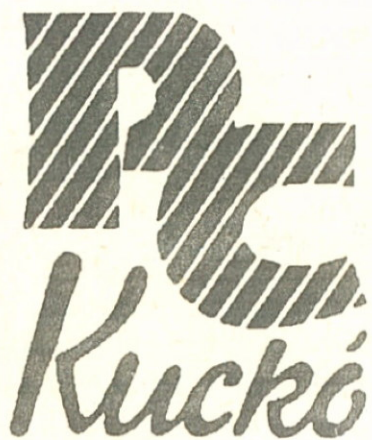
Lektorok:

Dr. Juhász István
Dr. Fazekas Gábor

Kiadják a szerzők a STÚDIUM Kiadó gondozásában
Nyomda: FOLLDEKOR Nyíregyháza
ISBN: 963—7988—21—1.

Tartalomjegyzék

Előszó.....	5
1. Angol-magyar számítástechnikai szótár, fontosabb rövidítések	7
1.1 Angol-magyar számítástechnikai szótár	7
1.2 Fontosabb rövidítések és kifejezések	70
2. A DOS üzenetei	99
2.1 A perifériákkal kapcsolatos hibaüzenetek	99
2.2 A DOS egyéb üzenetei	102
3. Mini értelmező szótár	109
3.1 Adatszervezés	109
3.2 A számítástechnika alapjai	109
3.3 Lemez-szótár	112
3.4 Operációs rendszerek	113
3.5 Programok, programnyelvek	114
3.6 Számok és jelek	115
4. Szoftverválasztás	119
4.1 A programok kiválasztása	119
4.2 A programok csoportosítása.....	122
4.2.1 A programozást segítő szoftverek.....	122
4.2.2 Utility programok.....	123
4.2.3 Felhasználói programok	125
Irodalomjegyzék	131

Címeink:

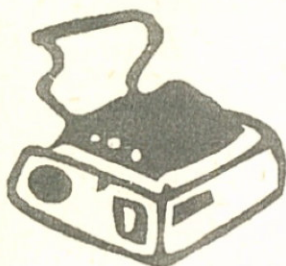
Budapest XIII. Sallai I. u. 8.
Tel./Fax.: 13-15-705

Budapest VII. Damjanich u. 23.
Tel./Fax.: 12-10-561

Budapest VII. Thököly út 32.
Tel./Fax.: 14-22-972

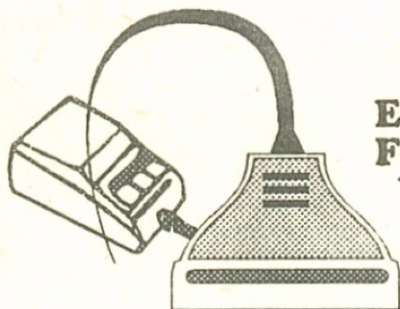
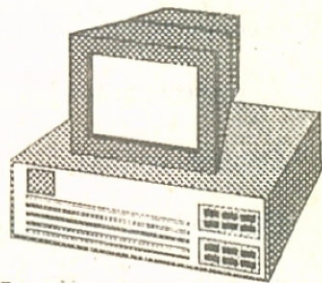
Debrecen, Batthyány u. 10.
Tel./Fax.: (52) 17-683

A számítástechnika komfortja:

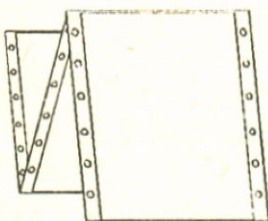
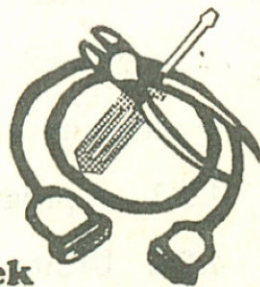
STAR mátrix- és lézernyomtatók
Lapadagolók, nyomtatószalagok
Festékkazetták (Star, HP Laser)
Nyomtató átkapcsolók
Nyomtató állványok

Számítógép részegységek
Winchesterek
Billentyűzetek
Hálózati elemek
Monitorok, monitorszűrők

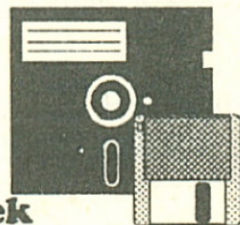

Egerek, alátétek, tartók
Fekete/fehér- és színes szkennerek
Vonalkód szkennerek és tartozékaik
Joystickek, botkormányok

Összekötő- és hosszabbitókábelek
Csatlakozók, átalakítók
CENTRONICS és nyomtatókábelek
RS-232 kábelek és kivezetők
Szerszámkészletek, tisztítókészletek
Antisztatikus védőhuzatok

Floppylemezek
Lemeztartók, tisztítók
Leporellők, minden méretben

Magyar és angol nyelvű szakkönyvek
Szoftverek

Előszó

Egyre nehezebb lépést tartani a számítástechnika rohamos fejlődésével. Éppen ezért minél hamarabb kezdjük az alapfogalmak elsajátítását annál könnyebb lesz a felzárkózás és egy adott szint elérése. A szintentartáshoz azonban folyamatosan követnünk kell az új irányzatokat, tudnunk kell a legfrissebb szoftverekről és hardverekről. Mivel a számítástudomány nyelve az angol, minden kezdő felhasználónak – ha nincsenek angol ismeretei – nehézséget jelent a számítógéppel való kommunikáció. Könyvünkkel ennek az akadálnak a leküzdését is szeretnénk megkönnyíteni. Tematikáját az oktatásban és a programozási munkában szerzett tapasztalataink alapján alakítottuk ki.

Az első fejezetben angol-magyar számítástechnikai szótár és a fontosabb rövidítések találhatók.

A második fejezet a DOS alapvető üzeneteit tartalmazza.

A harmadik fejezet egy mini értelmező szótárt foglal magába.

A negyedik fejezetben szoftverekről adunk egy-egy rövid ismertetést.

Könyvünk bevezetést nyújt egy izgalmas, sok türelmet és ötletet igénylő tudományágba, melynek segítségével mindennapi munkánkat nagymértékben megkönnyíthetjük. Az alapvető ismeretek előbb-utóbb az általános iskolák kötelező tananyagába is bekerülnek majd és a számítógépek rendszeres használatát remélhetőleg mindenki igényelni fogja. Tapasztalataink alapján munkánk hasznos lehet az egyetemi és főiskolai hallgatóknak, tanfolyamok résztvevőinek, a középiskolásoknak valamint az általános iskolák tagozatos tanulóinak.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani a könyv lektorainak Dr. Juhász Istvánnak, Dr. Fazekas Gábornak hasznos észrevételeikért és tanácsaikért. Külön köszönet mondunk Ilosvay Ferencnek, Bujdosó Gyöngyinek és Korcsolay Zsoltnak értékes technikai segítségükért, valamint a Kossuth Lajos Tudományegyetem Matematikai Intézetének és Számoló Központjának a technikai háttér biztosításáért.

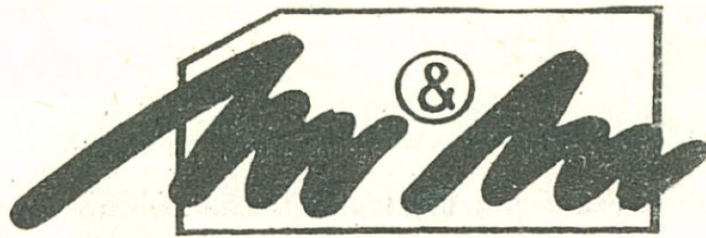
Végül őszinte hálánkat fejezzük ki Kálmán Mariannak a kézirat gondos legépeléséért és könyvünk jelen formában történő számítógépes szerkesztéséért.

Olvasóinknak eredményes munkát, sok időt, még több türelmet és vírusmentességet kívánunk.

A Szerzők

Debrecen, 1991.

A könyv elkészítéséhez az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA-1648/91) részleges anyagi támogatást nyújtott.

IFJÚSÁG ÉS INFORMATIKA

P Á L Y Á Z A T O T H I R D E T

tanulók részére
általános iskolásoktól egyetemi hallgatókig

Pályázat célja: olyan ötletek, javaslatok összegyűjtése, mely a rendszeresen megtartandó számítástechnikai ifjúsági tábor tematikájának összeállításában, ifjúsági számítástechnikai pályázat kiírásában nyújt segítséget.

Pályázat benyújtása: folyamatosan, minimum két gépelt oldalon, melyet harminc naponként értékel a kuratórium.

Minden olyan pályázó, akinek a pályázatát hasznosításra alkalmasnak találja a kuratórium, jogosulttá válik egy darab IBM kompatibilis XT, vagy AT számítógép vásárlásakor 15 % kedvezményre.

Pályázatok beadhatók:

M&M
Informatika Kft.
Baja, Petőfi u. 44.
Tel.: (79) 21-796

M&M
Brown Kft.
Debrecen, Batthyány u. 24.
Tel.: (52) 18-144

SZEKÉR
Információs Rt.
Budapest XI. Budafoki út 59.
Tel.: (1) 181-1134

BODEX
Kereskedelmi és Információs
Iroda
Szolnok, Verseggy park 8.
III.e.
Tel.: (56) 44-905

1. Angol-magyar számítástechnikai szótár és fontosabb rövidítések

Többfajta számítástechnikai szótár létezik a maguk előnyeivel és hátrányaival. Egy olyan változatot próbáltunk összállítani, amelyben nemcsak a szavak jelentése, hanem az egyes fogalmak magyarázata és értelmezése is megtalálható. Különválasztottuk a szószedetet a rövidítésektől, mert véleményünk szerint a szótár használata így gyorsabbá válik. Szókincse középfokú és használatával több témakör megértése válhat könnyebbé. Elkészítésénél alapvető forrásként a Homonnay [5] mű szolgált, melyet többek között a Kovács [6], [7] könyvekben található szavakkal egészítettünk ki. Nagy segítségünkre volt az Oxford Számítástechnikai Értelmező Szótár [9], valamint Sinclair [12] is. A magasabb szintű munkához ezeket feltétlenül ajánljuk.

A szótár használatához javasoljuk, hogyha itt nem találja meg az ismeretlen kifejezést, akkor nézze meg ezt az 1.2 részben is.

1.1 Angol-magyar számítástechnikai szótár

A

abandon eldob, elhagy	absolute loader abszolút címes betöltő program
ability képesség	absolutely teljesen
abnormal szabálytalan, rendellenes	absolute value abszolút érték
abolish megszüntet	abstract code pszeudokód, absztrakt kód
abort programfutást megszakít	acceleration time gyorsulási idő, amely alatt a mágnesszalag-meghajtó eléri a kívánt írási/olvasási sebességet
abreast párhuzamosan, egymás mellett, egy vonalban	accent grave ferde ékezet, visszafelé dőlt ékezet (‘)
abrupt hirtelen	accept elfogad, átvesz
abruption hirtelen megszakítás	accetable quality level elfogadható minőség szint
absence vminek a hiánya	
absolute semmihez sem viszonyított, abszolút	
absolute address abszolút cím	
absolute assembler abszolút (címes) assembler	

- acceptance test** átvételi vizsgálat
- acceptor handshake** egy fogadóoldali összeköttetési módszer (IEEE-488 sínszabvány funkciója)
- access** hozzáférés
- access denied** valamilyen okból visszautasított hozzáférés
- access method** a központi tár és az I/O eszközök közötti adatmozgatás módja
- access path** elérési út
- access time** hozzáférési, elérési idő
- accidental error** véletlen hiba
- accidentally** véletlenül
- accommodate** hozzáilleszt
- accompanying** kapcsolatban levő, hozzá tartozó
- accomplish** befejez, végrehajt, véghezvisz, teljesít
- account** számla, elszámolás, azonosító
- accounting** könyvelés
- account number** felhasználóhoz rendelt elszámolási szám
- accumulate** összegyűjt, felhalmoz
- accumulator** gyűjtőregiszter, elosztóregiszter, akkumulátor (műveletek eredményének tárolására szolgáló regiszter)
- accuracy** pontosság, helyesség
- accurate** pontos, helyes
- acoustic** hangtani, hallási, akusztikus
- acoustic coupler** akusztikus csatoló
- acoustic delay line** akusztikus késleltetővonal
- acronym** kezdőbetűkből alkotott mozaikszó, rövidítés
- across** keresztül
- action** tevékenység, intézkedés
- activate** működésbe hoz, elindít
- active** működő, aktív
- active high** olyan jel, amely „1” logikai értéknél fejt ki hatást [szinonimája *positive true*]
- active low** olyan jel, amely „0” logikai értéknél fejt ki hatást [szinonimája *negative true*]
- Active Page** az IBM PC nyolc elérhető képernyő-memóriája közül az, amelyekre éppen írunk [vö. Visual Page]
- active partition** a központi tárnak vagy a merevlemezes tárolónak az operációs rendszert tartalmazó partíciója → *partition*
- activity** tevékenység
- actual** tényleges, meglevő
- actually** pillanatnyilag, éppen most
- acute accent** ékezet (normál)
- adapt** alkalmaz, átdolgoz
- adapter** más rendszerhez kapcsolódó segédeszköz
- adaptive control system** adaptív vezérlőrendszer
- A/D converter** (*analog-to-digital converter*) analóg-digitális átalakító
- add** összead
- added** hozzáadva, vmivel kibővítve
- addendum** függelék, pótlás [t.sz.: *addenda*]
- adder** összeadó
- addition** összeadás, összegezés
- additional** járulékos, kiegészítő, pótlólagos
- additive** additív, az eredetihez hozzáírt
- address** cím; címez
- addressable memory** megcímezhető tárterület
- address bus** címbusz → *bus*
- address generation** címszámítás szegmenscímből és eltolási címből
- addressing capacity** címezhető memóriakapacitás, címtartomány
- addressing exception** címzészhiba
- addressing mode** címzési mód
- address register** címregiszter
- adequate** megfelelő, kielégítő
- adjacent** szomszédos, határos

adjoined szomszédos, összekapcsolt
adjust beállít, kiigazít
admit megenged, elismer
advance szövegszerkesztőnél képernyőn haladás balról jobbra és felülről lefelé (előre) [ellentéte *backup*]
advanced tovább fejlesztett, haladó
advanced BASIC → *BASICA*
advantage előny, elősegít
adverse ellentétes, ellenkező
advice tanács
advise tanácsol, ajánl
affect hat, befolyásol
after image változtatás utáni lapállapotok naplózása
agree megenged, beleegyezik
agreement engedély, beleegyezés
aid segít; segítség
aim cél, célpont
alert riasztás, riadó
algebraic(al) algebrai
algebraic language algebrai nyelv (olyan programnyelv, amelyiknek az utasításai az algebrai formulák szabályai alapján épülnek fel)
algorithm algoritmus, megoldási módszer
alias ugyanazon állomány v. program másik neve
aligned összehangolt, kiegyenlített
alignment sorbaállítás
all összes, minden
allocate kioszt, kiutal, lefoglal
allocated space lefoglalt terület
allow megenged, engedélyez, lehetővé tesz
allow for számba vesz, tekintettel van vmire
alphabet ábécé, karakterkészlet
alphabetic alfabetikus, betűkből álló
alphameric → *alphanumeric*
alphanumeric (A/N) — 1. olyan karakterkészlet, amelyben kizárólag a latin ábécé betűi, a számok

és írásjelek vannak [szinonimája *alphameric*]; — 2. alfanumerikus, betűkből, számokból és írásjelekből álló
already már
alter megváltoztat, módosít
alternate változó, váltakozó
alternative választható, vagylagos
ambiguity error hibás beolvasás rossz szinkronizálás miatt
ambiguous keyword kétértelmű, félreérthető kulcsszó
amount összeg, mennyiség
amount brought forward áthozat
amount carried forward átvitel
amplify nagyít, erősít, részletez
analog analóg, folytonos fizikai mennyiség, digitális
analog computer analóg (nem digitális) számítógép
analogous azonos elvű, analóg
analog-to-digital converter → *A/D converter*
analysis elemzés
analyst programmer programtervező
anchor referenciacsoport
ancillary segéd-, kiegészítő
and és
AND operation „és” logikai művelet
AND-OR-INVERT gate „és-vagy-nem” kapu
angle mértani szög
angle bracket „és” jel zárójelként
animate állóképek filmszerű sorozatával mozgás látszatának keltése
annotate megjegyzésekkel ellát
announce közöl, bejelent
another egy másik
ANSI escape sequence az ANSI által lefektetett vezérlőkód-táblázat szerinti jelsorozat (mindig ESC karakterrel kezdődik)
ANSI.SYS bővített monitorkezelő le-

- hetőségeket biztosító rendszerfile az IBM PC-n
- answer** válasz
- anticipation** megelőzés, előre szám-bavétel
- anticoincidence unit** kizáró „és” logikai áramkör
- antivalence unit** kizáró „vagy” logikai áramkör
- any** bármelyik
- apologize** magyarázkodik
- apostrophe** idézőjel (')
- appear** megjelenik
- append** hozzáfűz, hozzátol
- appendix** függelék, melléklet [t.sz.: *appendices*]
- applicable** alkalmazható
- application** alkalmazás, használat
- application program** felhasználói program (meghatározott felhasználói cél(ok)ra készült program)
- applications programmer** felhasználói, alkalmazói programozó
- apply** alkalmaz, használ
- apply to** vonatkozik vmire
- appointment** a rendszer számára ismert felhasználói szoftver
- appreciate card** kiértékelő kártya
- appreciation** értékelés
- appropriate** megfelelő
- approve** jóváhagy
- approved** ajánlott
- approximate key** közelítő kulcs (nem biztos, hogy létezik, de a következőt behozza)
- approximately** megközelítőleg
- arbitrary** tetszés szerinti, tetszőleges
- arch** ív
- architecture** belső felépítés v. felépítettség
- archive** → *file attributes*
- archiving** kimentett állományok tárolója és az ezzel összefüggésben levő napló
- are you sure?** biztos Ön ebben? (megerősítő kérdés nagyobb mennyiségű adat törlésére vonatkozó utasítás esetén)
- argument** — 1. változó, kulcs; konstans, amit szubrutin hívásakor adnak meg; — 2. változó, amelynek értékétől függ egy művelet végrehajtása; — 3. hivatkozási szám egy táblázat mezőjére (index); — 4. utasítás paraméterre
- arithmetical** számoló, aritmetikai
- arithmetic instructions** a mikroprocesszor számolással kapcsolatos utasításai
- arithmetic operation** aritmetikai művelet
- arithmetic shift** aritmetikai léptetés
- arithmetic unit** számolóegység → *ALU*
- around** körül, közel
- arrange** rendez, rendbehoz
- arrangement** elrendezés
- array** mátrix, tömb
- array logic** áramkörü elrendezés
- arrival** megérkezés
- arrow** nyíl
- artwork** mesterrajz (pl. nyomtatott áramkörü lemez mesterrajza)
- as a rule** rendszerint, általában
- ascending** növekvő
- aside** félre, oldalt → *set aside*
- ask** kér, kérdez
- as long as** amíg, ameddig
- aspect** megjelenítés, ábrázolás
- aspect ratio** a vízszintes és függőleges leképezés eltérési aránya
- assemble** összeállít, összeszerkeszt, assemblerben megírt program fordítása gépi nyelvre
- assembler** assembler (fordítóprogram az assembler nyelvű programokhoz)
- assembler language** assembler programozási nyelv (számítógép-orientált)

- tált nyelv, amelynek utasításai rendszerint egy-egyértelmű megfeleltetésben vannak a gépi utasításokkal)
- assembly time** assembler program tárgykódra fordításának ideje
- assert** állít, kijelent
- assign** kijelöl, hozzárendelést létesít
- assignment** kijelölés, hozzárendelés
- assignment-free language** értékadás nélküli nyelv
- assist** támogat
- associate** adatbázisokat összfüggésbe (relációba) hoz
- associated with** kapcsolatban van, társult, vmihez hozzárendelt
- associative memory** asszociatív tár
- assortment** választék
- assume** feltételez
- assumption** feltétel, feltevés
- asterisk** csillagjel (*)
- asynchronous adapter** az *IBM PC* aszinkron külső kapcsolata (*COM1*, *COM2*)
- asynchronous operation** nem szabályos időközönként vagy előre meg nem nevezhető időpontban fellépő utasítás
- asynchronous transmission** aszinkron adatátvitel
- at least** legalább
- „at” sign** egységárjel (@)
- atonal voice** nem zenei hang
- attach** csatol, hozzákapcsol, leköt
- attempt** kísérlet, próbálkozás
- attention** figyelem
- attenuate** csillapít
- attribute** — 1. tulajdonság, jellemző → *file attributes*; — 2. jelek ábrázolási formája képernyőn pl. vastag, villogó, aláhúzott, negatív, normál
- audience** számítógép-felhasználó, közönség
- audio** audio-, hallható frekvencián belüli
- audio frequencies** hangfrekvencia, hallható frekvenciatartomány (kb. 15 Hz — 20000 Hz)
- audio signal** hangjelzés
- auditing** elemzés, vizsgálat (statisztikai, számviteli)
- audit roll** naplótékercs vagy ellenőrzési szalag
- augmented addressing** bővített címzés
- author** szerző
- authority** jogosultság, felhatalmazás
- authorized** jogosult
- auto-dialing** automatikus tárcsázás (a modem képessége: felhasználó beavatkozása nélkül egy vonalon keresztül felhív egy számítógépet)
- AUTOEXEC.BAT** az *IBM PC* bekapcsolása után automatikusan végrehajtásra kerülő batch file → *batch file*
- auto line feed** a nyomtató minden CR karakter után automatikusan sort emel
- autoload** önbetöltő
- automate** automatizál
- automatic data processing** elektronikus adatfeldolgozás
- automaton** önműködő gép, automata [t.sz: *automata*]
- auto sheet load** nyomtatón egyedi lap automatikus betöltése (nem leporelló)
- auxiliary** segéd-, pót-, mellék-
- auxiliary storage** külső tároló, háttértároló; segédtároló [vö. *main storage*]
- available** elérhető, rendelkezésre áll
- avalanche effect** lavinasokszorozódás
- average** átlag, átlagos
- avoid** elkerül
- awaiting time** várakozási idő
- axis** geometriai tengely

B

- back** vissza, hátra, valaminek a hátoldala
- back-end** végoldali; kimenet, kimenőterület
- back-end network** háttérhálózat
- back face** hátoldal
- back-feed** visszacsatolás
- background** az operatív tárnak az alacsony prioritású program számára fenntartott része → *partition*
- background color** képernyőkarakter háttérszíne v. grafikai háttérszín
- background print spooler** (PRINT utility) → *print spooler*
- background processing** alacsony prioritású program feldolgozása, amikor a nagyobb prioritású program nem használja a rendszer erőforrásait
- Backing Programmer** háttér programozó, aki helyettesítheti a vezető programozót
- backing store** háttértároló
- back-off** visszatart, visszakozik
- backplane** csatlakozó tartópanel, csatlakozó-blokk, hátlap
- backslash** visszafelé dőlt törtjel \)
- backspace** visszalépés (vezérlő karakter)
- backtracking** visszaléptetés
- back-up** háttértárra kiment állományt; tartalék
- backup** szövegszerkesztőnél képernyőn haladás jobbról balra és alulról felfelé (visszafelé) [ellentéte *advance*]
- back-up copies** biztonsági másolatok
- back up system** tartalék rendszer
- backward** visszafelé
- backward channel** ellenirányú csatorna
- backward read** visszafelé olvasás, hátrafelé olvasás (mágnesszalagról)
- bad** rossz
- bad block file** az az állomány, ahová a *BAD* utility rendeli a hibás lemezblokkokat
- badtrack** a mágneslemez hibás, használhatatlan területe; az ilyen szektorok gyűjtőfile-ja
- Bad utility** (bad block locator) hibás blokkot megállapító segédprogram
- balance** egyenleg, egyensúly
- band** köteg, csatorna
- bank** fizikailag önállóan kezelhető központi tárterület (*IBM PC*-n 2 memóriachip-sor)
- banner** szembetűnő fejléc
- bar chart** oszlopdiaagram (statisztikai adatok ábrázolásához)
- bar-code** vonalkód
- base** alap, alapul
- base address** báziscím (olyan cím, amelyhez viszonyított eltolási címekkel helyettesítünk valamilyen abszolút címet, pl. azonos szerkezetű memóriatáblázatok báziscímei)
- based on** vmin alapul
- baseline** alapkonfiguráció, alaprendszer, alapvonal
- basic** alapvető
- basics** az alapok, vminek az alapjai
- basis-upward strategy** alulról felfelé építkező stratégia
- batch** — 1. feldolgozandó összegyűjtött adatállomány; — 2. fut-

- tatható programok csoportja; —
3. tágabb értelemben: programok egymás utáni feldolgozása
- batch file** végrehajtható parancsok sorozatából álló, futtatható (*DOS*) állomány
- batch processing** kötegelt feldolgozás
- baud** az átviteli sebesség mértékegysége (1 bit/s)
- baud rate** átviteli sebesség (bit/s)
- bead** kis programmodul
- beam** sugárnyaláb
- beam store** elektronsugaras tároló
- because** mivel, mert
- become** válik valamivé
- beep** sípolás, hangjelzés, akusztikus jelzés; hanggeneráló utasítás
- before** előtt
- before image** változtatás előtti lapálapotok naplózása
- begin** kezdet; elkezd
- behaviour** viselkedés
- behind** mögött
- bell** csengő, figyelmeztetés
- belong** tartozik v-hová
- bench-mark** számítógép teljesítményét értékelő programcsomag vagy annak eredménye
- benefit** előny; elősegít, támogat
- beside** mellett
- best** a legjobb
- best-fit** szegmens bevitele a legkisebb összefüggő tárterületre, amelybe még befér
- better** jobb
- between** között
- bias** eltérés, eltérítés
- bidirectional** kétirányú
- big** nagy
- big bang** tesztetlen modulok együttes tesztelése
- Big Blue Kék Óriás** — az *IBM* cég (kék a márkajelzése)
- billing** számlázás
- binary** bináris, kettes számrendszerbeli
- binary arithmetic operation** bináris aritmetikai művelet
- binary code** bináris kód
- binary digit** bináris karakter (jegy), általában „0” vagy „1” → *bit*
- binary notation** bináris jelölésmód, két különböző karaktert használó jelölésforma (általában 0 és 1)
- binary search** bináris- (felezéses) keresés
- binary synchronous communication** bináris szinkron párbeszéd
- bind** hozzárendelés, csatolás
- bipolar strategy** kétpólusú stratégia
- bisected vertical bar** két részből álló függőleges vonás (|)
- bistable** bistabil, két stabil állapotú
- bit** a *binary digit* szavak összevonásából származik → *binary digit*
- bitmap** — **1.** bináris térkép a blokkok foglaltságáról; — **2.** bittérképes üzemmód (grafika)
- bit-slice** bitszelet, bitszelet-mikroprocesszor
- bit-stuffing** bitbeszúrás
- black** fekete
- black box** fekete doboz, pl. ismeretlen működésmódú áramkör (hardver programvédelmi eszköz)
- blank** üres hely, szóköz
- blast** memóriabeégetés
- blind** lefedés, szelektív vételkizárás
- blind keyboard** vakbillentyűzet
- blinking** képernyőn jelek villogtatása
- blip** jelölés, jelzés
- block** — **1.** blokk (adatok egységként kezelt halmaza) → *sector* — **2.** tömör téglalap (grafika)
- block boundary** blokkhatár
- block-check character** blokkellenőrző jel (minden átvitt blokk után)

- küldött, a blokk tartalma alapján számított érték, amelyet a fogadó is kiszámít és összehasonlít a küldöttel)
- block diagram** blokkdiagram; geometriai jelöléssel bemutatja a folyamatok egyes részeinek fő funkcióit és azok kapcsolatát
- blocked task** valami oknál fogva várakozási helyzetben levő folyamat
- block length** blokkhossz
- block-read** egyszerre egy vagy több blokk olvasása a lemezről
- blow** kiégés, kiolvadás
- board** áramköri lap → *PCB*
- boiled-down essence** igen tömör kivonat, lényeg
- bold** kövér (betű nyomtatón)
- bold-face** kövér vagy kiemelt betű nyomtatón
- bond** kötés
- book** utasításcsoport
- Boolean** egyes nyelvekben (pl. *Pascal*) a logikai változótípus előre definiált neve
- Boolean algebra** Boole-algebra, logikai műveletekkel foglalkozó algebra
- Boolean operation** Boole-művelet, logikai művelet
- boot** → *bootstrap loader*
- bootable** betölthető
- boot block** betöltő blokk
- boot sector** a betöltőprogramot tartalmazó lemezszektor → *disk partition*
- bootstrap** rendszertöltő (általában ROM-ban helyezkedik el)
- bootstrap loader** rendszertöltő
- border** határ, keret a képernyőn
- borrow** áthozat, átvitel (kivonásnál)
- both** mindkét
- bottom** alja vminek
- bottom address** legkisebb memóriacím, ahova a programot töltötték
- bottom face** alsó oldal
- bottom-up strategy** alulról felfelé stratégia [ellentéte *top-down strategy*]
- boundary** határvonal
- box** képernyőn megjelenő (többnyire adattal kitölthető) keret
- brace** kapcsos zárójel
- bracket** szögletes zárójel
- branch** elágazás
- break** megszakít, ciklusból kiugrik, programleállítás
- breakdown** a programfutás abnormális megszakadása
- breaking words** szótördelés
- breakpoint** program töréspontja, megszakítási pont
- breakpoint interrupt** megszakítás a nyomkövetés céljaira, a meghatározott ponton átadódik a vezérlés a debugger programnak → *debugger*
- bridgeware** formátumkonvertáló eszköz vagy szoftver
- brief** rövid kivonat
- bright** fényes (kiemelt karakter)
- brightness control** képernyő fényerő beállítása
- bring** hoz
- broadcast** közhírré tesz, közvetít, másoknak üzen
- browsing** böngészés
- broadcast message** körüzenet hálózatban
- brush** ecset (grafikus programok színezőmintája)
- bubble memory** buboréktár
- bubble up** buborékredezés
- bucket** tároló, amely „n” db blokkból áll (1 blokk = 512 byte), blokktartó
- bucket pointer** következő bucket-re utal
- bucket splitting** a beszúrandó tétel bekerül a helyére, és a tároló végéről az utolsó tétel a túlcserélési bucket-ba kerül

buckle kihajtás, gyűrődés; kapocs
buffer puffer, periféria tárolója; tárol
buffered data transmission puffere-
 relt adatátvitel, az adatok nagyobb
 „csomagokban” kerülnek átvitelre a
 kommunikáció meggyorsítása érde-
 kében
buffer pool az a tároló terület, ahol a
 program összes puffere található
buffer prefix adminisztrációs terület
 a puffer elején, ahol a pufferre
 vonatkozó információkat tárolja a
 rendszer
bug hiba, tévesztés; olyan programu-
 tasítás, amely nem várt eredményt
 okoz
build felépít
built-in beépített
built-in clock beépített óra (a
 programok által lekérdezhető, ill.
 állítható)
bulk store háttértároló, tömegtároló
bump counter ütközésszámláló
bunch csomó, köteg, nyaláb
bundled product az operációs rend-
 szer részét képező termék (batyuba

kötött)
burn in beégetés
burst transmission szakaszos átvitel
bus adatcsatorna, adatvonal, sín, busz
bused interface busz rendszerű in-
 terfész
business data processing ügyviteli
 adatfeldolgozás
bus switching sínkapcsolás
busy foglalt
but de
button billentyű, kezelőgomb, nyomó-
 gomb
buyer's option a vevő válsztása sze-
 rint
buzzer berregő, jelzősíp mátrixnyom-
 tatón (pl. a papírkifogyást jelzi)
bye viszontlátásra (elbúcsúzás kijelen-
 tkezéskor)
by necessity szükséges, elkerülhetet-
 len
by-pass átugrik, elhagy
byte 8 bitből álló tárelem, legkisebb
 megcímezhető információs elem
byte-by-byte byte-onként

C

C magasszintű programnyelv, főleg
 rendszerprogramozáshoz (1972-ben
 a Bell Laboratories fejlesztette ki)
cabletext szövegátvitel kábelen, ká-
 beles képűség
cache memory nagy sebességű belső
 gyorsító tár, segítségével lerövidül a
 hozzáférési idő
calculable számítható
calculate (ki)számol, (ki)számít
calculation számítás, művelet
calculator számológép

call meghív; hívás [szinonimája *cue*]
calling conventions programok és al-
 programok közötti vezérlés és para-
 méterátadás egységes rendje
cancel (program) töröl programot,
 lemond funkciót, érvénytelenít
capability képesség
capacity befogadóképesség
capitalize kisbetűből nagybetűvé kon-
 vertál
capital letter nagybetű

- Caps Lock** tartós felsőállás mód (nagybetű a billentyűzeten (csak a betűkre vonatkozik) [vö. *Shift Lock*]
- carbon ribbon** fekete festékszalag
- card** kártya
- careful** óvatos, elővigyázatos
- caret** hiányjel, hajlott ékezet (^) [szinonimája *circumflex*]
- carriage control tape** kocsivezető szalag nyomtatón, amely szabályozza a függőleges tabulálást, a soremelést
- carry** aritmetikai átvitel
- carry on** folytat
- carry out** végrehajt, véghezvisz
- cartridge** ROM bővítés, kazettás lemez, kis méretű lemezcsomag, kazettás mágnesszalag, festékszalagot tartalmazó doboz mátrixnyomtatón
- cartridge drive** kazettás meghajtó
- cascade** áramkör-fajta
- case** betűállítás billentyűzeten (alsó vagy felső); eset; a legtöbb programnyelvben többszörös elágazásos utasítás
- case: in case of** (valami) esetén
- CaseMap** az alfabetikus rendezéshez használt karaktertranszformációs tábla → *CIB*
- catalogue** tartalomjegyzék
- catch** elkap
- Catch All** mindent megvizsgáló program
- cause** okoz
- caution** figyelmeztetés, figyelem!
- cease** megszűnik, abbamarad
- ceiling** felsőhatár, maximum
- cell** rekesz, tárelem, amelyet egységnyinek tekintenek
- centre** középre igazít, vminek a közepe
- certain** bizonyos
- certified** hiteles, bizonyított
- chain** láncolat; láncolt
- change** cserél, kicserél
- change mode** sormódnál szélesebb körű adatmanipulációs lehetőség szövegszerkesztő használatakor
- change-over** kapcsoló, átkapcsolás
- changes** változások
- channel** jeltovábbításra szolgáló adapter, berendezés pl. adatcsatorna, kimeneti csatorna
- channel switching** csatorna kapcsoló
- chapter** fejezet
- character** jel (betű, számjegy, írásjel stb.), karakter
- character buffer** konzol, szövegszerkesztő jeltárolója
- character generator** grafikában a karakterkódot ábrázolt alakká (képpé) konvertáló alprogram, elektronika
- characteristic** karakterisztika, egy szám normál alakjának kitevő része
- character set** betűkészlet, karakterkészlet (nyomtatóé, képernyőszerkesztőé stb.)
- character string** karakterlánc, fűzér
- chart** diagram, grafikon, táblázat
- check** ellenőrzés
- check key** ellenőrző összeg (adatból képzett és ahhoz hozzátoldott karaktercsoport, amelyet ellenőrzésre használnak)
- check-out** ellenőrzés
- checkpoint** programnak egy pontja, ahol a futó folyamat és a rendszer állapota kimenthető későbbi esetleges újraindítás számára
- checkpointable** időlegesen leállítható, ellenőrizhető majd újraindítható folyamat
- checkpointing** programfutás közben kimentés, kitelepítés prioritásnak megfelelően, kiszorítás
- checkpoint space** az a terület, ahol a program-megszakításkor a program továbbfutásához szükséges adatokat

- tárolja a rendszer
checksum ellenőrző összeg
Cheshire cat store regeneratív tár
child futó program (eljárás) által indított program
chip áramköri lapka
choice kiválaszt; választék, készlet
choose választ, kiválaszt (készletből, választékból)
cronological időrendi
chunk adatelem (8 vagy 16 bites)
chute lapbevezetés mátrixnyomtatón
circle kör, társalgás, üzenetcsere
circuit áramkör
circular kör-körös
circumference kerület
circumflex hajlott ékezet ($\hat{\ }$), hiányjel [szinonimája *caret*]
circumscription körülírás
circumstance körülmény
Citizen Watch Co. japán elektronikai cég
clarify elmagyaráz, megértet, tisztáz
clarity érthetőség, áttekinthetőség
class osztály
classification osztályozás
clear töröl, megszüntet
click hangjelzés a kezelőgomb lenyomása után, sípolás, kattánás
clip vág, kivág
clipboard a kivágott adat tárolóterülete
clipping aktív rajzoldási tartomány kijelölése
clock óra
clock rate órafrekvencia
clock signal v. **pulse** órajel
clockwise órajárással megegyező irányban [vö. *counter-clockwise*]
clone utáncolat, hasonmás
close lezár; közel
closed circuit zárt áramkör [vö. *open circuit*]
closed loop zárt hurok
closed-shop programok futtatását a számítóközpont személyzete végzi a futtatási lapoknak megfelelően [ellentéte *open-shop*]
clue megfejtési kulcs, segítség
cluster vezérlőt tartalmazó állomás, amelyhez csatlakoznak a terminálok; torlódás, halmaz
cluster az egyszerre lefoglalt szektorok csoportja; számuk lemeztípusonként változik (*IBM*)
clustered bar chart csoportos oszlopdiagram (egy időszakra vonatkozó adatféleségek egymás mellett, de eltérő jelöléssel szerepelnek)
clutter up telezsúfol, rendetlenséget csinál
code kód, egyértelmű szabályoknak eleget tevő jelkészlet
CMOS Memory az *IBM AT* számítógépeken egy 64 byte-os, elemről táplált memória, amely az aktuális rendszeridőt, — dátumot és a konfigurációs adatokat tartalmazza (ezt írhatjuk a *SETUP* programmal)
coded kódolva; megírt program
coding programírás, kódolás
coefficient együttható
coincidence circuit logikai „és” áramkör
cold restart rendszer hideg újraindítása (minden rendszerfüggő munkaterületet töröl)
collapse összeomlás
collating összehasonlítás, egybevetés
collect összegyűjt
collection halmaz, gyűjtemény
collector kollektor (tranzisztor része)
collide összeütközik
collision ellentét, ütközés
colon kettőspont (:)
color, colour szín
column oszlop a képernyőn, papíron stb

- column address strobe** oszlopcím-bekapuzó jel (dinamikus memóriánál)
- columnar** oszlopszervezésű
- combine** vegyül, egyesül
- combined head** kombinált fej
- come** jön, származik
- come out** megjelenik, először látható
- comma** vessző (,)
- command** parancs; olyan szó, amely előre meghatározott művelet végrehajtását eredményezi az operációs rendszer szintjén
- command control language** parancsvezérelt nyelv
- command dispatcher** MCR (parancsátvevő és végrehajtó) az RSX operációs rendszerben
- command file** parancsfile
- command line** tároló az utoljára bevitt parancs befogadására, parancssor
- commence** elkezd
- comment** megjegyzés, magyarázat
- commenting** a program érthetőségét elősegítő magyarázatokkal való ellátása
- commit** elkövet, rábíz
- common** — 1. közös; a tároló egy része, amit több program közösen használhat; — 2. közönséges, gyakori
- communicate with** kapcsolatban van, kapcsolatot tart fenn
- communication** társalgás, párbeszéd, (hír) közlés, információcsere
- communications** híradástechnika, távközlés, átviteltechnika
- communications protocol** számítógépek közötti adatátvitel biztosításának módszere
- compact** tömör
- companding** (compressing/expanding) tömörítés/széthúzás
- compare** összehasonlít
- comparison** összehasonlítás
- compatible** kompatibilis, az egyik számítógépen előállított program változtatás nélkül futtatható egy másik számítógépen
- competence** hatáskör
- compilation time** fordítási idő
- compile** programot fordít gépi vagy tárgykódra
- compiler** fordítóprogram → *compile*
- compile-time variable** fordítási idejű változó: kezdeti értéket a futás során csak az első inicializálásnál vesz fel
- complement** kiegészít, pótol
- complete** befejez; teljes
- completely** egészen, teljesen
- complex** komplex típusú számpár pl. *FORTRAN*-ban; összetett
- comply with** alkalmazkodik vmihez pl. szabványhoz
- component** összetevő, alkatrész
- compose** összeállít
- Compose Character** rendhagyó, a szabvány jelkészletben nem szereplő karakter előállítására alkalmas billentyű. Ennek lenyomása után a két összeolvasztandó jel billentyűjét kell lenyomni pl. speciális ékezetes jel létrehozására
- composite** összetett
- compound** összetett
- comprehensive** átfogó, széles körű
- compress** tömörít, sűrít
- compressed mode printing** sűrített nyomtatás (keskeny betűk) mátrixnyomtatón
- compressibility** tömörítés során elérhető arány
- comprise** magába foglal, tartalmaz
- compulsory** kötelező
- compute** kiszámít
- compute bound** programállapot: köz-

- ponti egységre vár (csak számolásigényes programoknál) [ellentéte *I/O bound*]
- computer** számítógép
- computer instruction code** gépi kód [szinonimája *machine code*]
- computer network** számítógép-hálózat (földrajzilag távol eső számítógépek együttműködése)
- computer room** számítógépterem
- computer science** számítástudomány
- Computer Weekly** angol számítástechnikai hetilap
- computer word** gépi szó (egy címen tárolt, egységként kezelhető)
- concatenation** összehangolás, összeláncolás
- concave** homorú (pl. grafikai elem) [vö. *convex*]
- conceal** elrejt
- concept** fogalom, elgondolás
- conclusion** következtetés
- concurrent** két vagy több tevékenység előfordulás adott időszakon belül; egyidejű
- Concurrent DOS (CDOS)** és **Concurrent CP/M** a *DOS*, ill. *CP/M* operációs rendszereken alapuló, többfelhasználós operációs rendszerek
- condense** sűrít, jeleket szokásosnál keskenyebbre nyomtat mátrixnyomtatón
- condition** feltétel
- conditional jump** feltételes ugrás
- condition-name** feltételnév
- conductor** vezető, vezeték
- confidence** megbízhatóság
- confidential** titkos
- configuration** összetétel, alakítás, kiépítés, együttműködni képes kiválasztott hardver és szoftver eszközök összessége
- configure** alakít, képez
- confirm** megerősít, hitelesít
- conflict** összeütközés
- confuse** összezavar, összetéveszt
- congestion** torlódás, zsúfoltság
- conjunction** kapcsolat, egyesítés; logikai „és” (Boole algebra) → *AND operation*
- connector** csatlakozó
- connect to** hozzákapcsol, összekapcsol
- consecutive** egymást követő
- consequence** következmény
- consider** megfontol, figyelembe vesz, mérlegel
- considerable** számottevő, figyelemre méltó
- consistence** állag, összetétel
- consistency** következetesség, állag
- consist of** áll valamiből
- console** vezérlőpult, kezelőpult
- consolidate** megerősít, állandósít
- constant** állandó, nem változtatható érték
- constitute** alkot, képez
- construct** összeállít, megszerkeszt
- consult** utánanéz, felvilágosítást kér
- consume** felhasznál
- contact** kapcsolat; kapcsolatot felvesz
- contain** tartalmaz
- contents** tartalom
- context** szövegösszefüggés
- continuation character** folytatásjel (+)
- continue** folytat(ódik)
- continued** (leírás) folytatása
- continuous** összefüggő, folyamatos (időben), folytonos
- contract** lerövidít, összehúzódik
- contrast** ellentét, kontraszt
- contrast control** képernyőkontraszt (fény/árnyék/szín) beállítása
- contradiction** ellentmondás, ellentét
- contrary** ellentétes
- control** ellenőrzés, irányítás, vezérlés, szabályozás

- control area** ellenőrzési terület
control code vezérlő karakter/kód
controller vezérlő
control operation vezérlő művelet (a felírásra, végrehajtásra, átvitelre stb.-re ható tevékenység)
control panel vezérlőpult
control storage vezérlő tároló, mikrokódot tartalmazó tárrész
control unit vezérmű, vezérlőegység
convenience kényelem, komfort, megfelelés
convention megállapodás, konvenció
conversation párbeszéd a felhasználó és egy interaktív adatfeldolgozó rendszer között
conversion átalakítás
convert átalakít, konvertál
converter átalakító
convertible átalakítható
convex domború (pl. grafikai elem) [vö. *concave*]
co-ordinates koordináták, pontot egyértelműen meghatározó vektor
co-processor a *CPU*-val együttműködő, speciális feladatok (pl. lebegőpontos számítások) elvégzésére alkalmas tárprocesszor
copy másol; másolás
copy protected másolás ellen védett
copyright szerzői jog
core image a futó program formája a fő tárolóban
core image file abszolút címes program fájl formája
core memory fő tároló (központi egységben)
core space központi egység tárolója
corner sarok
correct javít; megfelelő, pontos, helyes
correctable error javítható hiba
correspondence kapcsolat
corresponding megfelelő, megegyező
corrupted elrontott
- cost** költség, ár
count számol; számolás
count-down visszaszámlálás (pl. rendszerzárásig)
counter számológép, számláló
counter-clockwise órajárással ellentétes irány [vö. *clockwise*]
country ország
country codes országoknak megfelelő karakter kódrendszer, a számítógép által használt kijelzési módokat változtatja (*IBM*)
country-dependent information az országhatózó kijelzések listája (dátum-, idő-, pénzfórmák és input-adatválasztó jel)
couple pár, két darab; kapcsol, csatol
coupler kapcsoló, csatoló
course irány, útirány, pálya
cover takaró, borító
coverage test minden elágazást legalább egyszer bejár (C1 szint)
cracking védelem feltörése
crash összeomlás
create létrehoz
criteria (keresési, szűrési stb.) feltétel
critical válságos, kritikus
critical error handler eszközevezérlő által észlelt kritikus hibát lekezelő eljárás (pl. nincs becsukva a meghajtó ajtaja, nyomtató nincs bekapcsolva stb.), ez írja ki a jól ismert „Abort, Retry, Ignore?” kérdést
cross assembler keresztassembler
cross link keresztbe láncolás, állományok hibás allokálása a foglaltsági térképen, egymásba írás → *CHKDSK*
cross boundary (blokk)határt átlép
crossbar switch keresztponthoz kapcsoló (csökkenti a szükséges vonalak számát)
cross reference keresztthivatkozás

cross-talk áthallás
crowding OCR-nél nem elég a vízszintes üres hely a jelek között; zsúfoltság
crunching file-tömörítés
cubic köb-
cue hívás [szinonimája *call*]
currency sign valutacímjelzés, értékjelzés, pénzjel
current aktuális, jelenlegi
current address register aktuális címregiszter
cursor — 1. mozgatható fénypont a képernyőn, rendszerint a következő beírandó vagy törlendő karakter helyét jelzi; — 2. grafikában mozgatható marker, amely egy pozíciót jelöl a képernyőn
curve görbe ív (grafika)
customer felhasználó
customized a felhasználó ízléséhez alakított
cut kivág

cut sheet feeder írógéppapír-befűző mátrixnyomtatón (járulékos kiegészítés)
cybernetics kibernetika
cycle ciklus, a program valamely részének egy paraméter (az ún. ciklusparaméter) által meghatározott számú egymás utáni végrehajtása, megismétlődése, ill. ismétlődése (iterációja), sorozata
cyclic access ciklikus hozzáférés
cyclic redundancy check — 1. adattárolásnál használatos ellenőrző algoritmus, az ellenőrző összeget állítja elő → *check key* — 2. blokkellenőrző jel előállítására használt algoritmus → *block-check character*
cylinder cylinder (a lemez forgástengelyétől mért ugyanazon névleges távolságra lévő sávok (track) összessége; azon sávok (track) összessége, amelyek fejmozgás nélkül elérhetőek)

D

D/A converter (digital-analog converter) digitális analóg konverter
daisy-wheel printer margarétefejes nyomtató
damage sérülés
dangerous veszélyes
dash character gondolatjel, kötőjel (-) [szinonimája *hyphen*]
dashed lines szaggatott vonal ábra körül
dash quote közölt szöveg első szava
data adat
data acknowledge → DACK
data acquisition adatgyűjtés

databank adatbank, több könyvtárból álló egység
database design adatbázis-tervezés
data bus adatcsatorna, adatbusz
data class adatszoport, -osztály
data dictionary adatszótár; tartalmazza az adatok közötti kapcsolatokat, eredetet, használatot, formát
data flow adatfolyam
data gathering adatszoportosítás, adatgyűjtés
data link adatkapcsolat
data logging adatfigyelés
data management — 1. adatke-

zelés, adatszerzés, elemzés, tárolás, visszakeresés, szétosztás felügyelete; — 2. operációs rendszerben adatkezelést, tárolást, I/O egységeket vezérlő program

data manager adatkezelő program

data medium adathordozó

data name adatnév

data preparation adat-előkészítés

data processing system adatfeldolgozó rendszer (bemenő, végrehajtó, tároló, kimenő és vezérlő funkciókat végrehajtó rendszer adatokon végzett műveletsorozatok végzésére)

data recording adatrögzítés

data reduction adatredukció

data retrieval adat visszakeresés

data sink adatnyelő, -fogadó, -átvevő

data stream adatáram; egyetlen olvasó vagy író művelettel adatsatornán továbbított összes adat

data transfer adatátvitel

data transmission adatátvitel [szinonimája *transmission*]

data view adatmegjelenítés

date dátum

day nap

deactivate kikapcsol, deaktivál

dead holt, tönkrement

deadlock holtponthoz, egymást zárolják a programok (halálos zárolás), kölcsönös kizárás; olyan hibafeltétel, ahol az adatfeldolgozás azért nem folytatódik, mert két elem vár a másik válaszára vagy működésére

deallocate folyamathoz rendelt erőforrást felszabadít

dealer (szoftver) forgalmazó, kereskedő

debug nyomkövetés, futáskövetés, hibakeresés, hibaelhárítás programban, hibakiszűrés

debugger nyomkövető, hibakereső program

debugging hibamentesítés, hibakeresés

decay time elhalási idő, kikapcsolási idő, lecsengési idő

deceleration time lassítási idő, amely a mágnesszalag-meghajtó megállásához szükséges olvasás vagy írás után

deceptive megtévesztő

decibel (*dB*) két feszültség- vagy teljesítményszint arányának mértékegysége logaritmikus skálán

decimal tizes számrendszerbeli szám, decimális

decimal keyboard numerikus billentyűzet adatbevitelhez

decimal point decimális pont, tizedes pont

decision döntés

decision support system döntést támogató rendszer

decision table döntési tábla; mátrixban vagy táblázatos formában ábrázolja a feltételeket és a hozzájuk tartozó utasításokat

declare kihirdet, nyilatkozik

decode kódolt jelet visszaalakít, jelet értelmez [ellentéte *encode*]

decompose felbont

decomposition felbontás

decrease csökkent; csökkenés

decrement csökkentés, csökkenés

decrypt titkosított állomány átalakítása olvashatóvá

dedicated megadott felhasználási célra létrehozott program v. teljes rendszer

dedicated line különvonal (távadatfeldolgozás)

dedication ajánlás

default alapértelmezés, amelyet a rendszer indítás után automatikusan használ, ezt az értéket feltételezi; alaphelyzet

default drive alapértelmezés szerinti

meghajtó	desaturate telítettséget csökkent
default directory alapértelmezés szerinti könyvtár	descending csökkenő
defect hiba	describe leír
defective hibás, hiányos	description leírás, meghatározás
deferred addressing késleltetett, elhalasztott, közvetett, áttételes címzés (regiszterben talált címszerinti tartalmat veszi)	descriptor leíró adat; a szegmenscímtáblázat egy (8 byte-os) eleme → <i>memory-based table</i>
define meghatároz	design terv(ezés); tervez
definite meghatározott, pontosan körülírt	designate kijelöl, kiválaszt
definition meghatározás	desire óhaj, kérés
degradation teljesítőképesség-csökkenés	desktop PC nem hordozható, asztali PC
delay késleltet, elhalaszt; késedelem, késés, késleltetés	despooler lista várakozási sorból kiíró program
delay line késleltető vonal	destination address rendeltetési cím
delete töröl; törlés	destination drive fogadó meghajtó, célmeghajtó, felvevő meghajtó
delimit határol	destroy töröl, megsemmisít
delimiter határolójel	destructive memory kiolvasáskor törlődő tár
deliver átad, szállít	detach leválaszt, képernyőt zárolás alól felszabadít
demand paging lapkérés	detail részlet; részletez
demodulation demoduláció, demodulálás	detail file viszonylag gyakran változó adatokat tartalmazó file [vö. <i>master file</i>]
demonstrate bemutat, előad	detect kiderít, érzékel, észlel
demultiplexing demultiplexelés, nyálábbszétválasztás [vö. <i>multiplexing</i>]	detection (hiba) felderítés
denote kifejez, jelez	determine meghatároz, megállapít
density jelsűrűség	develop kifejleszt, kidolgoz
deny visszautasít, megtagad	deviation eltérés
depart elhagy	device egység, készülék, eszköz
depend függ vmitől	device driver eszközmeghajtó, ami a felügyelő program és a vezérlő közötti kapcsolatot teremti meg. Minden egységnek van meghajtója.
dependent függő	device header az eszközmeghajtó (device driver) hívásakor végrehajtandó eljárások címeit stb. tartalmazó terület
deplete kiürül	device request header az eszközmeghajtó (device driver) hívásakor átadott paraméterek (pl. a funkció sorszáma)
deployment bevetés, alkalmazás	
deposit letesz, lerak, nyomkövetőnél adatmező értékének megváltoztatása	
depreciation értécsökkenés, amortizáció	
depth of stack veremtár mélysége	
dequeue várakozási sorból töröl [elmentése <i>enqueue</i>]	

- devote** szentel, szán vmit vmire
- diagnose** megállapítás
- diagnostic program** hibakereső, diagnosztikai program
- diagramed** ábrázolt
- dialling** tárcsázás (telefon)
- dialogue** párbeszéd
- dial-up line** kapcsolt vonal
- dictionary** szótár
- differ** eltér, különbözik
- difference** különbség
- different** különböző
- difficult** nehéz
- digit** számjegy; a számrendszer alapjánál (radix) kisebb nem negatív egész számot jelölő szimbólum (pl. a decimális jelölésmódban a digit a 0 és 9 közé eső számjegyek egyike)
- digital-analog converter** → *D/A converter*
- digitize** számszerűsít, analóg értéket vagy rajzot számmá alakít, digitalizál
- dimension** kiterjedés, méret
- direct** közvetlen
- direct address** közvetlen hozzáférés
- direction** irány
- directive** igény a rendszerfunkció végrehajtására, programból kibocsátott kérelem a felügyelő program egy funkciójára
- directory** katalógus a tárolt állományokról (név, típus, verzió, elhelyezkedés), tartalomjegyzék, könyvtár, rendező, címjegyzék, címlista
- directory entry** könyvtári elem, könyvtárbejegyzés
- directory hashing** katalóguskeresést gyorsító táblázat
- disable** letilt (áramkör vagy eszköz működését felfüggeszti)
- disabled** letiltva (végrehajtó egység olyan állapota, amely megakadályozza bizonyos megszakítás-típusok előfordulását)
- disabled module** futás alatt megszakított modul
- disadvantage** hátrány
- disallow** visszautasít, kifogásol
- disappear** eltűnik
- disappoint** megakadályoz
- disassembly** visszafordít gépi kódból assembly-be
- disaster** katasztrófa, csapás
- disaster dump** tárolókivonat elháríthatatlan hiba esetén
- disc** mágneses merevlemez (=disk)
- discard** lemond, visszavon, érvénytelenít, eldob
- disclaimer** lemondás, elutasítás
- disconnect** leválaszt, kapcsolatot megszüntet [szinonimája *release*]
- discount** árengedmény
- discovered** felfedezett
- discrepancy** eltérés, különbözőség
- discrete** különálló pl. változó
- discretionary** tetszés szerinti
- discuss** megvitát
- disjunction** logikai „vagy” (Boole-algebra)
- disk** mágneses merevlemez (=disc)
- disk drive** lemez meghajtó merevlemez-csomag mozgásának vezérlésére, merevlemezes egység
- diskette** hajlékony mágneses lemez félmerev borítóban [szinonimái *flexible disk* és *floppy disk*]
- diskette controller** hajlékonylemez-vezérlő egység
- diskette drive** lemez meghajtó hajlékony lemez mozgásának vezérlésére
- Diskette Parameter Table** az IBM PC hajlékony lemez kezeléséhez szükséges alapvető adatokat tartalmazó, 10 byte hosszúságú táblázat
- Disk Info Block** a *boot* szektorban található, a lemez logikai szervezését leíró blokk

disk-intensive a lemezt erősen igénybevevő, sok lemezműveletet végző

disk partition a mágneslemezen képezett önálló, folyamatos terület, változatos felhasználási céllal; minden lemezzartíció egy *boot* szektorral kezdődik → *boot sector*

disk partition table a lemezzartíciók funkcióját és szervezését leíró tábla

dismiss figyelmen kívül hagy, elhagy

disordered rendezetlen

dispath elküld, siettet

dispatcher folyamatokat elindító program az operációs rendszerben

displace helyéről elmozdít

display megjelenít, kijelez; megjelenítő, képernyő [szinonimája *monitor*]

dispose rendelkezik, diszponál

dispose of felszabadít, eldob

disposable rendelkezésre álló, szabad

disregard figyelmen kívül hagy

distinct külön, különálló, különböző

distinction megkülönböztetés, eltérés

distinguish megkülönböztet, különbséget tesz

distribute erőforrást megoszt

distributed elosztott

distribution eloszlás

distribution diskette az a hajlékony mágneslemez, amely az eredeti eladott programot tartalmazza

distributive processing osztott feldolgozás

diverge elágazik, szétágazik

divert elérít, átterel

divide oszt

dividend osztandó; osztalék

divider osztó

division fejezet, osztás

division overflow osztási túlcsoordulás

divisor osztó

do csinál, tesz

document bizonylat

documented leírással ellátott, leírt, dokumentált

domain —1. terület, hatáskör, állomány, értelmezési tartomány; —

2. egy vagy több gazda számítógép által vezérelt hálózati erőforrás

done kész, befejezett

dope vector mutató vektor

dormant state alvó állapot (bármikor újra aktivizálható; már installált, de nem futó program)

dot pont (.)

dot matrix pontmátrix, pontrács (grafikában pontok kétdimenziós elrendezése kép megjelenítésére; ez alkalmas karakterek pontok által történő leképezésére)

dot-matrix character generator pontmátrix karaktergenerátor (grafikában a karakterképeket pontokból összeállító generátor) [vö. *character generator*]

dot matrix printer → *matrix printer*

double dupla, kettős

double buffered I/O dupla pufferezésű be/kimeneti file (amíg az egyiket használja a program, a másikat a be/kimeneti egység kezeli)

double-length arithmetic kétszeres hosszúságú aritmetika

double precision kétszeres pontosságú valós számábrázolás

double processor system számítógépes rendszer, amelynek központi egysége két processzort tartalmaz

double strike print kétszeres nyomtatás soremelés nélkül (második írásnál a pontokat félpontnyival az első alá nyomtatja)

double-width printing kétszeres szélességű betűkkel való nyomtatás mátrixnyomtatón

down lefelé

down-line load az a folyamat, amelylyel egy számítógépes hálózatban egy feladatot az egyik csomóponttól a másikhoz továbbítanak és futtatnak

download adatlehívás nagyobb számítógépből [vö. *upload*]

download character set mátrix- vagy lézernyomtató kívülről programozott betűkészlete

down time állásidő pl. működéskép-telen állapot miatt

downward lefelé

draft quality vázlatminőség mátrixnyomtatón, leggyorsabb nyomtatási üzemmód a nyomtatón, a fej egyszer fut végig minden soron [vö. *NLQ*]

draw rajzol (képernyőre vagy plotterrel)

drive vezérel; mágneslemez vagy szalag meghajtószerkezete

driver meghajtó; tesztelésnél a modulok hiányzó felső szintje helyett eljáró szimuláló program

drop kapcsolatot megszakít

drop anchor referenciapontot vagy vonalat létesít

drop-out kihagyás

dual port memory kétkapus memória (videomémória)

dual processor két processzort tar-

talmazó rendszer

dummy utánzat, ál-, látszólagos, üres
dump tárolókivonat, tárkiírás; tároló tartalmát külső adathordozóra ki-visz meghatározott célból pl. hibakeresésnél

duplex adatforgalmazásnál egyidejű, kétutas, független átvitel mindkét irányban [vö. *half-duplex*]

duplicate másolat; megkettőz, sokszorosít

duration time futási idő

during során, vmi alatt (időben)

duty cycle eszközkhasználtság (működési idő aránya az üresjáratú időhöz; százalékban vagy tizedestörtben fejezik ki)

dynamic dispatching dinamikus programindítás; folyamatokhoz prioritást rendel és ezzel biztosítja a számítógép optimális használatát

dynamic memory dinamikus memória (tranzisztorokból és kondenzátorokból álló memória; néhány milliszekundumonként frissítést igényel) [vö. *static memory*]

dynamic stop dinamikus leállítás

dynamic storage allocation dinamikus tárkijelölés; a pillanatnyi igényeknek megfelelően jelöli ki a tárat a programok és adatok számára

E

each összes, minden

easy-to-use könnyen használható, egyszerűen kezelhető

echo a bevitt adat visszairása kijelzőre

echo checking üzenet-visszacsatolás (teljes adatforrás visszaküldése el-

lenőrzésre a küldőhöz) [szinonimája *loop checking*]

economic (köz)gazdasági

edge él

edge connector NYÁK-csatlakozó (nyomtatott áramköri lemez élén

- kiképzett többérintkezős csatlakozó, amelyet alapkártyába lehet dugni)
- edit** szerkeszt
- editor** szerkesztő, szövegszerkesztő
- effect** hatás
- effective** hatásos, tényleges, effektív
- efficient** hatékony, eredményes
- efficiency** hatásfok, hatékonyság
- effort** erőfeszítés, fáradozás
- either** egyik a kettő közül, mindegyik
- eject** kivet, kidob; a kazetta kivételére szolgáló billentyű
- elapsed time** ténylegesen eltelt idő (programfutás során eltelt idő)
- electromagnet** elektromágnes
- electronics** elektronika
- element** elem
- elevator seeking** a merevlemezhez fordulást optimalizáló program
- eligible** alkalmas, megfelelő, több alternatíva közül választható
- eliminate** közömbösít, eltüntet, kihagy
- elite** szokásosnál keskenyebb nyomtatási forma nyomtatón: 12 jel/hüvelyk
- else** különben, más
- elusive requirement** nem körvonalazott, nehezen megfogható igény
- embed** beágyaz
- emboldening** vastag betűvel kiemelés képernyőn vagy nyomtatón
- emergency** veszély, vészhelyzet
- emergency call** segélykérő hívás
- emit** kibocsát, kiad
- emphasis** nyomaték, hangsúly
- emphasized print** kövér, kiemelt nyomtatás mátrixnyomtatón (két-szeres írás ugyanabba a sorba az elsőől félpontnyival jobbra)
- employ** foglalkoztat, alkalmaz
- empty** üres
- emulate** különböző típusú rendszerek összeillesztése főleg gépi úton, hogy adatkonverzió történhessen
- emulator** különböző típusú rendszerek eltérő tulajdonságait áthidaló egység vagy program, amely lehetővé teszi az adatcserét vagy programcserét
- enable** megengedi a használatot, lehetővé tesz, engedélyez (áramkör vagy eszköz működését (újra) elindítja)
- enabled module** futás alatt bármikor megszakítható, működő modul
- enciphered data** átkódolt (rejtjelezett) adat
- enclose** határol, bezár
- encode** jelet átalakít [ellentéte *decode*]
- encounter** összeütközik, találkozik
- encrypt** olvasható állomány átalakítása más számára olvashatatlanná (illetéktelen felhasználástól véd meg)
- encryption** titkosítás
- end** vég
- end node** végállomás, amely már nem adja tovább az adatokat (hálózatban)
- engine** gép, eszköz
- enhance** fokoz, nagyobbít
- enhancement** kiemelés, hangsúlyozás
- enlarge** nagyít, növel
- enough** elég
- enqueue** várakozási sorba helyez [ellentéte *dequeue*]
- ensure** biztosít
- enter** belép, bead; bevitel
- Enter a (Carriage) Return** billentyű másik neve
- entire** egész, teljes
- entity** entitás, vmely dolog tulajdonságainak az összessége, lényeg, egységként kezelt adathalmaz
- entrance** belépési pont
- entry** bejárat, bemenet, belépés, bevitel
- entry conditions** belépési feltételek
- entry point** belépési pont (eljárásé)

envelope boríték pl. hajlékony lemezé	even páros, egyenes
environment környezet → <i>DOS environment</i>	event eset, esemény
environmental control unit klíma-berendezés	event flag eseményjelző
environmental data service környezeti adatszolgáltatás	ever mindig, valaha
epitome kivonat	every minden, mindegyik
equate egyenlővé tesz	evolve kifejlődik
equation egyenlet	exactly pontosan
equip ellát vmivel	examine megvizsgál
equipment felszerelés, berendezés, készülék	example példa
equipment list az <i>IBM PC</i> által észlelt, hozzá csatlakozó készülékeket felsoroló 16 bites adatterület	exceed túllép, nagyobb vminél, meghalad
equivalence egyenértékűség (azonos címre két néven lehet hivatkozni)	exceeding meghaladó, túllépő
equivalent azonos értékű	except kivéve
erase kitöröl	exception kivétel, kifogás
erroneous hibás, téves	exceptional rendkívüli
error hiba	excess túllépés
error code hibakód, az éppen fellépő hiba numerikus jele	exchangeable cserélhető
error control hibakezelés	exclude kizár
error detection hibaészlelés	exclusion kizárás
error handling hibakezelés	exclusive kizárólagos
error locus a hiba helye (ahol bekövetkezett, pl. memória)	exclusive OR kizáró „vagy” (antivalencia)
error message hibaüzenet, hibajelzés (kód és magyarázat együtt)	executable futtatható, végrehajtható
error propagation hibaterjedés	execute végrehajt
error range értéktartomány, amelyen belül fordulhat elő a hiba	executive felügyelő program, vezérprogram [szinonimája <i>monitor</i>]
escape sequence különböző szerepű, <i>ESC</i> -pel kezdődő jelsorozat	exhausted üres, kiürített
essential lényeges	exhibit bemutat, megmutat
establish megállapít, meghatároz	exist van, létezik
estate állapot	exit kijárat, kilépés
estimate becsül, becslés	expand kiterjeszt, kibővít
etc. stb.	expanded memory <i>IBM AT</i> -n az 1 megabyte fölötti tár
ETHERNET support helyi hálózati csatlakozás	expansion növekedés, bővülés
evaluate (ki)értékel	expect elvár, feltételez
	expedite sürget, siettet
	expense költség, ráfordítás
	experience tapasztalat
	expert szakember, szakértő
	expert system szakértői rendszer
	expiration-date megőrzési idő, lejáratosi idő
	explain megmagyaráz
	explanation magyarázat

explicit kifejezett, explicit
explicit prompt a futó programot azonosító háromjegyű rövidítés és az utána álló promptjelzés
exponent hatványkitevő
express kifejez
expressed kifejezett [vö. *implied*]
expression kifejezés
extended kiterjesztett
extended ASCII keystrokes az IBM PC billentyűzetén bevihető SHIFT-, CTRL- és ALT-billentyű-kombinációk
extended memory IBM PC-n a 640 kilobyte fölötti tár
extension bővítés, kiterjesztés, 1..3

karakters jelző a file neve után, pont (.) választja el tőle (*DOS*-ban)
extent terjedelem, összefüggő (címek szerint) terület diszken → *fragmented file*
external külső
external reference külső hivatkozás (más modulra mutat)
extinguish kitöröl, megszüntet
external storage külső tároló, háttértároló
extract kivonatol, kiemel, kivész
extremely rendkívül, túlzottan
eyelet festékszalagot vezető fűzőlyuk mátrixnyomtatón

F

facet felület, oldal
facility lehetőség, felszerelés, berendezés, eszköz, szolgáltatás
facsimile képek, ábrák, diagramok stb. továbbítása, általában soronkénti felbontással, fakszimile
fact tényező
factor tényező, összetevő
fade elhalkulás, elhalványodás
fail elmulaszt, nem sikerül
failure hiba, sikertelenség
failure recovery meghibásodás utáni élesztés
falling edge lefutó él [szinonimája *negative-going edge*]
fallback visszatérés
fall time lefutási idő, visszaállási idő
false hamis, téves
familiar with jól ismer vmit, járatos vmiben
family gépcsald
family of personal computers

személyi számítógépcsald
fan-fold leporelló papír
fan-in bemeneti terhelés
fan-out kimeneti terhelhetőség
fast gyors
fatal error végzetes, nagyon súlyos hiba
fault hiba, meghibásodás
fault detection hibaészlelés
fault threshold hibaküszöb
fault tolerant system hibátűrő rendszer
faulty hibás
favourite kedvelt, kedvenc
feasible megvalósítható, elérhető
feature sajátosság, tulajdonság, jellemvonás
feedback visszacsatolás
female csatlakozópár hüvellyel ellátott fele [vö. *male*]
fetch adott mennyiségű adatra való

- pozícionálás és annak beolvasása tárolóról
- few** kevés
- fibre (fiber) optics** száloptika
- fibre optics transmission** száloptikás továbbítórendszer
- fiche** mikrofilmre történő kiírásnál keletkező filmlap
- field** mező, rekord meghatározott része; adatbázisban az adat legkisebb olyan egysége, amire hivatkozni lehet
- figure** számjegy, ábra
- figure out** kiszámít; kikísérletez
- file** állomány, fájl
- file attributes** az *IBM DOS* állománytípus-jelzései (r:read-only = csak olvasható; h:hidden = rejtett; s:system = rendszer; v:volume-ID = kötetazonosító; d:directory = könyvtár; a: archive = mentett)
- file clean-up** adatállomány logikailag törölt adatainak eltávolítása, takarítás
- file exists** az állomány már szerepel a lemezen
- file handle** állománykezelés; az *IBM DOS* által generált állományazonosító sorszám, egyúttal az állománykezeléshez lefoglalt memóriaterületet is azonosítja (*UNIX*-szerű szolgáltatás)
- file header** állománycímke, állomány fizikai elhelyezkedéséről tájékoztat
- file layout** állományszerkezet
- file maintenance** állománykarbantartás
- file management** állománykezelés
- file name** állomány neve
- file not found** az állomány nem található
- file not superseded** nem törölt (nem hatálytalanított) adatállomány
- file organization** állományszervezés
- file protection** állományvédelem, az állomány írás, törlés, olvasás, ill. bővítés elleni védelme
- file section** állományleíró rész
- file server** „állományadagoló” lokális hálózatok központi gépe
- filespec** → *file specification*
- file specification** állomány azonosítás (annyira teljes, amennyire az adott helyzetben szükség van)
- file structure** állományszerkezet, az állomány felépítése
- fill** feltölt
- fill style** felületkitöltési mód (grafika)
- fill pattern** felületkitöltési minta (grafika)
- filler** helykitöltő, kitöltő karakter
- filling** feltöltés
- filter** szűrő, szűrés
- final** végső
- finally** végül
- find** megtalál
- fingertip adjusting** nyomógombos szabályozó
- finish** beszüntet, megszüntet, befejez
- finite** végső, véges, befejezett
- firmware** állandóan ROM-ban levő programok pl. exec, beégetett program
- first-fit** szegmens bevitele az első összefüggő tárterületre, amelybe egészen belefér
- fit** illesztés; beilleszt
- fix** rögzít
- fix bug** programozási hibát lokalizál
- fixed** állandó
- fixed charges** állandó költségek
- fixed disk** beépített mágneslemez, *IBM PC*-n a hard disk drive szinonimája
- fixup** elhelyezés
- flag** hibajel, jelzés, program vagy egység állapotának jelzésére használt változó vagy regiszter, eleve dekla-

- rált Boole-változó; jelez
- flag register** a mikroprocesszor (carry, overflow stb.) jelzőit tartalmazó regisztere
- flash villog** (kijelző)
- flat lapos**
- flexible rugalmas**
- flexible disk** → *diskette*
- floating point** lebegőpont, lebegőpontos
- floating-point arithmetic** lebegőpontos aritmetika, a valós számok kezelésének technikája
- floating-point routine** lebegőpontos aritmetikai szubrutin(csomag) (aritmetikai társprocesszorral nem rendelkező gépeken ez szimulálja annak működését)
- floating state** lebegő állapot (pl. cím- vagy adatbuszon)
- flood eláraszt, elönt**
- flood fill** síkidom által behatárolt terület feltöltése (grafika)
- floppy disk** hajlékony lemez [szinonimái *diskette* és *flexible disk*]
- flow channel** áramlási csatorna
- flowchart** folyamatábra; probléma-megoldás grafikus jelölése, ahol az adatáramlást, műveletet, készüléket szimbólumok jelzik
- flow control** folyamatszabályozás
- flow diagram** folyamatábra
- flow line** folyamatvonal
- flush** memória lemezre írása
- flush left/right** szövegszerkesztőnél a margó elengedése balra/jobbra
- fold** adatot sűrít pl. csak a numerikus részek figyelembe vételével
- follow** követ
- followed: CR** followed by LF CR, majd utána LF
- following** következő
- font** jelkészlet, karakterkészlet, karakterek adott méretű és írásstílusú családjá vagy osztálya (pl. 10 point Press Roman medium)
- foolproof** a felhasználó által el nem rontható
- foot** láb mértékegység: 31cm [t.sz.: *feet*]
- footnote** lábjejezet
- forbidden** tiltott
- forced** kényszerített
- foreground** multiprogramozásnál az a partíció, amelyben a magas prioritású programok futnak; képernyőn az a mód, ahogyan a karakterek különböznek a háttértől (*background*)
- foreign** idegen
- foremost** legelső, kiemelkedő
- for example** például
- form** alkot, alakít; alak, forma
- formal** hivatalos, kötött alakú
- format** formátum, az adatok elhelyezkedése az adathordozón; sok számítógépen: lemez-előkészítő parancs
- former** előbbi
- form guide roller** lapvezető, nyomtatásvezető görgő
- formula** képlet
- found** létrehoz, alapít; megtalált
- foundation circuit** alaplártya → *motherboard*
- forward(s)** előre
- fox message** átvitelellenőrzési rendszer
- fractional** töredékes, tört
- fragmentation** tördelés
- fragmented file** széttördelt, szétszabdalt állomány: az egyes részek nem folyamatosan helyezkednek el a lemezen
- frame** keret; SDLC-ben minden parancs, válasz, információ ebben kerül átvitelre; adatátvitelnél a folytonos bitsorozatok kezdő és záró flagsorozatok közé vannak zárva
- free** szabad (MCR utasítás a lemez

- szabad blokkjainak megállapításához)
- freeze** befagyaszt pl. képernyőn a megjelenítést megállítja
- frequently** gyakran, rendszeresen
- friendliness** program komfortja, kézhezállása, használhatósága
- from** honnan, -ból
- front-end network** előtér hálózat
- front-end processor** olyan számítógép, amely tehermentesíti a központi számítógépet azzal, hogy vonalat vezérel, üzenetet kezel, jelet átalakít, hibát javít, adatot feldolgoz; programozható adatátviteli vezérlőegység
- frustrate** megghiúsít
- fulfil** teljesít, elvégez
- full** tele, teljes
- full package** teljes programcsomag
- full-screen editing** teljes képernyős megjelenítés és módosítási lehetőség [ellentéte *line editing*]
- fully connected network** olyan hálózat, ahol mindegyik csomópont a másikkal közvetlen összeköttetésben van
- function** működés, feladat, szerep; matematikai függvény
- function key** funkcióbillentyű a billentyűzeten (F1, F2,...)
- furnish** ellát, felszerel, berendez
- fundamental** alapvető
- further** további
- furthermore** továbbá, ezenkívül
- fuse** biztosíték
- future** jövő, eljövendő

G

- gagged** kipeckelt állapotban van a terminál (nem hozzáférhető)
- gain** szerez, nyer
- gain control** átveszi a vezérlést, „szóhoz jut”
- gainful** hasznos
- game** játék
- game theory** játékelmélet
- gap** blokk-köz, hézag, rés, hiány
- gap adjuster** hézag, távolságbeállító mátrixnyomtatón (papírpéldányszámnak megfelelően kell használni)
- garbage** szemét, hulladék
- garbage collection** a foglalt memóriaterületek átrendezése úgy, hogy a közöttük levő szabad terület folytonos legyen
- garner** összegyűjt
- gate** áramköri kapu, logikai áramkör
1 kimenő és 1 vagy több bemenő
- vonallal; olyan jel, amely más jeleket engedélyez
- gate array chip** huzalozással felhasználó orientálttá alakított lapka
- gateway** átjáró, áttérési technika
- gather** összegyűjt
- general** általános
- general: in general** általában, általánosságban
- generalize** általánosít
- general-purpose register** általános regiszter (több célra használható mint például aritmetika, címzés, stb.)
- generate** létrehoz, előállít, generál
- generic** általános
- genuine** eredeti, valódi
- get** kap, szerez, assembler olvasó utasítás

giga giga-, ezermilliószoros
gigabyte (Gb) 1073 741 824 byte (2 a 30. hatványon)
glance pillant; futó pillantás
global egész világra kiterjedő, globális, általános (a világ lehet file, futó program, egész rendszer)
global search szövegszerkesztőnél a megadott szövegnek az egész állományban való keresése
glossary szógyűjtemény, szószedet
go megy, nyomkövetőnél vagy ideiglenes felfüggesztésnél programot továbbszed, elindít
goal cél
goes false hibásan végződik, (alprogram) hibajelzéssel tér vissza
good jó
grade fok, osztály
grand fő, nagy
grant engedélyez, elfogad
graphic grafikus, rajzolt
graphics grafika
graphic character grafikus karakter

(nem vezérlő karakter)
graphics characters pointer az IBM PC grafikus karaktertáblájára mutató vektor (a GRAFTABL tölti be a táblát és állítja a vektort)
grasp megfog
greater nagyobb
greatest common divisor legnagyobb közös osztó → *highest common factor*
greatly nagymértékben, jelentősen
green zöld
grey szürke
grey plus/minus/asterisk az IBM billentyűzeten jobb oldalon található plusz/mínusz/csillag
grid rács
group csoport, osztály
guarantee szavatol
guard őriz, őrködik
guide útmutató; vezet, irányít
guidelines útmutató, leírás
gulp bináris jelcsoport

H

hacker számítógépes „betyár”
half fél
halt megállít, felfüggeszt
hamper gátol, akadályoz, megnehezít
handle kezel
handler perifériakezelő program
hang-up megszakítás, felfüggesztés
haphazard véletlen, esetleges
hard kemény
hard copy papírra rögzített, a képernyő tartalmát megőrkítő másolat
hard disc merev (nem hajlékony) lemez vagy lemezcsomag
hard disk drive → *disk drive*

Hard Disk Parameter Table az IBM PC merevlemez kezeléséhez szükséges alapvető adatokat tartalmazó, 10 byte hosszúságú táblázat
hard error állandó hiba
hardware a számítástechnikában használt készülékek (nem tartalmazza a programokat, eljárásokat, szabályokat és a kapcsolódó dokumentációt), hardver
hardware security hardvervédelem
hashing algoritmus rekordok szimmetrikus elhelyezésére; olyan re-

- kordelhelyezés, amelyben leképezési függvény adja meg a rekord helyét a rekord tartalmától függően
- hashmark** kettős kereszt, numerikus jel, oktális szám, kijelölt szóköz (#)
→ *number sign*
- hatch** vonalkázás
- hatch fill** vonalkázással való kitöltés (grafika)
- have/has no effect** hatástalan
- hazardous** veszélyes, kockázatos
- head** fej, az adattárolóra író, olvasó vagy törlő eszköz
- header** fejléc, fejrész
- heading** irány
- heap** halom
- heapsort** halomrendezés
- height** magasság
- hello** bejelentkezés parancsszava RSX rendszerben
- help** segítség
- Hercules Card IBM PC** monokróm grafikus kártyája, mivel nagyobb felbontású, mint a CGA, karakteres üzemmódban kevésbé fárasztja a szemet
- hesitation** lebegtetés, habozás
- heuristic** heurisztikus (rávezető, kitaláltató módszer; feladatoknak tapasztalatokra és megalapozott ötletekre épült próbálkozásokkal történő megoldási módszere)
- Hewlett Packard Company** amerikai számítógépgyártó vállalat
- hex** a hexadecimális szokásos rövidítése
- hexadecimal** tizenhatos számrendszerbeli (a számjegyeket a 0 és 9 közé eső számokkal és az A és F közé eső betűkkel jelöljük)
- hidden** rejtett — a katalógusban megtalálható, de közönséges DIR paranccsal nem listázható → *file attributes*
- hidden file** rejtett file
- hide** elrejt, láthatatlanná tesz
- hierarchy** szegmensszerkezet, alá- és fölérendeltségi viszony
- hierarchical directories** → *tree-structured directories*
- high** magas
- highest common factor** legnagyobb közös osztó, → *greatest common divisor*
- highest priority** legnagyobb elsőbbséget élvező
- high impedance state** nagy ellenállású állapot (ebben az állapotban egy készülék kimenete gyakorlatilag el van szigetelve az áramkörétől)
- high key** indexfile blokkjának legnagyobb azonosítója
- high-level** magas szintű
- highlighting** szöveg kiemelése, hangsúlyozása képernyőn
- high-order position** karaktorsorozat bal szélső pozíciója
- high quality** kiváló minőségű
- highway** gyűjtősín
- high-speed** gyors, nagy sebességű
- hires, HI-RES** (high resolution) nagy felbontású (grafika)
- history** az eddig kiadott parancsok listája
- hit** leüt (billentyűt); két mező összehasonlítása kielégíti a feltételt
- hole** lyuk, üreg
- hold** visszatart, feltart
- home** nyomógomb, amely a kurzort a képernyő bal felső pozíciójára állítja
- home computer** házi mikroszámítógép
- home head** nyomtatófej alaphelyzetbe állítása
- homing** visszaállítás alapállásba
- Honeywell** amerikai számítógépgyártó vállalat
- horizontal hold** képernyő vízszintes

szinkronbeállítása
horizontal wraparound képernyőn a mutató mozgása a sor utolsó helye után a következő sor első helyénél folytatódik vagy fordítva [ellentéte *vertical wraparound*]
host „gazda” számítógép a hálózatban, amely a legfontosabb műveleteket elvégzi (pl. adatbáziskezelés), és a hálózat bármely részéről elérhető
host language befogadó nyelv, amelyből hívható az adott rutin
host node gazdaállomás, amely más csomópont részére végez szolgáltatást
hot chassis forró ház
hot fix kiszűri a lemez hibáit és azonnal javítja
hot key valamely funkció v. szolgáltatás gyors elérésére szolgáló billen-

tyűkombináció
hour óra
housekeeping rutin, amely nem feladatot old meg közvetlenül, hanem valamilyen programrendszer hatékonyságát növeli
hub-go-ahead polling gördülő kérészetés, gördülő felettetés, láncolt lekérdezés
hub hole központi lyuk (hajlékony lemezen)
huge hatalmas, óriási
human engineering ergonómia szinonimája, munka gazdaságos megszervezésének elmélete, ésszerű erő-kifejtés tudománya
humidity páratartalom, nedvesség
hyphen kötőjel (-) [szinonimája *dash character*]
hyphenate szavakat kötőjellel elválaszt

I

idea gondolat, ötlet
ideal legcélszerűbb, ideális
identical azonos
identification azonosító
identifier azonosító
identify azonosít
idle tétlen, inaktív
ignore figyelmen kívül hagy
illegal érvénytelen, nem engedélyezett
illegible olvashatatlan
image képmás, (tükör)kép, felfogás, értékelés
immediate instruction közvetlen utasítás (gépi utasítástípus, nem az operandus címét, hanem magát az operandust tartalmazza)
impact hatás, befolyás

implement végrehajt, teljesít
implicit beleértett, implicit
implicit prompt nagyobbjel (>), a legtöbb rendszer (pl. *DOS*) kijelzése
implied beleértett, nem kifejezett [vö. *expressed*]; magába foglalt
imply beleért, magába foglal
important fontos
impose kivet, kiró
improper helytelen, nem megfelelő
improve javít, tökéletesít
impure kevert, nem tiszta
impure code program végrehajtása során megváltozó kód pl. táblázat
inaccurate pontatlan
inactive tétlen
inch hüvelyk (2,54 cm)

incidental véletlen	inherent benne levő, beépített
inclination angle dőlésszög, hajlásszög	inherit örököl, örökölt (másik programtól kapott)
include tartalmaz, belevesz	inhibit tilt, akadályoz
inclusive OR megengedő „vagy” (diszjunkció)	in-house házon belül
incomplete hiányos, nem teljes	initial kezdő-, kezdeti, valaminek az eleje
inconsistency ellentmondás, összeférhetetlenség	initialization kezdeti értékadás
inconvenience hátrány, akadály; kellemetlenség	initiate elindít, megkezd
incorrect hibás, helytelen	initiate transaction megkezd az adatátvitelt
increase növel	ink valamilyen szín a képernyőn (nem üres)
increment növelés, növekmény; növel;	ink jet printer tintasugaras nyomtató, a festéket a papírra fecskendező nyomtató
indefinite meghatározhatatlan	inner belső
indent beugrás, bekezdés (tabulálás képernyőn)	in-plant system telephelyi rendszer (nincs kapcsolata nagy hálózattal)
independent független	input bemeneti; bemenő; (adat) bevitel
index tárgymutató	inquire érdeklődik; kérdez
index hole a sáv (track) fizikai kezdetét jelző indexlyuk mágneslemezen	inquiry érdeklődés, tudakozódás
index register indexregiszter (operandus címét módosító regiszter)	insert beszúr, közbeiktat, behelyez
index root indexgyökér: adatok azonosítójának alsó és felső határa	inside of belsejében
indicate jelez, mutat	insignificant jelentéktelen
indicator (ki)jelző	inspect megvizsgál pl. leszámol megadott karakterfajta jelsorozaton belül
indirect közvetett	install bevezet, elhelyez, ismertté tesz, program előkészítése hasznos munkavégzésre, beállít, telepít, üzembe helyez
individual egyén, egyéni, egyedi	installable rendszerbe állítható, üzembe helyezhető
ineffective hatástalan, nem hatékony	installable device driver a belső eszkövezérlő programok mellé rendszerbe állítható (lemezről töltött) eszkövezérlő program → <i>CONFIG.SYS</i>
inefficient hatástalan, nem kielégítő	installation telepítés, üzembe helyezés
infer következtet, bizonyít	installed state installációs állapot (három értéke lehet: nincs installálva, installálható; nincs ins-
influence befolyásol	
inform tájékoztat, tudósít	
informal nem hivatalos, közvetlen	
informational tájékoztató, pl. hiba-üzenet	
information információ, az adatokból leszűrt tények és következtetések	
information content információtartalom	
information retrieval információ vizsgálás	
infringe megszeg, áthág	

- tallálva, nem installálható; installálva van)
- instant** sürgős, azonnali
- instruct** utasít, parancsol
- instruction** utasítás (programnyelvben egy műveletet és az esetleg hozzá tartozó operandusokat jelöli)
- instruction set** mikroprocesszor, számítógép vagy programozási nyelv utasításkészlete
- instruction pointer** mikroprocesszor utasításmutatója (regiszter)
- instrument** eszköz
- in succession** egymás után
- insufficient** nem kielégítő, nem elegendő, hiányos
- integer** egész szám
- integrated software** adatfeldolgozás minden ágát lefedő programcsomag (pl. szövegszerkesztő, táblázatkezelő, adatbázis-kezelő, táv-adatfeldolgozó programok)
- integrity** sértetlenség, épség
- intelligent terminal** intelligens terminál
- intend** tervez, szán
- intent** szándék, cél
- interaction** egymásra hatás, kölcsönhatás
- interactive** párbeszédés (üzemmód) (a felhasználó közvetlenül a programmal társalog)
- interactive videotex** párbeszédés képűjság, teledata
- intercept** feltartóztat, megállít, elko-boz
- intercepted terminal** adatbevitel lehetséges, de fogadni nem tud a terminál
- interconnection tie** (két pontot) összekötő vonal
- interest** kamat
- interface** csatolóegység, interfész (aktuális jeleket másik készülék, program vagy rendszer számára átalakító egység)
- interference** zavar
- interior label** belső címke
- interlacing** összefűzés; váltott soros letapogatás
- interleave** jelsorozat részekre bontása és egybe rendezése más sorozat(ok) részeivel úgy, hogy az egyes sorozatok felismerhetőek maradnak → *multiplexer*
- interleave fill** sakktáblaszerű kitöltés (grafika)
- intermediate** közbeeső, közbenső, közvetítő
- internal** belső
- internal use only!** csak belső használatra (titkos)
- internetwork** hálózatok közötti
- interpret** program forrásnyelvű utasításait egyesével értelmezi és végrehajtja
- interpreter** értelmező, elemző
- interrogate** lekérdez
- interrogating** tudakozódás
- interrupt driven** megszakításvezérelt
- interruption** programmegszakítás
- intersection** logikai „és” művelet
- interval** számtartomány
- intervention** beavatkozás
- interview** kikérdezés, véleménykérés, interjú
- intimate** belső kapcsolat
- intruder** betolakodó; az a személy, aki nem jogosultan használja az erőforrást
- invalid** érvénytelen
- invariant** állandó, változatlan
- invariant key** belső azonosító (nem változik)
- inverse** megfordít, fordított pl. negatív ábrázolási forma képernyőn → *reverse video* inverz
- invert** megfordít

inverter „nem” logikai áramkör
invigilator visszajelentő logikai egység
invocation (fel)hívás
invoice számláz
invoke segítségül hív, kezdeményez, elindít, behív
irrecoverable error külső hibajavító módszerek nélkül nemjavítható hiba
irrelevant lényegtelen, nem a tárgyhoz tartozó

irreversible process visszafordíthatatlan folyamat
isolated locations védett tárrészek
issue kiad, kibocsát
italic dőlt betű
italicize dőlt betűvel szed, dőlt betűssé alakít
item tétel, mező
iteration ismétlés

J

jack csatlakozó, dugasz
job munka, program; a gép által egységként kezelt munkacsoport
join összekapcsol
joint közös, együttes
journal naplózás [szinonimája *log*]
journey utazás
joystick botkormány, vezérlőkar
judgement döntés, vélemény

jumble összekever
jump ugrás
junction csomópont
junk haszontalan, szemét
just éppen, majdnem
just loaded most töltődött be
justify adatot zárkóztat, igazít (balra v. jobbra)

K

keep megőriz, megtart
kernel mag, belső; olyan felügyelő program, amely tovább már nem csökkenthető
kernel mode executive üzemmód tesztelési célra, nincs hardvervédelem
key billentyű, kulcs, kezelógomb
keyboard fő billentyűzet, klaviatúra
key field kulcsmező
keylock biztonsági kulcs (a gép illetéktelen használatát meggátoló kulcs)
keypad melléklaviatúra, kezelő bil-

lentyűzet
keystroke kezelő billentyűzet működtetése gépi funkció végrehajtása céljából
keyword kulcsszó
k, kilo k, kilo-, ezer(szeres)
kilobyte (Kb) 1024 byte (2. a 10. hatványon)
kind fajta, típus
klink hurok, csomó
kit segédlet, készlet
know tud

know-how gyártáseljárás felkészültség, hozzáértés	aki a szakértő és a programok közötti összekötő szerepet tölti be
knowledge ismeret, tudás	knowledge engineering az előbbi sorban említett személy tevékenysége
knowledge base ismeretbázis	known ismert
knowledge engineer az a személy,	

L

label címke	leading spaces karaktersorozat elején álló szóközök
lack hiány, hiányol	leaflet utolsó csomópont, levél, feljegyzés
laddic többnyílású mágneses elem	learn tanul
language nyelv	lease bérbe ad, bérbe vesz
language subset nyelv egy része, amelyet a többitől függetlenül lehet használni	leased line bérelt vonal
laptop PC ölben elhelyezhető, hordozható személyi számítógép	leasing bérlet, bérlés
large nagy, terjedelmes	least-significant digit a legkisebb helyi értékű számjegy → <i>low-order position</i>
large capacity nagy befogadóképességű	leave hagy, elhagy, otthagyni
laser printer lézernyomtató	leaving-off time üzemmzárási idő
laser electrophotographic printing lézersugaras nyomtatás	left bal oldali
last utolsó, tart (valameddig)	left-angle bracket kisebbjel (>)
lastdrive az <i>IBM PC</i> rendszerváltozója, az utolsó hajlékonylemez-egység, amire hivatkozni lehet	leftmost balról a legszélső, bal szélső
latch lezár; logikai áramkör tárolóeleme; visszacsatoló hurok soros digitális áramkörökben egy állapot fenntartására	leg útvonal
late késői, elkésett	legal jogos, törvényes
latent rejtett, lappangó	legend jelmagyarázat
later később	legible olvasható
latest legutóbbi	lend kölcsönöz
latitude mozgási tér	length hossz(úság)
layer réteg	less kisebb
layout szerkezet, elrendezés, felosztás	let hagy vmít, legyen egyenlő; értékadó utasítás
leader (be)vezető; befűzőszalag	letter betű
leading vezető	letterhead cégjelzés (levélpapíron)
	letup megállás, szünet
	level szint, mélység
	level number szintszám
	liability felelősség
	library könyvtár

- licence** engedély, jogosítvány
licenced material védett anyag, csak engedéllyel másolható
lifetime élettartam
lift emelés
light világos pl. színfajta
light könnyű, csekély
light fény
light pen fényceruza
light text, dark screen világos tónusú szöveg sötét képernyőn
lightweight könnyű, kis súlyú
like ugyanúgy, hasonlóan
likelihood valószínűség
likely valószínűleg, feltehetően
limit határ, korlát; maximál, behatárol, korlátoz
limitation korlátozás
limited amount of korlátozott mennyiségű
limiter korlátozó, határoló
linage sorszám; *COBOL* programnyelvben lista logikai lapjainak méretét és formáját határozza meg
line sor, vonal
linear programming lineáris programozás
line buffer szövegszerkesztő sortárolója
line-by-line soronként
line chart vonaldiagram (statisztikai adatok ábrázolásához)
linedraw szövegszerkesztő rajzoló üzemmódja egyszerűbb vonalas rajzok, táblázatok készítéséhez
line editing sor megjelenítése képernyőn és ennek módosítási lehetősége, [ellentéte *full-screen editing*]
line mode szövegszerkesztő soronkénti üzemmódja
line number sorszám
line printer sornyomtató
line spacing sorköz, két sor közötti távolság
line switching vonalkapcsolás
line terminator character sorhatároló, sor vége jel
link szerkeszt, összeköt, kapcsolatot létrehoz; kapcsolat
linkage editor szerkesztőprogram, amely a futtatható programot hozza létre
link protocol logikai adatkapcsolat létrehozásának, fenntartásának, befejezésének és kapcsolat alatti adatátvitelnek a szabálygyűjteménye
liquid folyékony; folyadék
list kiír
listen before talk adás előtti csatornafigyelés
listen while talk adás alatti csatornafigyelés
literal karaktersorozat, -konstans
little kicsi, kevés
live feszültség alatti
load programtöltés
load image file egyedül, felügyelő program nélkül is működőképes program
load point marker mágnesszalagon a fémcsík, ami mögé pozicionál a betöltés; betöltésjelző fénycsík
loan kölcsönad
local helyi (nem *remote*)
local symbol csak az adott programban elérhető jelzés
locate elhelyez, telepít, meghatároz, megkeres
location elhelyezkedés, hely
locator device szálkeresztet vagy egyéb cursort megjelenítő pozicionáló eszköz
lock zárol, tartósan lezár, retesz
lock out adatvédelem
locus hely
log naplózás, [szinonimája *journal*]
logarithm logaritmus
logging naplózó szoftver; naplózás

logical logikai	low alacsony
logical disk szimulált lemezegység	lower alsó
logical link logikai kapcsolat	lower bound alsó korlát, határ
logic design logikai terv	lower left, lower right bal alsó, jobb alsó
logic instruction logikai utasítás	lowest common denominator legkisebb közös többszörös
log in, log on bejelentkezés; bejelentkeznek	lowest priority legkisebb elsőbbséget élvező, az elsőbbségi sorban az utolsó
log off, log out kijelentkezés; kijelentkeznek	low-level alacsony szintű
log utilities naplózó segédprogram	low-level formatting mágneslemez alapszintű formázása (szinkronjelek, gap stb. felírása)
long hosszú	low-order position karaktersorozat jobb szélső pozíciója → <i>least-significant digit</i>
long distance transmission nagy távolságú átvitel	low-pass filter aluláteresztő szűrő
look néz, látszik	low-power kis fogyasztású
look-ahead átvitelgyorsító	low power Schottky TTL LS sorozatú TTL, jó kompromisszum a kis fogyasztás és a nagy sebesség között → <i>transistor-transistor logic</i> és <i>Schottky TTL</i>
look for keres	low speed kis sebesség, 600 bps vagy ez alatti átviteli sebesség
lookup kikeresés	luck véletlen, szerencse
loop hurok, ciklus	luminescence lumineszcencia (hideg fényt termelő kémiai folyamat)
loopback visszavezetés, adatok visszajuttatása a küldő állomásra	
loop checking üzenet-visszacsatolás (teljes adatforrás visszaküldése ellenőrzésre a küldőhöz) [szinonimája <i>echo checking</i>]	
loop counter ciklusszámláló	
loose szabad	
loss elvesztés	
lot sok, mennyiség	
loudspeaker hangszóró	

M

machine code gépi kód	magnetic stripe mágnescsík
machine language gépi nyelv, egy adott géptípus által használt nyelv	magnetic tape mágnesszalag
made elkészített, készült	magnetic tape cassette storage kazettás mágnesszalagos tároló
magnetic disk mágneslemez → <i>diskette, disk</i>	magnify nagyít
magnetic head mágnesfej, író-olvasó fej	mailbox postaláda
	mailing address postázási cím
	mail-order postán rendelt

- main** fő, legfontosabb
mainframe nagyszámítógép
mainly többnyire, túlnyomórészt
main menu főmenü
main storage központi tár [szinonimája *memory*]; főtároló [vö. *auxiliary storage*]
maintain fenntart, karbantart
maintenance karbantartás, fenntartás
major nagyobb, fontosabb
majority többség
make tesz, csinál, készít
male csatlakozópár tüskékkel ellátott fele [vö. *female*]
manageable unit kézbentartható, áttekinthető, felügyelhető egység
management (ügy)kezelés, vezetés, lebonyolítás, ügyvitel
management sciences vezetéstudomány
mandate megbízás, felhatalmazás
mandatory space kötelező szóköz
manifold sokszorosít, sokszoroz
manipulate kezel vmit
manner mód, viselkedés
man-machine interface ember-gép interfész
man-power emberi erőforrás
mantissa mantissza, egy szám logaritmusának tört része
manual kézikönyv
manual calling kézi hívás
manual paper feed knob kézi papírtovábbító gomb
manufacturer gyártó
many sok
map térkép, leképezés
mapped system virtuális tárcímzéshez hardver tárkezelést tartalmazó rendszer
margin szegély, margó, perem, határ, lapszél
mark megjelöl; határjel
marker mutató, jelző
mark sensing jelérzékelés
mask maszk (lefedő minta); maszkol
mass tömeg
mass storage device tömegtároló
master törzs, fő-, gazda
master clear általános törlés, mindent töröl
Master Control Program operációs rendszer
master copy program eredeti (gyári) lemeze
master file törzsállomány, ritkán változó adatokat tartalmazó file [vö. *detail file*]
master/slave system gazda/szolga rendszer
master station gazdaállomás
master tape rendszert tartalmazó szalag
match to megfelel, passzol, összeillik, egyezik
material anyag
math co-processor aritmetikai társprocesszor → *co-processor*
matrix mátrix, sorokba és oszlopokba rendezett tömb; számítógépekben bemenő és kimenő vezetékek logikai hálója, a metszéspontokban logikai elemekkel [t.sz.: *matrices* v. *matrices*]
matrix printer mátrixnyomtató, az egyes karaktereket pontminták formájában megjelenítő nyomtató
matter anyag, ügy, dolog
maxint a legnagyobb ábrázolható előjeles egész szám (Pascal)
maxreal a legnagyobb ábrázolható valós szám (Pascal)
mean átlag
meaning jelentés, értelem
meaningful jelentős
meaningless értelmetlen, semmitmondó
means eszköz

- measure** méret, nagyság
- measurement** mérés, méret
- measuring device** mérőeszköz, valamilyen fizikai értéket elektromos jelek formájában közlő eszköz
- media descriptor** adathordozó jelzésére szolgáló byte (a FAT első byte-ja)
- medium** adathordozó, eszköz, közeg, átlag; közepes [t.sz.: *media*]
- meet** találkozik
- meet a condition** kielégíti a feltételt, eleget tesz a feltételnek
- mega (M)** mega-, egymilliósoros → *megabyte*
- megabyte (Mb)** 1 048 576 byte (2 a 20. hatványon)
- member tag**
- memory** központi tár [szinonimája *main storage*]
- memory-based table** védett tárcímzési módnál → *protected mode* a szegmencímeket tartalmazó táblázat → *descriptor*
- memory map** tárkép
- mention** megemlít
- menu** menü, választék
- merge** összeválogat; összemásolás, összeválogatás
- message exchange** üzenetváltás
- message switching** üzenetkapcsolás
- metafile** eszközfüggetlen formában található file
- meter** utótagként többnyire -mérő; méter (hosszmértékegység)
- method** módszer, eljárás
- methodology** módszertan
- metric** metrikus (SI) mértékrendszer
- micro** nagyon kicsi; mikro- (milliomod, 0.000 001)
- microchanneling** az IBM PS2 mikroszámítógép újszerű busza → *bus*, ami egyszerre több perifériával való kommunikációt tesz lehetővé
- microcode** — 1. mikrokód (egy vagy több mikroutasítás → *microinstruction* — 2. mikroprogram (program által nem címezhető tárban levő, egy adott utasításkészlet elemeiből álló kód)
- microfiche** mikrofilm lemez, amely az adatokat rácsozott formában tárolja. Általában megnevezés szerepel rajta, amely nagyítás nélkül olvasható
- microinstruction** mikroutasítás, gépi alaputasítás
- microprocessor** mikroprocesszor (kódolt utasításokat végrehajtó, egy lapkán elhelyezkedő integrált áramkör)
- microsecond** milliomod másodperc
- Microsoft Corporation** szoftverházak egyike, az MS-DOS megalkotója (USA)
- Microsoft Mouse** egér Microsoft szabvány szerint → *mouse*
- Microsoft Word** szövegszerkesztő program az IBM-PC-n
- middle** közepe v.minek, közép- pl. színárnyalat
- migration** költözés, vándorlás; adatmozgatás on-line egységről off-line egységre rendszer- vagy felhasználói igény alapján [ellentéte *staging*]
- mini floppy disk** kisméretű (3 1/2") merev tasakolású lemez
- minimize** a lehető legnagyobb mértékben lecsökkent, minimalizál
- minor total** legkisebb összegfokozat
- minreal** a legkisebb ábrázolható pozitív valós szám (Pascal)
- minute** perc
- mirror** tükörkép, másolat
- miscellaneous** vegyes
- mismatch** nem megfelelő, nem illik hozzá
- mismatching data** egymásnak ellentmondó adatok, nem összeegyez-

- tethető adatok
- miss** hiányzik
- missing** hiányzó
- misspelled keyword** rosszul leírt kulcsszó, helyesírási hibát tartalmaz
- mistake** téved; hiba
- mix** kever, vegyít
- mixed calculation** vegyes műveletek
- mobility** mozgékonyság
- mode** típus, üzemmód
- modem** (modulator-demodulator) soros (bitenkénti) digitális jeleket telefonvonalon továbbítható analóg jelekké alakító készülék, amely fordított üzemmódra is képes (vételkor)
- modification** módosítás
- modifier** módosító
- modify** módosít
- modular programming** moduláris programozás
- modulation** moduláció (egy — többnyire nagy frekvenciájú — jel valamely jellemzőjének változtatása egy másik — többnyire kis frekvenciájú — jelnek megfelelően; ezt használják a *modemekben* is)
- modulation rate** modulációs frekvencia (a modulált jel két eseménye között eltelt legkisebb időköz mérőszámának reciproka; ha ezt másodpercben mérjük, a modulációs frekvenciát baudban kapjuk)
- module** — 1. programozási egység különálló és azonosítóval — pl. névvel — ellátott); — 2. más egységekkel együtt működő, egybeépített hardveregység
- modulo** az osztás maradéka
- modulo check** bemenő adatokon végzett hibafelderítő eljárás
- monitor** — 1. figyel; — 2. képernyő [szinonimája *display*]; — 3. szoftver, amely felügyeli, vezérli, ellenőrzi a rendszer működését [szinonimája *executive*]; — 4. legfőbb csatlakozási pont a hardver és a rendszeren futó program, illetve a hardver és a gépet használó ember között
- monochrome** egyszínű (pl. képernyő)
- month** hónap
- more** több
- most** legtöbb, leg-,
- mostly** leginkább, legtöbbszörre
- most significant bit** legnagyobb helyi értékű bit
- most-significant digit** a legnagyobb helyi értékű nem nulla számjegy [vö. *high-order position*]
- motherboard** anyakártya, alaplap, számítógép alapkártyája, amin a legfontosabb alkatrészek rajta vannak
- mouse** egér, kis doboz a cursor képernyőn történő mozgathatóságához
- move** mozog, mozgat
- multiaccess system** több helyről hozzáférhető (elérhető) rendszer
- multicast address** csoportcím, több állomásnak szóló cím
- multidrop** többpontú pont-pont kapcsolat
- multikey** több billentyű egyidejű lenyomása
- multi-part form** többpéldányos
- multi-part stationary** többpéldányos papír vagy nyomtatvány
- multiple** többszörös, többszöri
- multiplexer** eseménysorozatokat egyesítő, ill. a fogadó készülékek számára szétválasztó készülék [vö. *interleave*]
- multiplexer channel** multiplex csatorna (több I/O készülékkel párhuzamosan tart kapcsolatot egyidejűleg)
- multiplexing** több csatorna közös vonalon történő továbbítása
- multiplex interrupt** multiplex megszakítás (egyazon megszakításon több memóriarezidens program is el-

érhető, megfelelő kóddal → *multiplex process number*
multiplex process a multiplex megszakítás programláncában helyet foglaló program azonosítója → *multiplex interrupt*
multiply szoroz
multiport többpontú
multiprocessing párhuzamos, szimultán programfuttatás; általában: párhuzamos, szimultán feldolgozás

multiprogramming multiprogramozás, több független program időben átfedett végrehajtása számítógépen az erőforrások felosztásával
multitasking több esetleg nem független feladat párhuzamos végrehajtása, egyidejű kezelése
multiuser system többfelhasználós rendszer, a rendszerhez egyszerre több felhasználó is hozzáférhet

N

name név
namely nevezetesen, azaz
NAND operation „nem-és” logikai művelet
nano nano- (ezermilliomod, 0.000 000 001)
narrative magyarázat, kommentár
narrow szűk, keskeny
natural természetes
naught 0, semmi
necessary szükséges, elengedhetetlen
need igényel, szüksége van
needle írótü a mátrixnyomtatón
negation logikai tagadás
negative-going edge lefutó él [szinonimája *falling edge*]
negative true → *active low*
neglect mellőz
nest egymásba ágyaz pl. feltételt
network hálózat
networking állomások hálózatba szervezése
new új
next következő
nexus kapcsolódó pont
nibble 4 biten elhelyezkedő érték („falatnyi információ”)

nil pointer nulla mutató („sehová sem” mutat)
no nem, nincs
node csomópont
node address állomáscím
noise zaj, zavar (pl. vezetéken)
Noisy mode számnormalizálási mód
nonblocking network nem reteszelő hálózat
nonbreaking hyphen szövegszerkesztőnél szavakat nem elválasztó kötőjel
nonbreaking space szövegszerkesztőnél szavakon belüli szóközjel (space)
non-continuous nem folyamatos
none semmi, nincs
nonprinting character nem nyomtatható jel
nonrecoverable el nem háríthatóan hibás, újra fel nem használható
nonvolatile storage nem felejtő tár (tápfeszültség kikapcsolása után sem törlődik az adat)
north észak (égtáj; teknőc-grafikai irány)
not nem
notation jelzésrendszer, jelmagyará-

zat, ábrázolási mód
note jegyzet, megjegyzés
notice figyelmeztetés, értesítés; meg-
 említ
notification értesítés, figyelmeztetés
notify értesít
not in stock nincs a raktáron, kifo-
 gyott
nought semmi, nulla
no wait console input azonnali
 adatolvasás a billentyűzetről (akkor

is, ha nincs lenyomva billentyű)
number szám
number sign számjel (#) → *hash-*
mark
numerator számláló (törté)
numeric numerikus, számokból álló
numeric keypad a legtöbb billentyűzet
 jobb oldalán található, számok gyors
 bevitelére alkalmas
Num Lock tartós numerikus mód
 billentyűzeten

O

object tárgy (modul)
observation megfigyelés
obstacle akadály
obtain szerez, megkap
occasion alkalom, eset, ok
occupy lefoglal
occur előfordul, megtörténik, bekö-
 vetkezik
occurrence előfordulás, eset
octal nyolcas számrendszerbeli
odd páratlan
odd-even check → *parity check*
off ki(kapcsolva)
offend megsért
offer kínál
office hivatal
off-line számítógéppel közvetlen kap-
 csolatban nem levő
off-load tehermentesít
offset helyzet, távolság, relatív elhe-
 lyezkedés (pl. rekord v. file elejétől),
 eltolás
offset address eltolási cím, a szeg-
 mencímhez adandó relatív cím →
address generation
often gyakran

old régi
omission kihagyás, elmulasztás
omit elhagy, kihagy
on be(kapcsolva)
once egyszer
one-pass assembler egymenetes as-
 sembler (egy menetben fordít)
ones complement egyes komplement
one-way egyirányú [szinonimája *sim-*
plex]
on-line számítógéppel közvetlen kap-
 csolatban levő
only csak, kizárólag, egyetlen
opcode gépi utasítás
open nyit
open circuit — 1. nyitott áramkör
 (nem vezet áramot) [vö. *closed*
circuit]; — 2. terheletlen állapot (pl.
 tápegység terheletlen feszültsége)
open-shop a programozó szabadon
 hozzáférhet a számítógéphez [ellen-
 téte *closed shop*]
open system nyílt rendszer
open system interconnection nyi-
 tott rendszerű összekapcsolás
operand — 1. operandus, amelyen

- a műveletet végzik; — 2. gépi utasítás operandusa, ami az utasítás címrészében szerepel
- operate** működik
- operating system** operációs rendszer, a programvégrehajtást felügyelő szoftver; különböző szolgáltatásokat nyújt, mint pl. I/O vezérlés, időosztás, adatkezelés stb.
- operating temperature** üzemi hőmérséklet (működés feltétele)
- operation** működés, művelet
- operation code** műveleti kód (utasítás elején)
- operations analysis** operációelemzés
- operator** rendszer kezeléséért felelős személy, számítógép-kezelő; műveleti jel
- operator confirmation** a számítógép kezelőjének beleegyezése
- operator intervention** kezelői beavatkozás
- operator precedence** műveletek elsőbbségi szabályai, végrehajtási sorrend
- opposite** ellentét
- optical storage** optikai tárolás
- optimization** optimalizálás (lineáris, nem lineáris)
- option** kiegészítés, választás, opció, hardverbővítés
- optional** választható, tetszés szerinti, elhagyható
- optoelectronic** fényelektromos
- or** vagy
- order** sorrend, tagozódás
- ordinal number** sorszám
- ordinary** szokásos, megszokott
- ordinate** ordináta (függvényé), rendezővonal
- organization** szervezet, szervezés
- organizer** szervező
- orgware** információs rendszerfejlesztés, szervezési intézkedések
- orient** tájékozódik, irányt vesz
- oriented** (meghatározott) irányú, célzott
- origin** eredet, forrás
- original** eredeti, kezdeti
- other** másik
- otherwise** ellenkező esetben, egyébként
- outline** körvonalaz, vázol
- out-of-band signalling** átvihető sávon kívüli jelzés mód
- out of memory error** tároló méretén kívüli címre hivatkozik, tár megtelt (hiba)
- out of order** rendellenes, üzemen kívül
- out of paper** kifogyott a papír a nyomtatóból
- out of range** számtartományon (intervallumon) kívüli érték
- output** kimeneti, kihozatali, kimenő; kimenet, (adat)kivitel
- output process** adatkiviteli eljárás (az adatfeldolgozásból származó adatoknak a felhasználó — nemcsak ember — számára történő átvitele és olvasható formára alakítása)
- outstanding** kiemelkedő
- over** át, keresztül, túl, felett; több, mint; vége; grafikában az új kép nem írja felül a már meglévőt, hanem kombinálódik vele
- overall** mindenütt, általában
- overcurrent** túláram
- overflow** túlsordulás
- overflow indicator** — 1. túlsordulásjelző (akkor kap 1 értéket, ha a legutóbbi aritmetikai művelet eredménye nem fér el az akkumulátorban); — 2. olyan jelző, amely azt jelzi, hogy a lap legutolsó sora kinyomtatásra került-e
- overhead** adatbázisrendszer saját adminisztrációja

overlap átlapol, átfed
overlay átfedés, átlapolás, fedőszegmens
overload túlterhelés
override hatálytalanít, felülbírá
overrun túlszalad, valamilyen határt túllép; adatvesztés (azért, mert a vevő készülék nem képes az adatokat az adásnak megfelelő sebességgel fogadni)
overscore felülhúzás

overshoot túllövés
oversize túl nagy méretű
overstrike felülvonás (szövegben), felülírás (pl. szövegszerkesztőnél)
overtyping ráír, átír (üzemmód szövegszerkesztőnél)
overview áttekintés
overwrite felülír
own saját
owner tulajdonos

P

pack tömörít (számokat, állományokat, mágneslemezt stb.)
package programcsomag
packet csomag, szabályos hosszúságú üzenetcsomag (kb. 1000 bit)
packet switched data service csomagkapcsolt adatszolgáltatás
packet switching (üzenet)csomagkapcsolás; csomagkapcsolt
pad csatlakozó felület; tábla
padding helykitöltés
page oldal, lap: 2 vagy 4 KB terjedelmű tárolórész
page of text szövegoldal
page swapping lapcsere a főtároló és segédtároló között
paging lapozás: az éppen szükséges programrészek a háttértárból az operatív tárba kerülnek, ill. a megváltozott lapokat visszaírja a rendszer a háttértárra
palette IBM PC színes üzemmódjainál a színválaszték (palette)
panel terminál képe, pult
paper papír, képernyőn szintelen pont
paper advance papírtovábbítás
paper path papírvezetés

paper release lever papírkioldó (meglazító) kar
paper tape lyukszalag
parallel párhuzamos
parallel output párhuzamos adatátvitel (egy bájtt vagy egy szó minden bitje egyidőben kerül átvitelre) [vö. *serial output*]
parallel processing párhuzamos feldolgozás
parameter jellemző érték; eljárásnak átadott érték; paraméter
paramount legelső, legfőbb
parent directory forráskatalógus
parenthesis kerek zárójel
parent process az a program (eljárás), amelyik az éppen futót elindította → *child*
parity paritás, párosság v. páratlanság
parity bit paritásbit (bináris adathoz toldott bit, amely a bitek összegét mindig párossá (even parity) vagy páratlanná (odd parity) teszi)
parity check paritásellenőrzés (paritásbitet használó, az adatátvitel he-

- lyességét ellenőrző eljárás) [szinonimája *odd-even check*]
- parking** a merevlemez fejének nem használt sávra állítása a lemez védelme céljából
- parse** utasítássorozat széttördelés elemi részekre, kiértékeléshez
- parser** szövegelemző, szövegfelbontó
- part** rész
- partial** részleges
- particular** külön, különös, egyéni, egyes
- partition** memória vagy merevlemezes tároló folytonos területe, amely külön logikai egységként kezelhető; partíció
- party** táv-adatfeldolgozásban résztvevők egyike, hivatkozás a másikra, hívott fél
- party line** osztott kommunikációs csatorna
- pass** átad; menet, COLUMBUS *COBOL* utasítás paragrafus végrehajtására (PERFORM utasítás helyett)
- pass control** átadja a vezérlést
- password** jelszó, kódszó, védelmi kulcs
- past** túl
- paste buffer** szövegszerkesztő tárolója kivágott szövegrész átmeneti megőrzéséhez
- patch** kijavít, módosít, „foltoz”, beszúr
- path** alkatalóguslánc, amely állományok hozzáférési útját írja le
- pattern** modell, séma, vázlat, sablon, pontminta
- pattern recognition** alakfelismerés, ábrafelismerés
- pause** szünet, megszakítás; felfüggeszt
- peak** csúcérték, maximum
- peculiarity** sajátosság, jellemző vonás, furcsaság
- peer level** egyszintű
- peer process** társfolyamat
- pen toll**, rajztoll (grafika)
- pending** függőben levő
- penetration** ütésező sornyomtatón
- percentage** százalék(arány)
- perfect** tökéletes, hibátlan, kifogástalan
- perforation** lyuksor a leporelló papíron az oldalakra tördeléshez → *skip perforation*, perforáció
- perform** végrehajt
- performance** teljesítmény, végrehajtás
- performance analysis and evaluation** teljesítmény vizsgálat és -értékelés
- performance monitoring** működésfigyelés
- period** időszak, szakasz; pont (.)
- periodic** időszakos
- peripheral device** periféria, külső I/O vagy tároló egység
- permanent** állandó, tartós
- permanently** folyamatosan, állandóan
- permission** engedély
- permit** megenged, engedélyez
- perpendicular** függőleges, merőleges
- persist** folytatódik, ismétlődik
- person** (párbeszédet folytató) személy
- personal code** ügyfél személyi kódja
- personnel** személyzet
- pertain to** vonatkozik vmire, hozzá tartozik
- phantom disk** → *logical disk*
- phase** futtatható program, időszak, szakasz
- photocomposer** fényszedő
- phototransistor** fényérzékeny tranzistor (külső fényhatásra kapcsol)
- phrase** kifejezés
- physical device** tényleges (nem virtuális) egység
- physical link** fizikai kapcsolat
- pica** szabványos jelszélesség: 10 jel/hüvelyk
- picture** kép

- piece** darab
- piggyback acknowledgement** adatokba ágyazott nyugtázás
- pin** láb csatlakozón vagy más áramkörü elemen
- pinch-off** elzáródás
- pin compatible** azonos kivezetésű → *pin*
- pipe** áttölt, terel, átad adatot; csatorna
- pipeline** adat/parancs-csatorna; olyan parancsok sorozata, amelyben az első parancs kimenete a következő parancs bemenete, és így tovább
- pipelining** üzenetek sorozatának továbbbítása az egyes üzenetek nyugtázása nélkül, „futószalag technika” → *pipeline*
- pitch** szövegszerkesztésnél az egy hüvelyknyi helyen kiírt karakterszám, pl. 10 vagy 12
- pivot** fordul, forog
- pixel** képejt, képelem
- place** hely
- placement** elhelyezés
- plain text** nem átalakított (nem rejtjelezett) szöveg
- plan** terv
- platen** írógéphenger mátrixnyomtatón
- play** kazette lejátszására szolgáló nyomógomb program betöltéséhez vagy adatbehozatalhoz
- playback head** olvasófej szalagmeghajtón
- plot** grafikon, görbe, pontsor; rajzol
- plotter** rajzgép
- plugboard** kapcsolótábla
- plug-in** „bedugós” rendszerű (könnyen csatlakoztatható)
- point** pont (t.sz.: points)
- pointer** mutató
- pointer device** pozícionáló eszköz
- points** mutat
- point-to-point** két pont közötti, két-pontú
- point-to-point connection** közvetlen összeköttetés
- poke** utasítás, amely egy vagy több byte-ot ír a megadott tárolócímre
- polling** vonalakat lekérdezi, hogy van-e átveendő üzenet, tudakozódik, hogy milyen az egységek állapota fogadókészek-e vagy küldeni akarnak adatot
- pool** a rendszer adminisztrációs területe
- poor** rossz (minőségű), gyenge
- popular** népszerű
- pop-up menu** meghatározott billentyű(kombináció)ra előbukkanó menü
- pop-up window** választási menü képe
- port** kapu, nyílás, adatbeviteli vagy kiviteli hozzáférési pont
- portability** hordozhatóság; adatállományok vagy programok tulajdonsága: eltérő operációs rendszerben is használhatók
- portable** hordozható
- portion** rész
- posit** rögzít, leszögez
- position** hely(zet), pozíció
- positive-going edge** felfutó él [szinonimája *rising edge*]
- positive true** → *active high*
- possible** lehetséges
- potential** lehetséges, számításba vehető
- power** áramforrás, hálózati táplálás, hatvány
- powerbreak** áramszünet
- power failure** áramszünet
- power supply** tápfeszültség
- practical** gyakorlati, célszerű
- practice** gyakorlás; gyakorlati feladat oktatóprogramoknál
- precede** megelőz
- precedence** elsőbbség, prioritás
- precedence of operation** műveletek

- végrehajtási sorrendjét meghatározó szabály
- precision** pontosság
- predecessor** előző (röv. *pred*)
- preface** előszó, bevezetés
- prefix** elétesz, beszúr; programszegmens vagy file elején levő, arra vonatkozó adatokat tartalmazó adatrekord
- preparation** előkészítés
- prepare** felkészít, előkészít
- preprocessor** előfeldolgozó, előfordító (bővített programnyelvből szabványos programnyelvre fordító program)
- present** jelenlevő, jelenlegi; jelen van; képvisel
- preserve** megőriz, megtart
- preset** kezdeti értékadás
- press** lenyom
- pressed key** lenyomott billentyű
- press of a button** gombnyomás
- Prestel** Nagy-Britanniában elsőként bevezetett videotex-megjelenítési rendszer
- presumably** feltehetően, valószínűleg
- presume** feltételez, vél, sejt
- pretend** szimulál
- pretty** meglehetősen, szép
- prevailing** elterjedt, érvényben levő
- prevent** bajt, hibát megelőz, megghiúsít
- preventive maintenance** megelőző karbantartás
- previous** megelőző
- price** ár
- primary** elsődleges
- primary key** elsődleges kulcs
- prime station** főállomás, vezérállomás
- print** nyomtat
- printed circuit** nyomtatott áramkör (NYÁK)
- printed matter** kinyomtatott anyag, nyomtatvány
- printed page** nyomtatott oldal
- printer** nyomtató
- printer format** nyomtatási formátum
- print head** írófej
- print layout** táblarajz
- print spooler** (PRINT utility) az IBM PC háttér nyomtató programja (más futó programmal képes egyidőben dolgozni)
- print zone** nyomtatási zóna (egy zóna 14 karakterből áll és az első zóna az 1. pozíción kezdődik)
- priority** folyamathoz rendelt rang, fontosság, prioritás, elsőbbség
- priority queue** prioritási sor
- prior to** (meg)előző
- private** személyes használatú, privát
- privileged** kiváltságos (helyzetű), privilegizált
- probability** valószínűség
- probably** valószínűleg
- problem** nehézség, feladat, probléma
- problem determination** feladatmeghatározás
- procedure** eljárás, művelet, folyamat
- proceeding** eljárás
- proceed to** halad vmerre, folytat vhol
- process** folyamat, feldolgozás, program
- process control** folyamatirányítás
- processing program** feldolgozó program
- processing unit** végrehajtó egység (egy vagy több processzorból és belső tárból álló célegység)
- processor** processzor, utasításokat értelmező és végrehajtó egység; a processzorprogram rövidebb neve → *microprocessor*
- processor allocation** processzor kiosztás
- produce** előállít
- product** szorzat, termék
- program** — 1. műveletek sorozata

- egy bizonyos cél elérésére; — 2. utasítássorozat, amely megmondja a számítógépnek, hogyan kezeljen egy problémát; — 3. programtervezés, írás és tesztelés („belövés”)
- programmer** programozó
- program development system** programfejlesztő rendszer
- programmer secretary** dokumentációkat nyilvántartó titkár
- programming** programozás
- programming language** programozási nyelv, programnyelv
- programming support environment** programfejlesztési környezet, szoftver technológiai környezet
- programming system** programozási rendszer (egy vagy több programnyelv és a használatukhoz szükséges szoftver és hardver)
- program origin** kezdőcím
- prohibit** megtilt, eltilt
- project** egy rendszer egy részének vagy egészének létrehozására irányuló tervezési, kivitelezési és ellenőrzési fázisok összessége
- promote** elősegít, támogat
- prompt** visszajelentkezik, kiértésít, kijelez (a számítógép válaszra vár)
- prompt character**, %, \$, aláhúzás jele, tele karakter az operációs rendszertől függően. Csak a prompt karakter megjelenése után lehet utasítást beadni.
- pronounced** jellegzetes, markáns, kifejezett
- propagation delay** terjedési késleltetés
- proper** helyénvaló, igazi, megfelelő
- proportion** arány
- proportional** arányos
- proportional printing** arányos nyomtatás: a betűket a tényleges szélességüknek megfelelően írja ki
- proposal** ajánlat, javaslat
- protected** védett
- protected mode** az IBM PC-nél 32 bites címmel való tárcímzés, 1 gigabyte-os tár megcímezését teszi lehetővé [vö. *real-address mode*], egyúttal memóriavédelmi szolgáltatásokat is nyújt
- protection** védelem
- protective jacket** védőborítás (hajlékony lemezen)
- protocol** — 1. kommunikáló felek között kicserélt információ; — 2. kommunikációs rendszer működő egységeire vonatkozó szabálygyűjtemény; — 3. SNA-nál a hálózatban végbemenő adatátvitel, kérelmek és válaszok, hálózati elemek állapotának szinkronizálása
- prototyping** egyszerű modellekkel, rutinokkal azonnal megmutatni a felhasználónak az elképzelt rendszer működését, hogy dönteni tudjon az alkalmazásról
- provide** nyújt, vmivel ellát
- proving** bizonyítás
- provisional** ideiglenes, átmeneti
- pseudo** ál-, látszólagos, nem valódi
- public** közhasznú, közös, mindenki által használható; nyilvános adathordozó
- publication** közzététel, kiadás
- public data network** nyilvános adathálózat
- public domain software** ingyen beszerezhető, szerzői joggal nem védett program
- publish** kiad, közzétesz
- publisher** kiadó
- pull** húz
- pull-down menu** a képernyő felső részén levő menüsávból „lehúzható” almenü
- pulse** impluzus

pure tiszta	pursuant to vmi szerint, vminek értelmében
pure code végrehajtás alatt nem változó kód	push nyom
purge kitisztít, töröl (utolsó verziót meghagy)	pushdown memory verem memória
purpose cél, terv	put tesz, helyez; egyes nyelvekben kiíró utasítás

Q

quadrant négyzet, körnegyed	query system lekérdező rendszer
quadrat négyzet	quest kutatás
quadruple négyszeres	question kérdés
qualifier index, minősítő, mélyebb azonosító (perjel (/) előzi meg)	questionary kérdőív
Qualigraph szoftverek grafikus minőségmérő eszköze (program)	question mark kérdőjel (?)
quality circle minőségi kör	queue (várakozási) sor, sorba áll
quantitative mennyiségi	queue manager várakozási sort kezelő program
quantity mennyiség	quick gyors
quantization digitalizálás, számszerűsítés	quiet nyugodt, csendes (elnyomja a végrehajtott utasítások visszajelzését a képernyőn)
quarter negyed(év)	quintet ötbites byte
quartz crystal rezgőkvarc	quit lemond, abbahagy, kilép
quash hatálytalanít, felold	quite egészen, teljesen, nagyon
quasi látszólagos	quote mark idézőjel, aposztróf (')
query lekérdezés	quotient hányados
query name kereső név (rövidebb, mint az eredeti)	QWERTY keyboard szabványos angol/USA billentyűzet

R

radial sugárirányú	rendszer
radiation hardened sugárzás ellen védett	raise emel, növel
radix számrendszer alapja	raise power hatványoz
radix numeration system szám-	RAM disk csak a memóriában létező, szimulált lemez (gyors, de kikapcsol-

- laskor elvész a tartalma)
random véletlenszerű, tetszőleges elhelyezkedésű
random access közvetlen hozzáférés
randomize beállítja a véletlenszám-generátor kezdőértékét → *seed*
random number generator véletlenszám-generátor
range intervallum, értéktartomány, kijelölt terület, sáv
rank rangsor, besorolás
rapid gyors, sebes
rare ritka
raster rács, raszter (grafikában: egységnyi osztású vonalháló, amely a képszerkesztést segíti)
raster unit két szomszédos képelem közötti távolság
rate arány, átviteli teljesítmény
ratio arány(szám), viszonyszám
raw data nyers adatok, alapadatok
ray tracing számítógépes animáció
reach elér valamit
read olvas
read-only file csak olvasásra kijelölt állomány
read/write slot olvasás/írás nyílása (hajlékony lemezen)
ready kész
ready for operation üzemkész
ready for use használatra készen áll
ready-to-run program futásra kész program
real igazi, valós, valódi
real address mode valódi (nem eltolási) címmel való tárcímzés, az IBM PC-nél az 20 bites címmel való tárcímzést jelent, 1 megabyte-os tár megcímzését teszi lehetővé [vö. *protected mode*]
real constant lebegőpontos (valós) szám (állandó)
really valóban
realm „birodalom”, összefüggő adat-sztruktúrák
real-time gyors válaszidejű rendszer, azonos vagy valós idejű
rear view hátulnézet
reason ok; érvel
receive fogad
recent újabb, friss
recognition felismerés
recognize felismer
recommend ajánl, javasol
record mondat, rekord, összetartozó adatmezők összessége, kazettára rögzítő nyomógomb; adatot rögzít adathordozóra
record layout rekordszerkezet
recover helyrehoz, újraéleszt
recoverable error javítható hiba
recovery helyreállítás, újraélesztés
recovery log helyreállítási napló
recreate újjáéleszt
rectangular derékszögű
recursive önmagát alprogramként hívni képes (eljárás v. program), rekurzív
redefine újra meghatároz
redirect átcímez, átirányít
redirection átirányítás
reduce vmit csökkent
redundancy fölös információ
redundancy check az adathoz csatolt többletjellegű karaktereket felhasználó hibaészlelő eljárás → *cyclic redundancy check*
reel mágnesszalagorsó
reentrant program újrarahívható program (ha többen hívják meg, csak egyszer kerül a tárolóba, a felhasználók megosztottnak a programon)
reference manual hivatkozási könyv, kézikönyv
refer to utal, hivatkozik vmire, illet vmit, fellapoz könyvet, vkihez fordul
reflect tükröz
refresh felfrissít, képernyőtartalmat

ismét megjelenít	remote batch processing kötegelt táv-adatfeldolgozás
refuse értéktelen dolog; visszautasít	remote control távirányítás
regardless of tekintet nélkül vmire, függetlenül vmitől	removable disk cserélhető lemez
regard to tart, tekint vminek	remove eltávolít, töröl, STD-ből kivesz
regenerative memory regeneratív tár	rename átnevez
region terület, zóna	repair kijavít
register a processzor saját belső táro- lója, jegyzék, napló	repeat ismétel
regular szabályos, állandó, rendszeres	repeater jelismétlő, vonalismétlő
regulator szabályozó	repertoire választék
reject visszadob, visszutasít, nem fogad el	repetition ismétlés
relate vonatkozik, összefüggésben van valamivel	replace behelyettesít, lecserél
relational database system relációs adatbázis-rendszer	report jelentés, tájékoztatás, beszá- moló
relational processing különböző szer- kezetű, de egymással kapcsolatban levő adatbázisok feldolgozása	represent képvisel
relationship kapcsolat, összefüggés	representation ábrázolás
relative viszonylagos; valamivel össze- függésben levő	representative céget képviselő sze- mély, munkatárs
relatively viszonylag	reputation hír(név)
relay továbbít; OSI-ban a hálózatokat összekötő elem; relé	request kérés, kívánság, kérelem
release kibocsát, elereszt [szinonimája <i>disconnect</i>]	required kötelező, szükséges
relevance fontosság	rerun újrafutás
relevant lényeges, valódi	rescue kiment, megment
reliability megbízhatóság	rescue dump kimentett tártartalom
relieve segít, tehermentesít	research kutatás, keresés
relocatable áthelyezhető, ideiglenes	reservation foglalás
relocatable object áthelyezhető mo- dulprogram (lefordított és szerkeszt- hető)	reserve tartalék
relocate áthelyez	reserved word fenntartott, foglalt szó (más értelemben nem lehet használni)
relocation áthelyezés	reset újra beállít, hatást megszüntet, töröl, nulláz
rely on megbízik (valamiben)	reside velejár, jelen van
remain marad	resident állandóan tárolóban levő
remainder maradék (osztásé)	residue maradék
remark megjegyzés	resistance ellenállás, rezisztencia
remote távoli, kihelyezett	resolution megoldás; felbontás képer- nyőn vagy nyomtatón
	resolve megold, megfejt
	resource erőforrás, készlet
	resource allocation erőforrás-hozzá- rendelés, erőforráskiosztás
	respectively külön-külön
	respond válaszol

- response** válasz, felelet
response time válaszidő
rest maradék
restart újraindít
restore visszaállít, visszatölt, BASIC programnyelvben utasítás az adatmutató visszaállításához
restriction korlátozás, megszorítás
result eredmény
resume újakezd
retain megtart, megőriz
retard késleltet, lassít
retention megtartás, megőrzés
retransmission adásismétlés
retrieve visszahoz, visszakeres
retrofit összeilleszt
retry újra megpróbál, újra megkísérel
return visszatér; kocsi-vissza billentyű
returns control visszadja a vezérlést
return value visszatérési érték, amit a függvény (szubrutin) visszaad
reverse megfordít; fordított pl. negatív ábrázolási forma képernyőn
reverse channel ellenirányú csatorna
reverse video karakter, mező vagy cursor kiemelése a háttér és az előtér színeinek felcserélésével
reusable resource újra felhasználható erőforrás
revise módosít, átvizsgál
revised file módosított, bővített, átvizsgált adatállomány
rewind visszatekerés, visszacsévézés
rewrite visszaír, felülír
RF modulator rádiófrekvenciás modulátor (a kompozit videojelet tévé-antenna-jellé alakító berendezés)
ribbon cable lapos, sokerű szalagkábel
ribbon cartridge festékpátron (doboz) a mátrixnyomtatón
right jobb oldali
right-angle bracket (prompt) nagyobbjel (>)
rightmost jobbról a legszélső
rigid disk merev lemez
ring cseng; gyűrű(hálózat), betű feletti gyűrű pl. összetett jel képzéséhez
ripple hullámosság
rise emelkedés
rising edge → *positive-going edge*
roll-call polling lekérdezés névsor szerint
rolling out, rolling in checkpointing, az operációs rendszer helyet csinál a folyamatoknak a prioritásuknak megfelelően
romanize arab számot római számmá átalakító utasítás C programnyelvben
room hely
root gyökér, tő, gyök
root directory gyökérkönyvtár, a lemez főkatalógusa, könyvtára
rotate forgat, felvált
rotational körforgási, körben forgó
rote ismétlés
roughly nagyjából, hozzávetőleg
rough out nagy vonalakban megtervez
round kerekít
round bracket görbe zárójel /(/,/)/
rounding error kerekítési hiba
round-robin scheduler egyenlő prioritású taszkoknak azonos idejű (1/10 másodperc) központi egység hozzáférést biztosít; ciklikus ütemezés, körforgás-algoritmus
round trip time körbejárási idő
route (át)irányít pl. hozzárendelést; út
routing útvonal-meghatározás, útvonal-kijelölés, útválasztó
row sor a képernyőn, billentyűzet, nyomtatópapíron
rub dörzsölés; akadály
rubout töröl; törlés
rule szabály, előírás
run programot futtat, fut

run-time variable futási idejű változó: kezdeti értékét minden iniciali-

zálásnál felveszi (C programnyelv)

S

safe sértetlen, ép, biztoságos, megbízható

safe place biztonsági mentések (back-up copies) tárolóhelye

safety biztonság

same ugyanaz

sample minta

satellite műhold

satisfy megfelel vminek, igényt kielégít

saturation telítettség, telítés

saturation emergency level telítettség vészszintje

save mentés, elmentés; megtakarít

scale — 1. papírszorító kar mátrixnyomtatón; — 2. lépték

scan letapogat, megvizsgál, érzékel, leolvas, ellenőriz

scan code billentyűkód, az IBM PC billentyűzetén lenyomott billentyűt azonosító szám (nem azonos az ASCII kóddal!)

scanner dekódoló, letapogató

scattered szétszórt, széttagolt

scheduler ütemezés, menetrend → *round-robin scheduler*

schematic séma, logikai vagy fizikai szerkezet megjelenítése rajzban vagy diagramon (elvi kapcsolási rajz)

Schottky TTL S sorozatú TTL nagy kapcsolási sebességgel, de nagy teljesítményfelvétellel → *transistor-transistor logic* és *low power Schottky TTL*

science tudomány

scientific tudományos

scientific measuring tools tudomá-

nyos mérőeszközök → *measuring device*

scientific notation tudományos jelölés, kitevős alak

scope hatáskör pl. globális vagy lokális (helyi), áttekintés, video terminál

scrath nullpont, kiinduló helyzet; lemezt vagy állományt letöröl

scratchpad memory kisegítő gyorsítár

screen képernyő

screen editor (képernyő méretén belüli) szövegszerkesztő

screening válogatás

scribe bekarcol, megjelöl

scroll kézirattekercs → *scrolling*

scrolling sorgörgetés (az output lista egy képernyő méretét meghaladhatja, a kiírást meg lehet állítani, majd folytatni)

scrolling region képernyő aktív része

search keres; keresés

search direction keresési irány szövegszerkesztőnél

search key keresési kulcs

search path keresési út

second másodperc; második

secondary másodlagos

secondary key másodlagos kulcs

secondary station mellékállomás

section fejezet, rész; szövegszerkesztőnél több sorból álló tömb

sector körcikk; sáv (track) része, egyszerűen kezelt adatmennyiség tároló-

- helye a lemezen
secure biztonságos, zavartalan, tartós
security system biztonsági rendszer
see lát, lásd
see below lásd alább
seed mag; véletlenszám-generátor kezdőértéke
seek keres; keresés
seem (úgy) tűnik
segment szegmens: programot részekre lehet tagolni. A súlyoknak megfelelően lehet fixen tárolóban levő vagy átlapoló
segment address szegmenscím, báziscím → *address generation*
segregate elkülönít
Seiko Epson Corporation → *Epson*
select kiválaszt
semantical error szemantikai hiba (az utasítások formailag jók, de a program mégsem jól működik, pl. utasítások sorrendje rossz)
semicolon pontosvessző (;)
semiconductor félvezető
send küld
sensitivity érzékenység
sensor érzékelő
sentinel file utolsó file a kazettán, ami a logikai véget jelzi
separate különálló, független; elválaszt, elkülönít
separator elválasztó
septet hétbites byte
sequence sorrend
sequencer sorrendi vezérlő
sequential szekvenciális, rendezett
sequential number sorszám
serial soros, nem rendezett
serialize soros műveletet végez
serial number sorszám
serial output soros adatátvitel (az adat bitjei egymás után kerülnek átvitelre) [vö. *parallel output*]
series of commands parancssorozat
server központi kiszolgáló egység (lokális hálózatban)
service karbantart; kezelő, kiszolgáló; szolgáltatás, szolgálat
service program szervizprogram, segédprogram
session munka, aktív szakasz, periódus
set beállít; készlet, halmaz
set aside félretesz, tartalékol
setting beállítás
setup beállítás; összeállít készüléket, készülék paramétereit beállítja
set-up mode képernyőn a készülék és feldolgozási paraméterek beállítási lehetősége pl. sor mérete, átviteli sebesség stb.
several számos, több
severe error fatális, súlyos hiba
severity class number hibasúly osztályszáma pl. figyelmeztetés, hiba, súlyos hiba, sikeres művelet
shape alak, körvonal
share kioszt, megoszt
shareability megoszthatóság
shareable program több felhasználó által egyidejűleg használt program
shared megosztott felhasználás
shareware ingyenes program, de alkotójának illik önkéntes adományt küldeni
sheet lap
sheet load nyomtatón egyedi lap betöltése (nem leporelló)
Shell Siemens PC parancsértelmezője, szakértői rendszer aktív magja
shield ernyő, árnyékolás
short rövid
shortage hiány
short circuit rövidzár
shorten rövidít, csonkít
show mutat
shut becsuk, elzár
shutdown rendszerzárás
side oldal

sideband oldalsáv

Sierra On-Line szoftvercég, játék-programjairól híres

sign (elő)jel

signal jel(zés); jelez

significant fontos, lényeges, jelentős; jelentősége van

significant event jelentős esemény: I/O-ra vár, folyamat-végrehajtás, felügyelő program direktívája, round-robin scheduler; kitüntetett esemény

sign is leading előjel a bal szélső számmal megegyező helyen található

sign is trailing előjel a jobb szélső számmal megegyező helyen található

similar to hasonló

simple egyszerű

simplex egyirányú [szinonimája *one-way*]

simplify megkönnyít, egyszerűsít

simulation modellezés, szimulálás

simultaneous egyidejű, együttes, szimultán

since mivel; óta

single egyedül (magában) álló, szóló, egyetlen

single precision egyszeres pontosságú valós számábrázolás

single quote idézőjel, aposztróf (')

single-step program lépésenként való végrehajtása tesztelés céljából → *TF*

single user access egyedi felhasználói hozzáférés

situation helyzet

size méret, nagyság

size of ... méretű

size up felmér, véleményt alkot

skew hibás, torz

skip over átugrik

skip deformation a leporelló papír perforációjának kihagyása nyomtatáskor

slack laza, tétlen, pangó; meglazít

slack space a file által ténylegesen le-

foglalt és a számára szükséges terület közötti különbség, többletfoglalás

slash perjel, törtjel, ferde vonal (/)

slave task önmagában nem munkavégző folyamat

slave terminal csak azzal a folyamattal van kapcsolata, amelyik felügyeli

sleep alszik; programfelfüggesztő, várakoztató (pl. BASIC) utasítás, parancs

slew rate jelváltozási sebesség

slice szelet; darabol

slicing feldarabolás, egybefüggő jel-sorozat részei hivatkozás

slight elcsúszik, kicsúszik

slip elcsúszik, kicsúszik

sliver 32 szóból álló tároló

sloppy data processing téves adatkezelés

slot nyílás pl. a lemez behelyezéséhez

slot time résidő

slow lassú

slowdown lelassulás

smash tönkremegy

smoke füst

snapshot dump „pillanatfelvétel” tárkivonat

snow lassú CGA rendszereken a képernyőmemória kezelésekor fellépő „havazás” (fehér pontok) → *CGA*

socket foglalat, csatlakozó

soft error programhiba

soft hyphen szövegszerkesztőnél a szavak belsejében levő kötőjel, amely csak akkor nyomtatódik ki, ha ténylegesen szóelválasztásra kerül sor

software szoftver, számítógépes programok, eljárások, szabályok és a hozzájuk tartozó dokumentáció [vö. *hardware*]

software engineering fázisorientált szoftverfejlesztés (előre meghatározott szakaszokra bomlik)

- software house** szoftverház
- software product** programtermék
- software quality assurance** szoftverminőség-biztosítás
- software reliability** szoftver megbízhatóság
- software science** olyan metrika, amely megmondja, hogy adott bonyolultságú program meghatározott be- és kimeneti adatokkal optimálisan mennyi idő alatt állítható elő
- software tool** szoftver segédeszközök
- sole** egyetlen, egyedüli, kizárólagos
- solid** tömör
- solid lines** folyamatos vonal ábrakörül
- solution** megoldás
- solve** megold
- some** néhány, valamennyi
- sophisticated** bonyolult; kifinomult
- sort** rendez; rendező és összeválogató program
- sound** hang
- source** jel vagy elektromos energia forrása
- source program** forrásnyelvű program
- south** dél (égtáj; teknőc-grafikai irány)
- space** terület, tér, hely
- space bar** szóköz billentyű
- space between** térköz, távolság
- span** átfogás
- spare** tartalék
- special** különleges
- specific** jellemző, egyéni, meghatározott
- specify** részletez, előír, meghatároz
- spectrum** (szín)skála
- speech** beszéd
- speed** sebesség, gyorsaság
- spelling** betűzés, helyesírás
- Spelling Checker, Speller** helyesírás-ellenőrző program szövegszerkesztőhöz
- spend időt** tölt
- spin-off** eredmények kisugárzása más területre
- split** szétválaszt, széthasít pl. szövegszerkesztőnél sort
- split screen** osztott képernyő
- splitter** elágazó
- spot** folt, pont; pettyez
- spreadsheet software** rovatos táblázatkezelő szoftver. Ha a rács egy eleme megváltozik, az ezzel kapcsolatban levő rácselemeket automatikusan megváltoztatja. A rács cellákból áll. Sor és oszlop megadásával hivatkozhatunk rá
- square** négyzet (szám önmagával való szorzata)
- square bracket** szögletes zárójel
- square wave** négyszögjel
- square wave generator** négyszögjelgenerátor
- squash** összeprésel (tömörítési algoritmus)
- squeeze** összenyom (tömörítési algoritmus)
- stability** állandóság
- stabilized** rögzített, stabilizált
- stack architecture** veremszerkezet, olyan szerkezet, amelyben a memória bármely része LIFO tárként működhet
- stacked bar chart** halmozott oszlopdiagram (egy időszakra vonatkozó adatfészeségek egymás felett, de eltérő jelöléssel szerepelnek)
- stack limit violation** veremmemória-határ megsértése
- stack memory** veremmemória
- staging** adatot beélesít, adatmozgatás off-line egységről az on-line egységre rendszer- vagy felhasználói igény alapján, [ellentéte *migration*]
- stand-alone** egyedül állóan, operációs rendszer nélkül is képes dolgozni

- standard** szabványos, mértékadó; szabvány
- standard input** az alapértelmezés szerinti bemeneti egység (többnyire a billentyűzet)
- standard output** az alapértelmezés szerinti kimeneti egység (többnyire a monitor)
- stand-by** ikerszámítógépnél az egyik egység készenlétben áll a másik meghibásodása esetén a munka folytatására
- stand for** jelöl, valamit képvisel, jelképez
- star network** csillaghálózat
- start** indulás, kezdet
- startbit** — 1. vevő egység indítójele (adat érkezését jelzi); — 2. start-stop rendszerben: karaktert vagy blokkot megelőző jel, amely a vevő egységet előkészíti a kód fogadására
- start/stop system** start-stop rendszer (soros adatátviteli rendszer, amelynél minden karaktert egy start-bit előz meg és egy stopbit követ)
- start value** kezdeti érték
- state** állapot
- statement** utasítás, állítás, nyilatkozat
- state-of-art** világszínvonal, jelenlegi helyzet
- static** statikus
- static memory** statikus memória (olyan RAM, amely flip-flop-okat használ memóriaelemként, így nem igényel frissítést) [vö. *dynamic memory*]
- station** állomás(hely), (adat)állomás, kihelyezett munkahely
- status** állapot, helyzet
- status word** valamilyen eszköznek (pl. lemezegység) az állapotát leíró, 1 szó hosszúságú információ
- stay** áll; marad
- steady** állandó, tartós
- step** lépés, lépésköz a ciklusban
- step-by-step** lépésről lépésre, fokozatos
- stepwise refinement** lépésenkénti finomítás
- still** mégis, mindazonáltal; nyugalom
- stochastic** véletlenszerűen változó, sztochasztikus
- stop** megállás
- stopbit** — 1. vevő egység lezáró jele (adat végét jelzi); — 2. start-stop rendszerben: karaktert vagy blokkot követő jel, amely a vevő egységet előkészíti a következő blokk fogadására → *start/stop system*
- storage** tár(oló)
- storage allocation** tárkiosztás
- storage map file** lemez blokkjainak használatát (foglaltságát) jelölő állomány
- storage protection** tárvédelem
- store** tárol; tár
- straight** egyenes
- straight line coding** ciklusmentes-programozás
- stream** özőnlík; folyam
- streamer** gyors mágnesszalagos adatmentő/visszatöltő, sztrímer
- stretch** kinyújt
- strike a key** billentyűt, gombot leüt
- strike over** átüt (lapot, indigót)
- strike through** áthúz (szöveget)
- string** jelsorozat, adatlánc, füzér, literális
- stripline** szimmetrikus szalagvezető
- strobe** — 1. stroboszkóp; — 2. kapuzójel
- stroke** vonás
- structure** szerkezet, felépítés
- structured language** struktúrált programnyelv
- structured walkthrough** struktúrált ide-oda vándorlás, kikérdezés a

- tapasztalatokról (rendszerfejlesztési módszer)
- stub** csomók; modulok tesztelésénél az alsó modulok nem állnak rendelkezésre, így ezeket csak szimulálják
- study** analízis
- style** mód, stílus → *fill style*
- subdirectory** alkatalógus, alkönyvtár
- subfunction** alfunkció, valamely eljárás(csomag) bemenő kóddal kiválasztott tevékenysége
- subject** alany, tárgy
- submit** alávet
- subnetwork** alhálózat
- subroutine** alprogram, szubrutin
- subscript** alsó index
- subsequent** következő
- subset** részhalmaz
- subsidiary portion** részegység pl. programszegmens
- substitute** helyettesít
- subtract** kivon
- successful** sikeres, eredményes
- successive** egymást követő
- successor** az utána következő
- such as** úgymint
- sufficient** elegendő
- suffix** toldalék pl. DEC gépeken a pont utáni kiterjesztés. C programnyelvben a program állapotára utal (forrás, tárgy)
- suggest** javasol, ajánl
- suitable** megfelelő, alkalmas
- suite** összefüggő programok készlete
- sum** összeg
- summarize** összegez, összefoglal
- summary** összefoglalás, áttekintés, tartalomjegyzék
- superscript** felső index
- supervisor** felügyelő program, vezérprogram
- supplement** melléklet
- supplemental** kiegészítő, pótló
- supply** ellát; ellátás
- supplying of data** adatszolgáltatás
- support** támogat
- support program** segédprogram
- suppose** feltételez
- suppression** elnyomás, letiltás
- sure** biztos
- surpass** túlhalad, felülmúl
- surplus** felesleg, többlet
- survey** áttekintés, felülvizsgálat, felmérés
- suspect** gyanús
- suspend** felfüggeszt
- sustained** szüntelen, kitartó, hosszú
- swap** cserél
- swapping** azonos prioritáson belépő két program prioritásának változtatása (növelése és csökkentése), hogy mindegyik ugyanannyit fusson; virtuális tárkezelés esetén az operatív tár éppen nem használt részének kiírása háttértárra, majd szükség esetén visszatöltése
- switch** kapcsoló, váltó; parancshoz adott kiegészítés, amely megváltoztatja az alapértelmezést
- switched line** kapcsolt vonal
- syllable** karakterlánc, szótag
- symbol** jelkép
- symbolic** jelképes
- synchronize** egyidejűvé tesz
- synchronous operation** órajel-vezérelt művelet, szinkron művelet → *asynchronous operation*
- synchronous transmission** szinkronátvitel (minden — egy bitet jelképező — jel megjelenítése adott időhatáron belül történik)
- synonymous** azonos, rokon értelmű
- syntax** szintaktika; szintaktikus
- syntax error** szintaktikai hiba (programnyelv szabályait nem tartották be)
- sysfile, system** → *file attributes*

system rendszer; operációs rendszer
system analyst rendszerszervező
systematically rendszeresen, módszeresen
system board → *motherboard*
system generation rendszergenerálás
system manager rendszertervező, rendszerfelelős (az installált rendszer működéséért felel)
system programmer rendszerprog-

ramozó (a számítógépes rendszer alapvető működését vezérlő programokat tervezi és programozza)
systems software rendszerszoftver
system task rendszereljárás, rendszerprogram
system unit a számítógép perifériák nélküli része
system-wide a rendszer bármely részén, rendszerszerte

T

tab tabulátor (nyomógomb a billentyűzeten), alapértelmezésben minden 8. pozíció
tab lapocska (pl. átlászatlan fólia az írásvédő nyílás letakarására)
table táblázat
tablet grafikus adatbeviteli eszköz
tactile keyboard érintésérzékeny billentyűzet (nem kell megnyomni)
tag sort rekordcímek rendezése (rekordok nem mozognak)
tailor alakít, rendszerelemeket kiválaszt
tailoring process összeállítási folyamat
take elvesz, időben: tart vmeddig
take advantage of kihasznál
take apart szétszed
take down leszerel
tally megszámol; *COBOL* proramnyelvben karakter számoltatásához használt belső adatmező
tandem iker pl. adatrögzítő
Tandon elektronikai cég (az eredeti IBM PC lemez-meghajtójának szállítója)
tap megcsapolás, leágasztatás

tape szalag, mágnesszalag
tape drive mágnesszalag-meghajtó
tape mark szalagjel, adatállományt és címkét elválasztó különleges jel a mágnesszalagon
target célpont, cél, tárgy
task folyamat, lejárás, futó program
task image file egy vagy több modulból álló, folytonos területen elhelyezkedő futtatható program
teach tanít
teachware gépesített oktatás
team célorientált munkacsoport
tear and wear igénybevétel
technical műszaki
technological technológiai
telecommunication távközlés
telecopier távmásoló
teleprocessing távfeldolgozás
teletext képűjság
teletype távíró
temporary ideiglenes, időleges, átmeneti
term fogalom, meghatározás, kifejezés, szakszó
terminal számítógépre csatolható végberendezés (nincs saját processzora)

terminal count határszám, kritikus érték	kapcsolás
terminal emulation adatállomást egy másik számítógéphez kapcsoló adatátviteli program	timeout (tmt) időtúllépés, időkifutás, időtartam
terminal screen végberendezés képernyője	timer időmérő eszköz
terminate megszüntet, befejez, leállít, lezár	times -szor, -szer, -ször
terminating character string (karakterfüzért) lezáró karakter	time-sharing időosztásos
terminator lezáró; sorelváltó, sorhatároló	time shift időeltolás
ternary operator háromágú feltételes utasítás	time slice időszelet, másodperc része
test vizsgál, próbál, elemez	time-span időtartam
testing level ellenőrzési szint	tip csúcs, hegy
text szöveg	title cím
text editing szövegszerkesztés	to -hoz, -hez, -höz
text file szövegfile, szövegállomány	together együtt
text-in mode szövegvétele állapot	toggle pecek, két művelet közül a másikra átállítás; billenőkör
text-out mode szövegvégzés állapot	token vezérjel
text processor szövegszerkesztő, szövegfeldolgozó	token passing vezérjel-továbbítás
then akkor	token ring vezérjeles, nagy sebességű kommunikációs hálózat, amelyhez más gyűrű, hálózat is csatlakozhat (több száz csomópontja lehet)
theoretical elméleti	too túlságosan; szintén
theory elmélet	tool eszköz, programba beépített szoftvertechnika; kisegítő program
there ott	top tető, csúcsa valaminek
thick vastag (pl. cursor)	top-down strategy felülről lefelé stratégia [ellentéte <i>botton-up strategy</i>]
thin vékony (pl. cursor)	topic téma
thread ellenőrzési eljáráslánc	topology számítógépes hálózatban a csomópontok fizikai és logikai elhelyezkedése
threshold küszöb(érték), minimális érték	total összesen, összes
through keresztül, át, -ig	touch screen érintéses vezérlés aktív képernyőn pl. fényceruzával
throughput a rendszer teljesítőképessége adott idő alatt, átbozsátás	Turing machine Turing-gép: egy gép matematikai modellje, amely megváltoztatja a belső állapotát, olvas, ír, végtelen szalagot mozgat az aktuális állapotnak megfelelően, tehát számítógéphez hasonlít a modell működése
thumb-index lépcsős abc-regiszter	trace nyom, nyomkövető
thumb rule józan ész szerint	track sáv (lemezen)
thus így, eképpen, ezért	
tie trunk egyesítő vonal	
tilde ismétlőjel (hullámos vonal)	
tilt dönt, billent pl. képernyőt	
time idő	
time division switching időosztású	

- trackball** pozícionáló gömb (adatbeviteli eszköz)
- tracking** nyomkövetés
- track-to-track access time** mágneslemezen a szomszédos sáv elérési ideje
- tractor** nyomtató papírtovábbító fogai
- trademark** védjegy
- traditional** hagyományos
- traffic** forgalom
- trailer label** állomány után álló címke mágnesszalagon
- transaction** változásrekord, ügylet
- transceiver** adó-vevő
- transfer** áthelyez, átad, adatot mozgat; átvitel
- transform** átalakít
- transient** átmeneti, ideiglenes
- transistor** (transfer resistor) tranzisztor
- translate** (le)fordít
- translator** parancsértelmező (általában DCL)
- transmission** átvitel, adattovábbítás
- transparent** programot vagy egységet áttételesen használ, pl. másik gép egységét; átlátszó
- transparent data** átlátszó adatok
- transpose** felcserél, áthelyez, mátrix sorait a sorszám szerinti oszlopba helyezi, transzponál
- trap** megszakítás programból, csapda, be nem programozott feltételes ugrás
- treat** kezel
- tree structure** fastruktúra, elágazó struktúra
- tree-structured directories** faszerezetű katalógusrendszer (a ROOT directory egy vagy több aldirectoryt tartalmazhat, azok továbbiakat, és így tovább)
- trial** kísérlet, próba
- tributary station** alárendelt állomás, alállomás (csak a vezérlő állomásával folytathat párbeszédet)
- trick** fortély, trükk; becsap
- trigger** programindító; nyomógomb joystick-on, paddle-en stb.
- trigger circuit** billenőáramkör
- trim** lenyes, levág pl. jelsorozatvégi szóközoeket, beállít
- trivial** hétköznapi, jelentéktelen
- trouble** baj, hiba
- troubleshooting** hibaelhárítás, zavarelhárítás
- true** igaz
- truncate** megcsonkít
- trunk** fővonal, törzsvonal (központokat összekötő hálózatrész)
- trustworthy** megbízható
- truth table** igazságtábla
- try** megpróbál
- tube** videoterminal, képernyő
- turbo** gyors
- turn** fordul, forog, fordít
- turnaround time** átfutási idő (megbízásnak a számítóközpontba való leadása és a megbízóhoz visszajuttatása között eltelt idő, beletartozik az adatátvitel ideje is)
- turnkey operation** kulcsrakész átadás
- turn off** kikapcsol
- turn on** bekapcsol
- turtle** teknőc (teknőc-grafikában az aktuális pozíciót jelző kis ábra)
- tutor** oktató, tan-, tanító
- two-address instruction** kétcímű utasítás
- two's complement** kettes komplement
- type** begépel; típus
- type-ahead buffer** billentyűpuffer, a számítógép billentyűtároló puffere, ahol az eddig leütött, de a gép által még fel nem használt karaktereket tárolja
- typematic** automatikusan ismétlő (bil-

lentyű)
typewriter írógép

typical jellegzetes

U

unable képtelen, nem alkalmas
unary minus negációjel (tagadás)
unauthorized illetéktelen, jogosulatlan
unavailable nem áll rendelkezésre, nem elérhető
unbundling hardvernek és szoftvernek mint árunak különválasztása
uncertain bizonytalan, kétes
unchanged változatlan
unconditional jump feltétlen ugrás (imperatív utasítás)
uncorrectable nem javítható
undefined meghatározatlan
undelete törölt részt visszahoz
under alatt; (körülmények) között
under discussion szóban forgó
underflow alulcsordulás
underline aláhúzás
underscore aláhúzás (-)
understand megért, felfog
undersirable nem kívánatos
undo visszacsinál, feloldoz, hatástalanít
undocumented nem dokumentált, a kézikönyvben nem szereplő, de működő (program vagy lehetőség)
unessential lényegtelen
unexpected váratlan, nem várt
unidirectional egyirányú
unintentional véletlen, nem tudatos
unique egyértelmű, egyedüli
unit egység
unite egyesít
uniterm indexing egyfeltételes indexelés

unit separator információegységelválasztó (átvitt rekord végét jelzi)
universal egyetemes, egységes
unknown ismeretlen
unless kivéve hogyha, hacsak nem
unlock zárolás megszüntetése, hozzáférés-letiltás megszüntetése
unmapped leképezés nélküli
unmatched parenthesis páratlan számú kerek zárójel (egy hibafajta)
unopened még meg nem nyitott (állomány)
unpack tömörített adatok visszaalakítása eredeti ábrázolási formába
unpredictable előre meg nem jósolható, előre nem látható
unreachable el nem érhető
unreasonable ésszerűtlen, értelmetlen
unrecognized felismerhetetlen, fel nem ismerhető
unresolved fel nem oldott, ki nem elégített
unsigned előjel nélküli
unsolicited data nem kért adat
unstring jelsorozatot szétdarabol
unsuccessful eredménytelen
until amíg (időben), mígnem
up felfelé
update karbantartás, aktualizálás, módosítás állományokon
up-down counter reverzibilis számláló
upgrade javul, bővül
upgrading számítógép hardver és szoftver továbbfejlesztése, kiegészítése

upload adatátöltés nagyobb számítógépbe [vö. *download*]
upper felső
upper bound felső korlát
upper left, upper right bal felső, jobb felső
uptime hasznos működési idő
up to -ig, legfeljebb, max.
up-to-date legújabb, naprakész
upward felfelé
usage használat
use használ
useful hasznos

user felhasználó, felhasználói
user area felhasználói terület
user facility előfizetői szolgáltatás
user friendly emberközel, felhasználóbarát, könnyen kezelhető
user satisfaction felhasználók elégedettsége a szolgáltatással, az adatokkal
usual általában
utility speciális funkciójú segédprogram, szervizprogram
utilize kioszt, szétoszt erőforrást

V

valid érvényes
validate érvényesít
validation érvényesítés
validity érvényesség
value érték
vanish eltűnik, elvész (pl. a mező értéke vagy képernyő ábrája)
variable változó, változtatható
variation változat
variety választék
various különféle
vary váltakozik, változtat
vector táblázatra mutató cím; címek sorozata
verification ellenőrző összehasonlítás
verification and validation ellenőrzés és érvényesítés
verified OK against-val összehasonlítva egyezőnek minősült
verify átvizsgál, ellenőriz, igazol
version változat
vertical bar függőleges vonás
vertical hold képernyő függőleges szinkronbeállítása
vertical redundancy check vertikális

redundancia-ellenőrzés
vertical wraparound képernyőn a mutató mozgása az oszlop utolsó helye után a következő oszlop első helyénél folytatódik vagy fordítva. [ellentéte *horizontal wraparound*]
very first legelső
via valami által, valamin keresztül
video monitoron történő szöveg- vagy képmegjelenítéssel kapcsolatos; video-
video parameter table az IBM PC különböző karakteres vagy grafikus üzemmódjainak paramétertáblája (tárcímek, képfrissítési tényezők stb.)
videotex képűjság
viewend from above felülnézet
viewed from back hátulnézet
viewing angle látószög a képernyőnél
viewport a leképezendő tárgy *window*-nak megfelelő felülete
violation megsértés, megszegés
virgin medium érintetlen közeg
virtual látszólagos, leképzett, virtuális

virtual circuit virtuális áramkör
virus programvírus (önműködően terjedő, a gépen található programokat vagy akár magát a gépet is károsító, jogtalan programvédelmi eszköz)
visual látható
Visual Page az IBM PC nyolc elérhető képernyőmemóriája közül az, amelyik éppen megjelenik a monitoron [→ *Active Page*]

vocabulary szótár, szójegyzék
voice hang, hangerő
voice channel hangcsatorna, beszédcsatorna
voice grade channel beszédcsatorna
voice recognition hangfelismerés
volatile storage felejtő tár
volume állományokból álló kötet
volume control hangerőszabályozó

W

wait vár; (pl. BASIC) utasítás, amelyben meghatározott idő leteltéig adhat be adatot a felhasználó
wait cycle üres ciklus lassú memóriák szinkronozálásához
want akar, óhajt
warm restart rendszer meleg újraindítása
warning figyelmeztetés
warranty szavatosság, garancia
warranty period szavatossági idő vagy garanciaidő
waterfall development vízesés (egy-másra épülő) fejlesztési elmélet
wave hullám
way mód
wear and tear igénybevétel
weight súly
weighting súlyozás
welcome to üdvözlés...-ban, pl. a gép üdvözli bejelentkezéskor a felhasználót
west nyugat (égtáj; teknőc-grafikai irány)
what mi?
wheel kerék
when amikor, mikor?
where ahol, hol?

whether vajon
which melyik?
while amíg
who kicsoda?; arról kérdés, hogy ki dolgozik a gépen
whole egész, teljes
wide széles
width szélesség
wildcard csillag (*) az állománykezelő utasításban, maszk vagy helyettesítő jel (helyén bármely karakterlánc állhat)
Winchester merevlemezes gyors háttértár-technológia
window — 1. ablak, memóriarész;
 — 2. a teljes képnek a képernyőn (vagy más eszközön) megjelenő része
 → *viewport*
wipe out kisöpör, töröl
wire huzal
wireless terminal rádióösszeköttetéses terminál
Wire Service adatforgalmazó program
wire-wrap method rácsavart kötésmód
wish kíván, óhajt

within valamiben, valamin belül
word szó → *Microsoft Word*
word boundary szóhatár (páros cím a memóriában)
word buffer szövegszerkesztő szótárolója
word count szószám (szövegszerkesztőnél)
word processor szövegszerkesztő
word wrap szövegszerkesztőben automatikus soremelés a margó elérésekor
work dolgozik; munka
working directory munkakönyvtár
workspace munkaterület
workstation munkahely; nagyteljesítményű (UNIX-alapú pl. SUN, APOLLÓ) számítógép

world világ
worst case legrosszabb eset
wrapping képernyő pozícióinak kapcsolata, soros vagy oszlopos; tördélés: a képernyő pufferének méretét meghaladó jelek a következő képernyősorban jelennek meg
write ír, kiír
write lock-out írásvédelem
write precompensation bitsűrűségváltoztatás (a fejáram időzítésének változtatása a külső sávoktól (track) a belsők felé haladva, hogy állandó írásjelet kapjunk)
write protect noth írásvédelmi bevakolás (hajlékony lemezen)
wrong rossz

Y

year év
yes igen

yield jövedelmez, terem
you te, ti, ön

Z

zap törlés
zero nulla
zero-origin első elem
zero suppression nullaelnyomás

zero with diagonal bar átlósan áthúzott nulla (így különböztetik meg az O betűtől)
zip tömörít

1.2 Fontosabb rövidítések és kifejezések

Ebben a fejezetben igyekeztünk a kisépés környezetből származó rövidítéseket és kifejezéseket előnybe részesíteni, de ahol az érdekesnek mutatkozott bevettünk néhány nagygépekre vonatkozó szakkifejezést is.

A

ABEND (abnormal end of task) szabálytalan befejeződés

Absolute Mode Address (AMA) egyedül álló programok címzése, közbenő hivatkozás nélküli címzés

ACIA (Asynchronous Communication Interface Adapter) aszinkron adatátviteli illesztőegység

ACK (acknowledgement) nyugtázás, válaszadás (handshake jel)

acoustic coupler (AC) akusztikus csatoló

Active Page Register (APR) lapra mutató regiszter

ADA programozási nyelv

Adaptable Board Computer (ABC) ABC-számítógép (alkalmazkodó áramkörű számítógép)

ADI (American Documentation Institute) Amerikai Dokumentációs Intézet

ADT (Application Design Tool) DATATRIEVE állomány leíró eljárása (alkalmazási szerkesztő eszköz)

ADW (Array Descriptor Word) tömbleíró szó

AFC (Automatic Frequency Control) automatikus frekvenciaszabályozás

AGC (Automatic Gain Control) automatikus erősítésszabályozás

AGRIS (Agricultural Information System) Mezőgazdasági Információs Rendszer

ALGOL (Algorithmic Language) számítógép-független programozási nyelv

Allocate Checkpoint Space (ACS) kimentési terület kijelölése, kiosztása; olyan pontok kijelölése, ahol a program futása ellenőrzési célból megszakítható

ALT (alter) gomb a billentyűzeten, egy másik gombbal együtt lenyomva megváltozott billentyűkódokat érhetünk el [vö. *SHIFT*, ill. *CTRL*]

ALU (Arithmetic and Logic Unit) a központi egység aritmetikai és logikai műveletek végrehajtására szolgáló része

American Standard Code for Information Interchange (ASCII) az információcsere amerikai nemzeti szabályos kódja (hétbites karakterekből álló, 127 elemű karakterkészlet (bizonyos rendszerekben a 8. bit a paritás)

AMFIS (Automatic Microfilm Information System) Automatikus Mikrofilm Információs Rendszer

ANSI (American National Standards Institute) Amerikai Nemzeti Szabványügyi Hivatal

- Ancillary Control Processor (ACP)** kiterjesztett I/O műveleteket lehetővé tevő processzor; állományszerkezeteket, hálózati párbeszédet kezel, nem privilegizált taszkokból privilegizált műveleteket hajt végre
- APA** (all points addressable) pontonként címezhető (grafikus üzemmód, amelyben minden pixel egyenként címezhető)
- APC** (Automatic Phase Control) automatikus fázisszabályozás
- APL** (A Programming Language) elsősorban matematikai feladatok megoldására alkalmas programnyelv
- APPLE** számítógép-márkanév
- Application Design Tool** → *ADT*
- APPN** (Advanced Peer-to-peer Networking) eseményeket pontosan követő fejlett hálózatkezelés (*IBM*)
- ARQ** (Automatic Repeat Request) automatikus ismétléskérés, ARQ rendszerű hibajavítás
- Artificial Intelligence (AI)** mesterséges intelligencia
- ARU** (Audio Response Unit) a telefon és a számítógép közötti kapcsolatot biztosító berendezés
- ASA** (American Standards Association) Amerikai Szabványügyi Társaság (az ANSI elődjének neve)
- ASCII** → *American Standard Code for Information Interchange*
- ASCII Control Codes** az *ASCII* szerinti 0..31-es kódok
- ASCIIZ** (*ASCII* zero terminated) NUL karakterrel lezárt string
- ASI** (American Standards Institute) Amerikai Szabványügyi Hivatal
- Asynchronous Communication Interface Adapter** → *ACIA*
- Asynchronous System Trap (AST)** aszinkron rendszereltérülés
- AT** (Automatic Transmitter) **processor** automatikus átviteli processzor
- AT** (Advanced Technology) továbbfejlesztett technológia (*IBM AT* nevében)
- AUTODIN** (Automatic Digital Switching Network) digitális adatátviteli rendszer
- AUX** (auxiliary) számítógép külső csatlakozója
- Automatic Repeat Request** → *ARQ*

B

- Back-up and Restore Utility** → *BRU*
- BAS** *BASIC* nyelvű programok *DOS* konvenció szerinti névkiterjesztése
- BASIC** (Beginner's All-Purpose Symbolic Instruction Code) kis utasításkészletű, egyszerű szintaxisú, elsősorban numerikus számításokra tervezett programnyelv
- BASICA** (advanced BASIC) bővített *BASIC* programozási nyelv
- Basic Input/Output System** → *BIOS*
- Basic Preprocessor (BPR)** *BASIC* előfordító, értelmező, átalakító
- BCD** (Binary-Coded Decimal notation) binárisan kódolt decimális jelölés
- BEEF** (Business and Engineering Enriched Fortran) kereskedelmi-műszaki bővítésű *FORTRAN*

Beginner's All-Purpose Symbolic Instruction Code → *BASIC*

Begin of Transmission → *BOT*

BEM (Boundary Element Method) határelemes módszer (szerkezet optimalizálás)

BGI (Borland's Graphic Interface) a Borland cég által kifejlesztett grafikus rutincsomag

BIOS (Basic Input/Output System) az IBM PC eszközező rendszere (leveszi a programozó válláról a hardver eszközjellemzők ismeretének terheit)

BIOS Parameter Block → *BPD*

bits per second (bps) bit másodpercenként

BMDP (Biomedical Computer Programs) matematikai statisztikai programcsomag

BOT (Begin of Transmission) átvitel kezdete

BPB (BIOS Parameter Block) a *boot* szektorban található, a lemez fizikai szervezését leíró blokk (*IBM PC*)

BPI (bits per inch) hüvelykenkénti bitsűrűség mágnesszalagon

bps → *bits per second*

Break Point Trap (BPT) nyomkövető programvezérelt megszakítás

BRIEF (Basic Reconfigurable Interactive Editing Facility) az IBM-kompatibilis gépeken működő, egyéni ízléshez alakítható forrásnyelvi szövegszerkesztő

BRU (back-up and Restore Utility) lemezkimentő és — visszatöltő segédprogram

BSC (binary synchronous communications) bináris szinkron adatátvitel (szabványosított vezérlésű eljárás binárisan kódolt adatok átvitelére)

Business System Planning (BSP) átvilágítási technika kézi módszerrel (gazdasági rendszer tervezése)

bits per inch → *BPI*

C

CABLE (Compare And Browse with Limited Editing) egyidejűleg két szöveges állományt szerkesztő-összehasonlító program (*IBM*)

CAD (Computer Aided Design) számítógéppel támogatott tervezés, automatizált műszaki tervezés

CAE (Computer Aided Engineering) számítógéppel támogatott mérnöki munka, tervező-gyártó-ellenőrző rendszer

CAE (Computer Aided Education) számítógéppel támogatott oktatás

CAI (Computer Aided Instruction) számítógéppel támogatott oktatás

CAIC (Computer-Assisted Indexing and Classification) számítógépes indexelés és osztályozás

CAL (Computer Aided Learning) számítógéppel támogatott tanulás

CAM (Computer Aided Manufacturing) számítógéppel támogatott termelés, gyártás

CAM (Content Addressable Memory) tartalma alapján címezhető memória, asszociatív memória

CAN (cancel) sztoró, megszakítva (vezérlő karakter) → *ASCII control codes*

CAO (Computer Aided Optimizing) számítógéppel támogatott optimalizálás

- CAP** (Computer Aided Policy) számítógéppel támogatott politika tervezése, amelynek célja a szociostruktúra (iparágak, nemzetgazdaság) irányítása
- CAP** (Computer Assisted Production) számítógéppel támogatott termelés
- CAPS** (capital letters) nagybetűk
- CAR** (Computer Assisted Retrieval) mikrofilmre épülő számítógépes visszakeresés
- Carriage Return** (*CR*) kocsivissza (vezérlő karakter), többnyire a sor vagy adat végét jelzi
- CAT** (Computer Aided Testing) számítógéppel támogatott ellenőrzés
- CAT** (Computer Aided Teaching) számítógéppel támogatott oktatás
- CBM** (Commodore Business Machines) → *Commodore*
- CCB** (Channel Control Block) (IBM) csatorna vezérlő blokk
- CCD** (Charge-Coupled Device) töltéscsatolt félvezető
- CCITT** → *International Telegraph and Telephone Consultative Committee*
- CCL** (Console Command Language) parancsértelmező az *RSX* operációs rendszerben
- CCW** (Channel Command Word) csatorna utasítás szó (IBM)
- CD** (Compact Disk) kompaktlemez
- CD** → *CHDIR*
- CDC** (Control Data Corporation) amerikai számítógépgyártó cég
- CDV** (Check Digit Verifier) kontrolszám-ellenőrző
- CED** Siemens PC szövegszerkesztője
- Central Processing Unit** (*CPU*) központi vezérlő egység
- Central Version** (*CV*) központi változat (adatbázis része)
- CEPT** nyugat-európai postaigazgatóságok tanácsadó testülete által kidolgozott videotex ajánlás (korszerűbb, mint a Prestel)
- CGA** (Color Graphics Adapter) színes grafikus adapter
- CHDIR** (*CD*) (change directory) új (más) aktuális könyvtár (directory) kijelölése
- Chief Programmer Team** (*CPT*) programtervezési eljárás; a vezető programozó diktál, háttér programozó mindenről tud és helyettesítésre bármikor készenlétben áll
- CHKDSK** (check disk) hivatkozás nélkül lapok és keresztbe láncolt állományok kijelzésére szolgáló rendszerprogram az IBM PC-n (minimális korrekcióra is alkalmas)
- CHMOD** (change file mode) az állománytípus-jelek lekérdezésére, ill. átírására szolgáló *IBM DOS* megszakítás
- CIB** (Country Info Block) a beállított ország dátum, pénznem és CaseMap információit tartalmazó blokk
- CICS** (Customer Information Control System) információs irányító rendszer felhasználói programcsomag
- CID** (COBOL Interactive Debugger) *COBOL* párbeszédés nyomkövető
- CIL** (Core Image Library) futtatható (abszolút címes) programok könyvtára
- CIM** (Computer Integrated Manufacturing) számítógéppel integrált gyártás, termelés (nemcsak tervezést, gyártást, hanem vállalati irányítást is magába foglalja)
- CISC** (Complex Instruction Set Computer) bonyolult utasításkészletű számítógép [ellentéte *RISC*]
- CLI** → *Command Line Interpreter*
- CLI** (clear interrupt) assembly utasítás, letiltja a megszakításokat

- CLIPPER** a dBase III-mal nagyjából megegyező forráskód fordítóprogramja
- Closed User Group (CUG)** zárt előfizetői csoport
- CLS (Clear Screen)** képernyő törlése
- Cluster Control Unit (CCU)** koncentrátor
- CM (Clear Memory key)** tárolótörlő gomb
- CMS (Conversational Monitor System)** párbeszédes (interaktív) operációs rendszer virtuális tárkezelésű számítógépre
- COBOL (Common Business Oriented Language) /CBL/** angol nyelvhez közel álló programnyelv gazdasági (kereskedelmi) alkalmazásokra
- CODASYL (Conference on Data Systems Languages)** az adatfeldolgozás problémáit áttekintő konferencia (1969 október)
- CODEC** kódoló/dekódoló
- Code Segment (CS)** a memóriában a futó program gépi utasításai által elfoglalt terület
- COLCOB COLUMBUS COBOL** (strukturált programozást lehetővé tevő programnyelv)
- COLUMBUS** assembler, *FORTRAN*, *COBOL* előfordító: a *COLUMBUS* struktúranyelven megírt programot átalakítja az előbbi nyelvek egyikére
- COM (Computer Output Microfilm)** mikrofilmes számítógép-kimenet
- .COM** közvetlenül végrehajtható file névkiterjesztése az IBM PC-n
- COMMAND.COM** az IBM PC parancsértelmezője és a belső parancsok végrehajtója
- Command Line Interpreter (CLI)** parancsnyelv az operációs rendszerhez, parancsértelmező: az előre meghatározott utasításkészletet átalakítja a számítógép által ismert utasításokká (*RSX-11M*-nél *RSX-11M PLUS*-nál *DCL*)
- Commercial Instruction Set (CIS)** ügyviteli utasításkészlet
- Commercial Operating System → COS**
- Commodore (CBM)** angol otthoni számítógépet gyártó cég
- Computer Standards Committee (CSC)** Számítógép Szabványügyi Hivatal
- Computerworld Communication Inc. (CWCI)** számítástechnikai lapkiadó az USA-ban
- CON (console)** az elsődleges kiviteli eszköz neve
- CONFIG.SYS** IBM PC rendszerkonfigurációs állománya
- CORAL (Computer On-line Real-time Application Language)** programnyelv
- CORDIC algorithm (Co-ordinate Rotation Digital Computer Algorithm)** koordinátaforgatási algoritmus
- COS (Commercial Operating System)** TPA-i számítógépcsalád operációs rendszere
- COS (Corporation for Open Systems)** nyílt rendszerek testülete (kb. 40 amerikai számítógép-gyártó- és felhasználó hozta létre)
- cpi (characters per inch)** hüvelykenkénti karakterszám nyomtatón
- cpm (character per minute)** percenkénti jel (átvitel v. kiírás)
- COM (Critical Path Method)** kritikus út módszere (hálótervezési eljárás)
- Continue-Any (CA)** bármit folytasson
- Control Program (CP)** vezérlő program
- Control Status Register (CSR)** vezérlési állapot regiszter (periférián)
- Country Info Block → CIB**

- CP/M** operációs rendszer (Digital Research cég terméke), amely eredetileg I8080 processzorra készült
- cps** (characters per second) karakter másodpercenként (a nyomtató sebességére jellemző érték)
- CPU** → *Central Processing Unit*
- CR** → *Carriage Return*
- Credit-card Terminal (CT)** hitelkártyával vezérelt terminál
- CRLF** (Carriage Return Line Feed) szövegállományok szokásos sorvégi jelpárja
- CS** (Code Segment) kód szegmens
- CSL** (Controlled Simulation Language) modellező rendszer
- CSMP** (Continuous System Modeling Program) modellező rendszer
- CSW** (Channel Status Word) csatorna állapotszó (egy tárolóterületet, amely felvilágosítást ad az input-output műveletek befejeződéséről)
- CTRL** (control key) egyik gomb a billentyűzeten, egy másik gombbal együtt lenyomva könnyen billentyűzhetünk vezérlőkódokat [vö. *SHIFT*, ill. *ALT*]
- CTS** (Clear to Send) adásengedélyezés
- CurDsk** (current disk) aktuális lemez
- CurDir** (current directory) aktuális könyvtár
- CVSD** (Continuously-Variation-Slope-Delta) állandóan változó meredekségű delta modul-technika audio rendszerbe

D

- DACK** (data acknowledge) adat nyugtázása
- DADEX** (Design Analyses Documentation and Execution) Jackson-módszerre épülő programtervező és futtató rendszer
- DAFM** (Discard at Failure Maintenance) „meghibásodás esetén eldobandó” — nem javító karbantartás
- DAM** (Direct Access Method) közvetlen hozzáférési mód
- Database (DB)** adatbázis
- Database Administrator (DBA)** adatbázis tervezéséért, létrehozásáért, működtetéséért, fenntartásáért és fejlesztéséért felelős személy vagy csoport
- Data Base Control System (DBCS)** adatbázis-vezérlő rendszer
- Database Handler (DBH)** adatbázis-kezelő
- Database Key (DBK)** adatbáziskulcs; rekord-előfordulás egyedi azonosítója az adatbázisban
- Database Management System** → **DBMS**
- Database Query (DBQ)** adatbázis-lekérdező
- Data Communication (DC)** táv-adatfeldolgozás, adatátvitel, adatközlés
- Data Description Language (DDL)** adateleíró nyelv az adatbázis szerkezetének definiálá sához

- Data Manipulation Language (DML)** adatkezelő nyelv, amit a programozó az adatbázis és a program közötti adatmozgatáshoz használ
- DATAMATION** amerikai számítástechnikai folyóirat
- Data Processing (DP)** adatfeldolgozó rendszer
- data request (DRQ)** adatkérés
- Data Segment (DS)** a memóriában a futó program adatai által elfoglalt terület
- data structure (DS)** adatszerkezet
- Data Structure Management Sub-system** → **DSMS**
- Data Switching Exchange (DSE)** adatkapcsoló központ
- DATATRIEVE (DTR)** adatlekérdező program (RSX 11M)
- dB (decibel)** decibel
- dBa (adjusted decibel)** módosított decibelskála
- dBASE** adatbázis-kezelő rendszer
- DBMS (Database Management System)** adatbázis-kezelő rendszer (általános elnevezés)
- DC1 (Device Control 1)** 1-es sz. eszközvezérlő kód (vezérlő karakter) → *ASCII Control Codes*
- DCB (Data Control Block)** adatvezérlő blokk (IBM)
- DCB** → *Device Control Block*
- DCD (Data Carrier Detect)** vett jel megvan
- DCL (Digital Command Language)** parancsértelmező az *RSX-11M PLUS* operációs rendszerben *MCR* helyett és/vagy mellett
- DCS (Device Control String)** készülékvezérlő jelsorozat
- DDC (Direct Digital Control)** közvetlen digitális szabályozás
- DDM (Distributed Data Management)** osztott adatkezelő (a programozó egy logikai állománynak tekintheti a különböző adatszerkezeteket) (IBM)
- DDP (Distributed Data Processing)** osztott adatfeldolgozás
- DEC (Digital Equipment Corporation)** az USA egyik legnagyobb számítógépgyártó cége
- DECFORM (DCF)** egyfajta adatrögzítő szoftver (egyterminálos adatbevitelt tesz csak lehetővé)
- DECNET** *DEC* számítógépes hálózatkezelő szoftver [VAX]
- DECUS (DEC User Society)** *DEC* felhasználók társulása
- DeskTop Publishing (DTP)** személyi számítógéphez kapcsolt lézernyomtatóra és megfelelő szoftverre épülő, irodai kiadványszerkesztő és sokszorosító rendszer
- destination (DESTN v. DT)** rendeltetési hely (terminál), adatvevő v. -nyelő
- Deutsche Industrie Norm (DIN)** Német Ipari Szabvány
- Device Control Block (DCB)** eszközvezérlő blokk
- Device Control Unit (DCU)** eszközvezérlő egység
- Device Media Control Language (DMCL)** eszközeleíró és -vezérlő nyelv → *IDMS*
- DIBOL (Digital Business Oriented Language)** programnyelv
- DIGICOM (Digital Communications System)** Digitális Távközlő Rendszer
- Digital Command Language** → *DCL*
- Digital Equipment Corporation** → *DEC*
- DIN** → *Deutsche Industrie Norm*
- DIN connector** a DIN szabványbizottság által leírt csatlakozótípus

- DIP** (Dual In-line Package) széles körben használt integrált áramkörök, két párhuzamos sorban lábakkal, 1/10"-os osztással
- DIP switch** *DIP*-kapcsoló (*DIP*-tokba szerelt kisméretű kapcsolósor eleme)
- Direct Memory Access** → *DMA*
- DISKCOPY** egészlemezes másolóprogram *IBM PC*-re
- Disk Formatter utility** (*FMT*) lemezfelcímkéző és ellenőrző segédprogram
- Disk Save and Compress utility** (*DSC*) szétszabdalt lemezes állományt kimásoló, egymás mellé csúsztató és visszatöltő segédprogram
- Disk Transfer Address** → *DTA*
- dismount** (*DMO*) egységet logikailag leválaszt, kapcsolatot megszüntet, felszabadít
- DITTO** (Data Interfile Transfer, Testing, and Operation utility) adatmozgató,-kezelő segédprogram (*IBM OS*)
- DMA** (Direct Memory Access) közvetlen memória-hozzáférés (olyan adatátviteli mód a központi tár és egy I/O egység között, amely nem igényel processzorműveletet)
- DMI** (Dynamic Memory Interface) dinamikus memóriainterfész
- DMP** (File Dump utility) állománylistázó program tartalom vizsgálatához
- DNA** (Digital Network Architecture) számítógépes hálózat szerkezete
- DOS** (Disk Operating System) → *PC-DOS*, ill. *MS-DOS*
- DOS environment** a *DOS* által kezelt rendszerkörnyezet (*DOS* funkciókkal kezelhető)
- DOS function** (*DOS Fn*) a *DOS* által biztosított, megszakításon keresztül hívható szolgáltatás
- DOS-RV** (Disc Operating System) lemezes operációs rendszer
- DP** (Data Processing) adatfeldolgozás
- DRIVER.SYS** külső meghajtóprogramokat tartalmazó rendszerfile *IBM PC*-n
- DRQ** (data request) adatkérés
- DRSC** (Dynamically Redefinable Character Set) dinamikusan újradefiniálható jelkészlet (max. 94 jel)
- DS** → *Data Segment*
- DS** (Double Sided) két oldalas
- DSC** → *Disk Save and Compress utility*
- DSECT** (dummy control section) pszeudo programrész
- DSMS** (Data Structure Management Sub-system) adatbázisszerkezet-kezelő alrendszer
- DSR** (Data Set Ready) egység üzemkész
- DTA** (Disk Transfer Address) lemezes adatátviteli puffer címe → *PSP*)
- DTE** (Data Terminal Equipment) végberendezés, terminál
- DTP** → *DeskTop Publishing*
- DTR** (Data Terminal Ready) terminál üzemkész (be van kapcsolva), az *IBM PC*-n modemnél használatos jel
- Dual In-line package** → *DIP*
- DUP** (duplicate file handle) az állománypufferek gyors kiürítésére (flush) használt *IBM DOS* szolgáltatás
- DWORD** (double word) négy byte hosszúságú tárolóhely (dupla szó)

E

- EBCDIC** (Extended Binary-Coded Decimal Interchange Code) 256-karakteres, egyenként 8-bites karakterkészlet, 8 bites kódrendszer
- ECC** (Error Cheking and Correction) hibaészlelés és – javítás, minden egybites hiba észlelése és javítása, valamint minden kétbites és néhány több-bites hiba észlelése
- ECL** (emitter coupled logic) nagy sebességű logikai áramkörcsalád
- EDI** (line text editor) soros szövegszerkesztő
- EDLIN** egyszerű szövegszerkesztő program személyi számítógépre (csak sort szerkeszt, nem egész képernyőt) (a *DOS* része)
- EDP** (Electronic Data Processing) elektronikus adatfeldolgozás
- EDT** (editor) szövegszerkesztő program (napló-file-t is csinál, tehát gépleállítás után újrafuttatható)
- EEPROM** (Electrically Erasable and Programmable Read-Only Memory) elektromosan törölhető és újraprogramozható ROM
- EFH** → *EXE File Header*
- EGA** (Enhanced Graphics Adapter) IBM PC bővített grafikus kártyája
- EI** (Enable Interrupt) megszakítás engedélyezés
- EIA** (Electronic Industries Association) Elektronikai Ipari Szövetség
- EIS** (Ericsson Information Systems) személyi számítógépet gyártó svéd cég neve
- EM** (End of Medium) adathozdozó vége (vezérlő karakter)
- emitter coupled logic** → *ECL*
- EMM** (Expanded Memory Manager) memóriabővítés-kezelő program/rendszer
- EMMS** (Electronic Mail and Message system) Elektronikus Posta és Üzenettovábbító rendszer
- EMS** (Expanded Memory Specification) a Lotus/Intel/Microsoft memóriabővítési rendszer (*IBM*)
- Emulator Tab** (EMT) programvezérelt megszakítás
- End of Block** (EOB) blokk vége (vezérlő karakter)
- End of Data** (EOD) adatok vége (vezérlő karakter)
- End of File** (EOF) adatállomány vége (vezérlő karakter)
- End of Line** (EOL) szövegsor vége (vezérlő karakter)
- End of Message** (EOM) üzenet vége (vezérlő karakter),
- End of Text** (ETX) szöveg vége (vezérlő karakter)
- End of Transmission** (EOT) átvitel vagy adás vége (vezérlő karakter)
- End of Transmission Block** (ETB) adatátviteli blokkvége (vezérlő karakter)
- End of Volume** (EOV) kötet (szalag) vége
- ENQ** (enquiry) tudakozódás, kérdés (vezérlő karakter)
- Entry Point Table** (EPT) belépési pontok táblázata
- EOF** → *End of File*
- EOL** → *End of Line*
- EOT** → *End of Transmission*
- EOV** → *End of Volume*

- EPB** (*EXEC Parameter Block*) relokációs, FCB stb. információkat tartalmazó blokk
- EPLD** (Erasable Programmable Logic Device) törölhető programozható logikai készülék
- EPROM** (Erasable and re-Programmable Read Only Memory) törölhető és újraprogramozható, csak olvasható tár
- Epson: Seiko Epson Corporation** elektronikai cég (az *Epson* MX-80 az eredeti *IBM* PC hivatalos nyomtatója)
- EQ** (equal) egyenlő
- ERL** (error line) hibasor
- Error Checking and Correction** → *ECC*
- Error Log Manager** (ELM) hibajegyzés-kezelő program
- ES** → *Extra Segment*
- ESC** → *escape character*
- escape character** (ESC) vezérlő karakter (ASCII), amelyet pl. karakterátviteli rendszerekben egy vagy több karakter követhet és ezek egyezményes konvenciók alapján vezérlő kódként működnek; önállóan egyes programoknál programmegszakítást vagy egy művelet felfüggesztését eredményezheti (szó szerint „menekülés”)
- ESD** (External Symbol Dictionary) külső szimbólumok könyvtára
- ETB** → *End of Transmission Block*
- ETX** → *End of Text*
- EXCP** (Execute Channel Program) csatorna program végrehajtása
- .EXE** nem abszolút címes programfájl nevének kiterjesztése MS-DOS-ban
- EXE File Header** (*EFH*) a standard *.EXE* állományok elején levő információ
- Exec Interface Block** (EIB) végrehajtási illesztési blokk (tranzakciók végrehajtási állapotát tükrözi)
- EXEC Parameter Block** → *EPB*
- executive debugging tool** (XDT) felügyelő program nyomkövetője
- Expanded Memory Manager** → *EMM*
- Expanded Memory Specification** → *EMS*
- Extended Binary-Coded Decimal Interchange Code** → *EBCDIC*
- Extra Segment** (*ES*) segéd szegmens vagy külső szegmens a címzési problémák megoldására (IBM PC-AT)

F

- FAMICOM** (Family Computer) japán mikroszámítógép játékprogramok futtatására
- fast forward** (FFWD) gyors előrehaladás (a kazetta előrecsévélésére szolgáló gomb)
- FAT** (File Allocation Table) állománykijelölési táblázat (lefoglalt helyeket mutatja) mágneslemezen
- FAT ID byte** az *IBM DOS* rendszerek file-allokációs táblájának (*FAT*) első byte-ján található, lemeztípusonként különböző, a lemeztípusra jellemzőérték
- fax** (facsimile) jeltovábbító általában soronkénti felosztással
- FCB** (File Control Block) állományleíró blokk

- FCC** (Federal Communications Commission) az Egyesült Államok Távközlési Bizottsága
- FCS** (File Control Service) állománykezelő rendszer
- FD** (File Description) állományleírás
- FD. v. FDX** (Full Duplex) teljes duplex
- FDB** (File Description Block) állományleíró blokk
- FDC** (Floppy Disk Controller) hajlékonylemez-vezérlő
- FDDI** (Fibre-Distributable Data Interface) száloptikai adatátviteli interfész
- FEM** (Finite Element Method) végeelem módszer (szerkezet optimalizálás)
- FET** (Field-Effect Transistor) térvezérlésű tranzisztor
- FIFO** (first-in-first-out) sorbanállási technika, ahol a lekérdezés a beérkezésnek megfelelő sorrendben történik
- File Control** (FC) állománykezelés
- File Control Block** → *FCB*
- File Control Primitive** (FCP) állománykezelő alaputasítás
- File Control Service** → *FCS*
- File Description** → *FD*
- File Dump utility** → *DMP*
- File Structure Definition Table** (FSDT) állományszerkezetet meghatározó táblázat (255-féle rekordtípust tartalmazhat)
- File Structure Verification utility** (*VFY*) lemezállományok összetételét és érvényességét ellenőrző segédprogram
- FindFirst** (find first matching file) a megadott mintának megfelelő első állománynevet adja meg a könyvtárból (*IBM*)
- FindNext** (find next matching file) a FindFirst szolgáltatással megadott mintának megfelelő következő állománynevet adja meg a könyvtárból (*IBM*)
- FIS** (Fingerprint Identification System) ujjlenyomatazonosító rendszer
- FMS** (Format Management System) formátumkezelő szubrutincsomag
- FMT** → *Disk Formatter utility*
- Fnd1st** → *FindFirst*
- FndNxt** → *Findnext*
- FOR** ciklusképző utasítás kezdő alapszava több programnyelvben
- FORCDUP** (force duplicate file handle) I/O átirányításra (redirect) használt IBM DOS szolgáltatás
- Form Feed** (FF) lapdobás, lapváltás, nyomtatvány továbbítás (vezérlő karakter)
- FORTH** veremorientált programnyelv
- FORTRAN** (FTN) (formula translator) programnyelv tudományos műszaki alkalmazásokra
- Forward Error Correction** (FEC) vevőoldali (előremenetes) hibajavítás, közvetlen hibajavítás (hibakorlátozó dekódoló segítségével)
- FoxBASE** adatbázis-kezelő rendszer
- FPEM** (Floating Point Emulator) lebegőpontos emulátor
- FPP** (Floating Point Processor) lebegőpontos számolóegység, lebegő pontos társprozessor
- FPTR** (Forward Pointer) a jelsorozat elő byte-jára utaló mutató
- FreeMem** lefoglalt memóriát felszabadító IBM DOS szolgáltatás [vö. *getMem*]

- FS** (File Separator) file-elválasztó jel (vezérlő karakter)
FSD (Functional System Design) funkcionális rendszertervezés
FSI (File Set Identifier) állományhalmaz-azonosító (többtekerceses állománynál az első szalag archív számát tartalmazza)

G

- garbage in garbage out** (*GIGO*) hibás bemenő adat esetén a kimenő adatsor is hibás lesz
GDT (Graphic Display Terminal) grafikát megjelenítő terminál
GE (Greater than or Equal to) nagyobb v. egyenlő
GetMem memóriát lefoglaló IBM DOS szolgáltatás [vö. *FreeMem*]
GIGO → *garbage in garbage out*
GKS (Graphical Kernel System) számítógépes grafika nemzetközi szabványa, a grafikus programok eszközfüggetlen megírását teszi lehetővé
GOLD key szövegszerkesztő program különleges funkciójú gombja a keypad felső sorában balra, lehetővé teszi más keypad (a billentyűzet jobb oldalán található billentyűcsoport) gombok megváltoztatott használatát pl. *TPA-11* gépcsaládnál
GOSUB ugrás szubrutinra, majd onnan visszatérés az ezt követő utasításra; emlékező **GOTO**
GPSP (General Purpose String Processor) makrónyelvre épülő generátor, amely a programozás közben gyakran ismétlődő tevékenységeket végzi el
GPSS (General Purpose Systems Simulator) diszkrét szimulációt használó programozási nyelv
GS (Group Separator) csoportelválasztó jel (vezérlő karakter)
GT (Greater Than) nagyobb, mint

H

- Hash Index** (*HIX*) Hashing technikával nyert kvázicím
HASP (Houston Automatic Spooling Program) módosított, kiegészített helyi és távoli számítógépek közötti job- és adatkezelést biztosító programcsomag (IBM OS szoftver)
HD (High Density) nagy jelsűrűségű hajlékonylemez
HDLC (High Degree Link Control) magasszintű kapcsolatvezérlés (átviteli szabvány)
header label (*HDR*) állományt azonosító címke mágnesszalagon (állomány előtt)
hertz (Hz) hertz, a frekvencia mértékegysége, egy ciklus másodpercenként
HI (high) magas helyi értékű byte
High Density → *HD*
High-level Data Link Control → *HDLC*

- High-Speed Local Network (HSLN)** nagy sebességű helyi hálózat
HIGH-VALUE COBOL figuratív konstans: legnagyobb bináris érték
HI/LO (high/low) magas/alacsony (byte-ok elrendezése adaton belül) [vö. *LO/HI*]
HMOS (High-performance Metal Oxide Semiconductor) nagy teljesítményű MOS
Horizontal Tab (HT) vízszintes tabulálás
HRIS (Human Resource Information System) emberi erőforrások információs rendszere (személyzeti munkában használják)
HT → *Horizontal Tab*
HW (hardware) hardver, számítógép elektronikus és mechanikus összetevőinek és alkatrészeinek együttese

I

- IBM** (International Business Machines) amerikai számítástechnikai vállalat, a világ egyik legnagyobb számítógépgyártója
IC (Integrated Circuit) integrált áramkör
ICL (International Computers Ltd.) angol számítástechnikai vállalat
ICL (Indirect Command Language) indirekt parancsot leíró nyelv
ICP (Indirect Command Processor) parancsfile-végrehajtó (lehetővé teszi, hogy CLI parancsokat szöveges állományba betegyenek)
ICS (Inventory Control System) készletfelügyelő rendszer (ABC-analízis, rendelésszámítás)
ID (identifier) eszköz, file stb. azonosítója
IDA (Interactive Debugging Aid) interaktív nyomkövető program (BS2000 tesztelési segédeszköz)
IDMS (Integrated Database Management System) általános célú hálós adatbázis-kezelő rendszer
IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) Villamos- és Elektromérnökök Intézete
IEEE-488 párhuzamos adatátviteli szabvány
IFIP (International Federation for Information Processing) Nemzetközi Információfeldolgozási Szövetség
IFOR (Interactive *FORTRAN*) párbeszédés *FORTRAN* fordító BS2000-ben
IMS (Information Management System) általános célú adatfeldolgozó rendszer, amely növeli az operációs rendszer hatáskörét köteget feldolgozásnál és távadatfeldolgozásnál. Lehetővé teszi távoli terminálról az adatbázis elérését
incorporated (Inc) részvénytársaság (USA), bejegyzett cég (GB)
Indirect Command Processor → *ICP*
Information Systems work and Analysis of Changes (ISAC) rendszerfejlesztési módszer
inhibit PCR write (IPR) megtiltja a PCR írást

- initialize** (INI) felcímkéz, kezdőértékkel ellát, alaphelyzetet beállít. IBM szóhasználatban lemez formázása. Az inicializálás kicsit több, mint a formázás pl. mindig ír kötet-címkét (IBM)
- Input-Output Controller** (IOC) adatforgalom vezérlője (be és kimenet)
- Input/Output Channel** (I/O Channel) bemeneti-kimeneti csatorna
- Input-Output Trap** (IOT) programvezérelt megszakítás
- Institute of Electrical and Electronics Engineers** → *IEEE*
- Integrated Circuit** → IC
- Integrated Data Processing** (IDP) integrált adatfeldolgozás
- Interactive Application System** (IAS) többfelhasználós időosztásos operációs rendszer
- Interactive Terminal** (IAT) képernyő, párbeszédés végkészülék
- International Business Machines** → *IBM*
- International Data Corporation** (IDC) amerikai piackutató és elemző vállalkozás a számítástechnika területén
- International Organization for Standardization** (ISO) Nemzetközi Szabványosítási Szervezet
- International Telegraph and Telephone Consultative Committee** (CCITT) Nemzetközi Távíró és Távbeszélő Tanácsadó Bizottság (a rövidítés francia eredetű)
- interrupt** (IT) programmegszakítás, futást megszakít
- Interrupt Vector** (IV) megszakítási vektor, a megszakítást feldolgozó operációs rendszer-rutin belépési címét tartalmazza
- I/O input/output** (file-megnyitás), bemeneti/kimeneti
- I/O bound** programállapot: be-kimeneti műveletek befejezésére vár
- I/O Channel** Input/Output csatorna
- IOCTL** (device I/O control) az *IBM PC* eszközvezérlő funkciója
- IPL** (Initial Program Loader) operációs rendszer betöltő programja
- IRQ** (Interrupt Request) megszakításkérés
- ips** (inches per second) hüvelyk/másodperc mágnesszalag-sebesség
- ISAC** → *Information Systems work and Analysis of Changes*
- ISAM** (Indexed Sequential Access Method) indexszekvenciális hozzáférés
- ISDN** (Integrated Services Digital Network) integrált szolgáltatások digitális hálózata (hang, szöveg, kép és adatok átvitele)
- ISO** → *International Organization for Standardization*

J

- JCL** (Job Control Language) munkavezérlő nyelv
- JSR** (jump to subroutine) ugrás szubrutinra

K

Kb (kilobyte) kilobájt

KBD (keyboard) a billentyűzet IBM PC-n

KSR (keyboard send/receive) terminal billentyűzettel ellátott I/O műveletekre képes terminál

L

LAN (Local Area Network) helyi hálózat (maximálisan 1-2 km kiterjedésű); egy épületben vagy telephelyen, speciális nagy sebességű csatlakozással hálózatba kötött számítógépek együttese

LAN-bridge helyi hálózatok közötti híd (egymástól távoli személyi számítógépeket köt össze)

Large Scale Integration → *LSI*

LBR → *Libration utility*

LCD (Liquid Crystal Display) folyadékkristályos kijelző/megjelenítő

LE (Less than or Equal to) kisebb vagy egyenlő

least significant bit (LSB) legkisebb helyi értékű bit

LED (light-emitting diode) fénykibocsátó dióda (aktív állapotban látható vagy infravörös fényt kibocsátó dióda)

LF → *Line Feed*

Librarian utility (LBR) könyvtárkezelő program

LIFO (last-in-first-out) sorbanállási technika, ahol elsőként a várakozási sorba utoljára beérkezett elemet kezeli le (pl. veremmemória használata)

light-emitting diode → *LED*

LIM (Line Impedance Matching) hullámellenállás-illesztés

LIM-EMS (Lotus-Intel-Microsoft Extended Memory Specification) → *EMS*

Line Feed (LF) soremelés, sorhúzás

lines per inch → *LPI*

LISP (List Processing) mesterséges intelligencia programnyelve

l/m (lines per minute) percenkénti sorok száma

LO (low) alacsony helyi értékű byte

LOBSTER (Logic Operational Behaviour Simulator for Time and Effort Reduction) modellező rendszer idő és ráfordítás csökkentésére

Logical Unit Number (LUN) logikai egység szám

LO/HI (low/high) alacsony/magas (byte-ok elrendezése adaton belül) [vö. *HI/LO*]

Longitudinal Redundancy Check → *LRC*

Lower Case letters (LC) alsó állású betűk, kisbetűk

LOW-VALUE figuratív konstans; bináris 0

lpi (lines per inch) hüvelykenkénti sorok száma nyomtatón
LRC (Longitudinal Redudancy Check) hosszirányú paritásellenőrzés
LRU (Least Recently Used) sorbanállási technika, ahol a rendszer a legkevesebbet használt lapot telepíti ki
LSB → *least significant bit*
LSI (Large Scale Integration) nagymértékű integráltság (áramköri lapkán), nagy bonyolultságú integrált áramkör; 1.000-100.000 logikai funkció egy lakán
LT (Less Than) kisebb, mint
LU (Logical Unit) logikai egység
LUN → *Logical Unit Number*

M

MACRO — 1. assembly programozási nyelv; — 2. előre meghatározott szerkezetű assembly utasításokból álló utasításcsoport, amely kívánságra beépül a programba
MAN (Metropolitan Area Network) városi hálózat
MAP (Manufacturing Automated Protocol) gyártásautomatizálási folyamat
Master File Directory → *MFD*
Mb (megabyte) megabájt
MCB (Memory Control Block) az IBM DOS használja a rendszer-memóriaterületek lefoglalásakor, módosításakor és felszabadításakor
MCR (Monitor Console Routine) parancsátvevő (*RSX* operációs rendszer része), kiértékeli a begépelt utasítást
MCU (Microprogram Control Unit) mikroprogram-vezérlő egység
MD → *MKDIR*
MDS (Mohawk Data System) amerikai számítástechnikai berendezéseket gyártó cég (főleg mágnesszalagos adatrögzítő készülékeiről ismert)
Medium Scale Integration (MSI) közepes bonyolultságú integráltság
Memory Control Block → *MCB*
Memory Management Unit (MMU) tárkezelő egység
message (MSG) üzenet, hír
MFD (Master File Directory) a tároló UFD-jeire hivatkozó mutatókból álló file
MFM → *modified frequency modulation*
mips (Micro-processor without Interlocked Pipe Stages) összekapcsolt adat/parancs csatorna nélküli mikroprocesszor
MIPS (Million Instructions Per Second) millió utasítás másodpercenként
MIS (Management Information System) vezetési információs rendszer
MKDIR (make directory) új katalógus, könyvtár (directory) létesítése a lemezen → *MS-DOS*
modified frequency modulation (MFM) duplasűrű írást lehetővé tevő módszer, amely az írójel amplitudóját és frekvenciáját változtatja
Module Name Table (MNT) modulnévtábla könyvtár tartalomjegyzékénél

Monitor Console Routine → *MCR*

MOS (Metal Oxid Semi-conductor) fénoxid félvezető (lapkagyártási technológia)

mount (MOU) logikailag foglal, felszerel, egységet hozzáilleszt, logikailag bekapcsol

MPM (Metra Potential Method) hálótervezési eljárás (egyedi tevékenységek időbeli függőségének grafikus ábrázolása)

MPU (Microprocessing Unit) központi feldolgozóegység, mikroprocesszor

ms (millisecond) ezredmásodperc

MSB (Most Sinificant Bit) legnagyobb helyiértékű bit

MS-DOS (Microsoft Disk Operating System) IBM PC egyik operációs rendszere (adatállományok strukturálisan építhetők fel benne) – lemeorientált operációs rendszer

MSI → *Medium Scale Integration*

MTBF (Mean Time Between Failure) meghibásodások közötti átlagos idő

MTTR (Mean Time to Repair) átlagos javítási idő

MULTIFMS többterminálos formátumkezelő rendszer

MUV virtuális lemezösszefűző program

MUX (multiplex interrupt) multiplex megszakítás

N

NAK (negative acknowledge) negatív nyugtázás, hiba utáni nyugtázás „hibás átvitel” jel (vezérlő karakter)

NC (Numerical Control) számjegyvezérlésű

NCR (National Cash Register) amerikai számítógépgyártó vállalat

NDAC (No Data Accepted) nem érkezett adat

NDRO memory (Non-Destructive Read-Out memory) kiolvasáskor nem törlődő memória

NE (Not Equal) nem egyenlő

NEC (Nippon Electric) japán elektronikai termékeket gyártó cég

Neighbourhood Work Center (NWC) területi gyűjtőgóc táv-adatfeldolgozásra (centralizálják a terminálokat)

NET-11 hálózati programcsomag

NETBIOS (network BIOS) hálózati BIOS

NETWARE a *NOVELL* által kidolgozott hálózati operációs rendszer

Network Control Program (NCP) hálózatvezérlő program

New Line (NL) új sor, soremelés (*Carriage Return + Line Feed*)

NEXT ciklusmag végét jelző utasítás

NSFP (NETWARE file service protocol) a *NETWARE* rendszerben működő, adatátvitelt támogató rendszer

NISO (National Information Standards Organization) az Egyesült Államok Országos Informatikai Szabványosítási Szervezete

NL (New Line) új sor

NLQ (Near Letter Quality) közel nyomdai nyomtatási minőség mátrixnyomtatón (lényegesen lassabb, mint a *draft quality*)

NMI (non-maskable interrupt) nem maszkolható megszakítás, a *CLI* nincs rá hatással
NOP (No Operation) üres utasítás
NOR operation „nem-vagy” logikai művelet
Norton Commander (NC) operációs rendszerszerű felhasználói interfész sokfunkciós parancsértelmező program (*IBM*) a *DOS* egyszerűbb kezeléséhez
Norton Utilities (NU) elsősorban *BIOS*-szintű lemezkezelő és -javító programcsomag (*IBM*)
NOT element „nem” logikai áramkör, inverter
NOVELL a *NETWARE* hálózati programról ismert cég
NRFD (not ready for data) nem kész az adat fogadására
null character (NUL) vezérlő karakter

O

O/C → *Open Collector*
OCL (Operation Control Language) működést vezérlő nyelv
OCR (Optimal Character Reader v. Optical Character Recognition) optikai jelolvasó, jelérzékelő, jelfelismerő
ODL → *Overlay Description Language*
ODS (Output Data Strobe) kimenőadat-engedélyező
ODT (On-line Debug Tool) interaktív hibakereső, a felhasználói program monitora
OEM (Original Equipment Manufacturer) eredeti készülékgyártó
OK (all correct) minden rendben
OLQ (On-Line Query) IDMS adatbázis-lekérdező rendszere
On-line Debug Tool → *ODT*
ONTAP (On-line Training And Practice) on-line tanulás és gyakorlás
OPEN ACCESS integrált szoftvertermék: menüvezérelt hozzáféréssel különböző részrendszerek állományának kölcsönös elérhetőségét biztosítja
open collector (O/C) nyitott kollektor (kapcsoló-üzemű tranzisztor kollektora egy külső (pull-up) ellenálláson keresztül kap feszültséget)
Open Systems Interconnection (OSI) nyílt rendszerek összekapcsolása, adatbázis-kommunikációs szabvány
operations research (OR) operációkutatás
OPR (Optical Pattern Recognition) optikai alakfelismerés
OR operation „vagy” logikai művelet
OS (Operating System) operációs rendszer
OS2 az IBM PS2 operációs rendszere (Microsoft)
OSI (Optical Storage Information) lézeres tároló
OTS (Object Time System) *FORTRAN* futtató rendszere
Overlay Description Language (ODL) lapozást leíró nyelv

P

- Page Address Register (PAR)** lapok címeit tartalmazó nyilvántartás
- page file (PG)** lapokra bontott üzenetfile
- PAL (Programmable Array Logic)** programozható logikai elrendezés
- PAM (Primary Access Method)** elsődleges hozzáférési mód
- paper empty (PE)** kifogyott a papír a nyomtatóból
- Partition Control Block (PCB)** partícióellenőrző blokk
- PASCAL** magas szintű programnyelv
- PC (Personal Computer)** személyi számítógép
- PC (Program Counter)** programszámláló
- PCB** — *printed circuit board*
- PC-DOS (Personal Computer Disk Operating System)** az IBM PC gyári operációs rendszere – lemezorientált operációs rendszer
- PCjr (PC junior)** az IBM PC változata
- PCM (Pulse Code Modulation)** pulzus moduláció (mintavételes digitális átviteltechnika)
- PCR (Process Control Record)** feldolgozást vezérlő rekordtípus
- PDP (Programmed Data Processor)** programozott adatfeldolgozó számítógép → *PDP-11*
- PDP-11** amerikai kisszámítógép, amelyet a KFKI honosított TPA-11 néven
- PDT (Physical Device Table)** fizikai egységek táblázata
- PE** → *paper empty*
- PERCON (Peripheral Converter)** állományokat adathordozóról adathordozóra átmásoló, átalakító, átszervező segédprogram
- Peripheral Interchange Program** → *PIP*
- Personal Computer** → *PC*
- PERT (Program Evaluation and Review Technique)** programértékelő és ellenőrző hálótervezési eljárás
- PgDn (page down)** IBM PC billentyűzet egyik billentyűje (lapozás lefelé)
- PgUp (page up)** IBM PC billentyűzet egyik billentyűje (lapozás felfelé)
- PIA (Peripheral Interface Adapter)** perifériaillesztő egység
- PIC (Personal Identification Code)** személyi azonosító kód
- picture (PIC)** mezőleíró kép, ábrázolás *COBOL* programnyelvben
- picture element (PEL)** képelem, a monitoron a legkisebb kijelezhető elem
- PIN (Personal Identity Number)** személyi azonosító szám
- PIO (Parallel Input/Output)** párhuzamos bemeneti/kimeneti egység
- PIP (Peripheral Interchange Program)** általános állománykezelő segédprogram
- PIRS (Personal Information Retrieval System)** Személyi Információkérő Rendszer
- PLA (Programmable Logic Array)** programozható logikai elrendezés
- PLC (Programmed Logical Control)** programozott logikai vezérlés
- PL/I (programming language 1)** programnyelv tudományos számításokhoz és üzleti adatfeldolgozáshoz. Sokféle állományszerkezetet kezel, különböző pontosságú számításokat tesz lehetővé.
- PLL (Phase-Locked Loop)** fázisszinkronizáló hurok, fázisszabályozó áramkör

- PMD** (Post Mortem Dump) ömlesztett memóriakiírás, ha a program abnormális módon állt le
- PMT** (Pool Monitoring Task) üzenettárolót figyelő program
- POST** (Power-On Self-Test) a számítógép bekapcsolásakor automatikusan lefutó, a számítógépet vizsgáló program
- POS terminal** (Point-Of-Sale terminal) pénztárgépterminál
- Post Mortem Dump** → *PMD*
- Power-On Self-Test** → *POST*
- power supply unit** (PSU) tápegység
- PPA** (Parallel Printer Adapter) párhuzamos nyomtató adapter (személyi számítógépek közötti program-, valamint file-átadáshoz és -átvételhez használatos)
- PPC** (Professional Personal Computer) professzionális személyi számítógép
- PPI** (Programmable Peripheral Interface) programozható perifériainterfész
- PPS** (Parallel Processing System) párhuzamos feldolgozó rendszer
- printed circuit board** (PCB) nyomtatott áramköri lap (többnyire rézzel borított szigetelőlap), NYÁK
- PRN** (printer) az alapértelmezés szerinti nyomtató eszközneve (MS-DOS)
- Process Control Record** → *PCR*
- Program Counter** → *PC*
- Program Design Language** (PDL) programtervező nyelv
- Program Function Key** (PFKEY) program funkciógombja, amelynek lenyomása egy művelet végrehajtását eredményezi
- Programmable Read-Only Memory** (PROM) csak olvasható memória, amely előzőleg programozható
- Program Segment Prefix** (PSP) a betöltendő .COM vagy .EXE file elején levő, meghatározott szintaktikát követő programszegmens-leírás regiszter
- Program Status Word** (PSW) programállapotszó (regiszter, amelynek bitjei a futó program jellemzőiről tájékoztatnak)
- PROLOG** (Programming in Logic) a mesterséges intelligencia egyik programnyelve, deklaratív nyelv
- PROM** → *Programmable Read-Only Memory*
- PrtSc** (Print Screen) a képernyő tartalmának kinyomtatására szolgáló billentyű
- PS2** az IBM PC családot követő, részben új felépítésű mikroszámítógép-család
- PSP** → *Program Segment Prefix*
- PSU** → *power supply unit*
- PSW** → *Program Status Word*
- Public Relations** (PR) közönségszolgálat

Q

QuickTRAN, Quick FORTRAN gyors *FORTTRAN*

R

- radio frequency (RF)** rádiófrekvencia
- RADIX-50** kódrendszer, amelyik 2 byte-on 3 karaktert ábrázol (decimális 40-es alapú kódrendszer), ASCII jeleket 16 bites szóba tömörít
- RAM** (random access memory) közvetlen elérésű írható-olvasható tár
- RAS** → *row address strobe*
- RATFIV FORTRAN** preprocessor (a *RATFOR* újabb verziója)
- RATFOR** (Rational Fortran) *FORTRAN* preprocessor
- RBAM** (Remote Batch Access Method) kötegelt táv-adatfeldolgozás
- RD** → *RMDIR*
- real-time clock (RTC)** valós idejű óra
- Research Through (RT)** keresztüli elérés (nagy gépről el lehet érni egy kis gép megadott terminálját)
- Reader Status (RST)** olvasási állapot
- read-only memory (ROM)** csak olvasható tár (tartalma akkor is megmarad, ha a tápfeszültséget kikapcsolják)
- Read Virtual Block (RVB)** virtuális blokk olvasása
- Real Time Disk Monitor VIDEOPLEX** operációs rendszere adatrögzítéshez (valós idejű lemezerinétált operációs rendszer)
- Reason for Activation (RFA)** programindítás oka
- Record Management System (RMS)** file-kezelő rendszer
- Record Reference Vector (RRV)** túlcsoportulási bucket (blokk) mutatója
- Record's File Address (RFA)** állományon belüli rekordcím szerinti hozzáférés
- red-green-blue-intensity (RGBI)** direkt vezérlésű színes monitor, amely négy jelet kap: vöröset, zöldet, kéket és fényerőt
- rem** (remark) megjegyzés
- Remote Job Entry (RJE)** programfuttatás számítógéphez csatolt távoli adatállomásról
- Resource Monitoring Display (RMD)** aktív folyamatokról és rendelkezésre álló erőforrásokról informáló program
- return from subroutine (RTS)** visszatérés szubrutinból
- REX** (Real-time Executive Routine) valós időben végrehajtott rutin
- RF** → *radio frequency*
- RGBI** → *red-green-blue-intensity*
- RGB monitor** (Red-Green-Blue) olyan monitor, amely a színjelet három különböző csatornán veszi, a három színágyúnak megfelelően
- RI** (Ring Indicator) csengetésjelzés (modemnél)
- RISC** (Reduced Instruction Set Computer) csökkentett utasításkészletű számítógép (csökkenteni az utasításértelmezés idejét, így gyorsabb a programfutás) [ellentéte: *CISC*]
- RJE** → *Remote Job Entry*
- RMDIR** (remove directory) üres katalógus, könyvtár kitörlése a lemezeről
- RMD** → *Resource Monitoring Display*
- RM key** (Recall Memory key) tárolótartalmat előhívó gomb

- RMS** → *Record Management System*
- RMS** (Root Mean Square) effektív érték
- RND** (random) véletlen számot generáló utasítás
- R/O** (Read Only) csak olvassa az állományt vagy a lemezt
- ROM** → *read-only memory*
- ROM/BIOS** (ROM resident basic input/output system) ROM-ban tárolt I/O egységkezelő alaprendszer
- ROM-scan** a csatlakoztatott külső kártyákon levő ROM-ok vizsgálata
- row address strobe** (RAS) sorcímbekapuzó jel (dinamikus memóriánál)
- RPG** (Report Program Generator) táblázatkészítő programnyelv
- RPS** (Requirements Planning System) szükséglettervezési programcsomag
- RS** (Record Separator) rekordválasztó jel (vezérlő karakter)
- RS-232C** EIA szabvány a számítógép és egy külső készülék közötti soros adatátvitel számára
- RSTS/E** (Resource-Sharing Timesharing System/Extended) erőforrás-megosztó valós idejű operációs rendszer (kiterjesztett)
- RSX-11M** (Resource-Sharing Executive) operációs rendszer (erőforrás-megosztó felügyelő program)
- RTC** (real-time clock) valós idejű óra
- RTOS** (Real Time Operating System) valós idejű operációs rendszer
- RTS** (Request to Send) vételre kész [ASCII control code]
- RUNOFF** (RNO) már meglévő dokumentációt szerkesztő, formázó (tördelő segédprogram)
- RWED** (Read/Write/Extend/Delete) állományra vonatkozó művelet megengedési kódja: állomány kezelésénél megengedett műveletek: olvasás, írás, kiterjesztés, törlés. Amit nem adnak meg, azt a rendszer nem engedi meg
- Rx** (receive) vétel
- RZ code** (Return to Zero) nullára visszatérő kód

S

- SAM** (Sequential Access Method) szekvenciális elérési mód
- SAM** (Serial Access Memory) soros elérésű memória
- SBC** (Single Board Computer) egykártyás számítógép
- SCARA** (Selective Compliance Assembly Robot Arm) vízszintes fősíkú, többcsuklós robot(kar) (függőleges irányban merev)
- SCSI** (Small Computer System Interface) kisszámítógépes rendszerek csatlakoztatása
- SD** (Sort Description) rendezőfile-leírás
- SDLC** → *Synchronous Data Link Control*
- Secondary Index Data Record** (SIDR) alternatív kulcs az indexelt szekvencionális állományban
- SFT** (system fault tolerant) nagy megbízhatóságú (rendszer)
- Shared Global Areas** (SGA) közös területek

- SHIFT** elcsúsztatás, léptetés; betűváltó gomb a tasztatúrán
- Shift Lock** tartós felsőállás mód a billentyűzeten (minden billentyűre vonatkozik)
- SHL** (shift left) a képernyőt 1 tabulátorral balra mozgatja (szövegszerkesztő)
- SHR** (shift right) a képernyőt 1 tabulátorral jobbra mozgatja (szövegszerkesztő)
- shuffler** → *SHF*
- SHUTUP program** lezárja a rendszert szabályos módon (mindenkit kiléptet zárás előtt); IBM PC-n hangjelzést letiltó program
- SI** (Shift In) „váltás” be; (vezérlő karakter) [ASCII control code]
- SIMSCRIPT** diszkrét szimulációt használó programozási nyelv
- SIMULA** általános célú, magas szintű programnyelv, amely elsősorban összetett rendszerek modellezésére és szimulációjára alkalmas
- single density** (SD) egyszeres jelsűrűséggel írható (hajlékony lemez)
- single sided** (SS) egyoldalas (hajlékony lemez)
- SINIX** Siemens PC operációs rendszere
- SIO** (Serial Input/Output) soros be-kimenet
- Skeleton Overlay Description Language** (SKL) programszerkezetet (átlapolási sémát) leíró nyelv
- SLA** (Shift Left Arithmetic) aritmetikai léptetés balra
- SLCT** (select) perifériát kiválasztó jel
- SLED** (Self Loading Emergency Dump) önbetöltő program, amely vészhelyzetben tárki-
vonatot készít (kiírja az operatív tárat, lapozható tárat, fontos táblázatokat)
- SLL** (Shift Left Logical) logikai léptetés balra
- SLME** (Self Loading Memory Edit) önbetöltő tárkiíró segédprogram
- Small Scale Integration** (SSI) kismértékű integráltság (áramköri lapkán)
- SNA** (Systems Network Architecture) számítógépes hálózat szerkezete (topológiája)
- SO** (Shift Out) „váltás” ki; (vezérlő karakter)
- SOFTORG** (Software Engineering System) feladatmegfogalmazás, tervezés, programozás, ellenőrzés, dokumentálás, együttes tesztelés fázisait egységbe foglaló programcsomag, ahol a tényleges programírást a rendszer veszi át
- software** (SW) szoftver, számítógépes programok, eljárások, szabályok és a hozzájuk tar-
tozó dokumentáció [vö. *hardware*]
- SOH** (Start of Heading) fejléckekezdésjel (vezérlő karakter)
- Source Language Patch** (SLP) forrásnyelvű könyvtári elemeket összeválogató segéd-
program
- space** (SP) szóköz, üres jel, egy karakternyi hely, betűköz
- SPD** (Shareable Private Disk) több számítógépről használható privát lemez
- spooling** (SP) a nyomtatandó állományok sorba állítása nyomtatáshoz
- SPSS** (Statistical Package for the Social Science) társadalomtudomány témakörére írt
statisztikai programcsomag
- square root** (SQR) négyzetgyök
- SRA** (Shift Right Arithmetic) aritmetikai léptetés jobbra
- SRA** (Stored Record Address) tárolt rekord címe
- SRAM** (Static Random Access Memory) statikus véletlen hozzáférésű tároló
- SRL** (Shift Right Logical) logikai léptetés jobbra

- SS** (Single Sided) egyoldalú
- SSI** → *Small Scale Integration*
- ST** (String Terminator) jelsorozat-elhatároló
- Stack Pointer** (SP) veremmemória-mutató
- Stack Segment** (SS) veremmemória céljaira fenntartott terület
- Start of Message** (SOM) üzenet kezdete
- Start of Text** → *STX*
- start-stop** (SS) transmission start-stop átvitel (olyan adatátvitel, amelynél a küldendő adatot egy startbit előzi meg és legalább egy stopbit követi (pl. az RS-232 egyes üzemmódjai))
- Status Control Block** (SCB) állapotellenőrző blokk vagy szó: egy rendszer vagy program, ill. adatrekord állapotjelzőit tartalmazza
- STD** → *System Task Directory*
- STE** → *System Timing Element*
- Storage Control** (SC) tárkezelés
- Structured Coding** (STRUCC) struktúrált programozás
- STX** (Start of Text) szövegkezdés jel (vezérlő karakter)
- SUB** (substitute) helyettesít (vezérlő karakter)
- SVL** (Standard Volume Loader) szabványos adathordozó-azonosító
- SW** → *software*
- SWIFT** (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) nemzetközi pénzügyi tranzakciók számítógépes távközlési kezelésére szakosodott társaság
- SWTCHAR** parancssor kapcsolóit bevezető karakter (többnyire /) definiálására szolgáló rendszerváltozó az IBM PC DOS 2.x sorozatában
- SY:** felhasználó default lemezegysége RSX operációs rendszerben
- SYDES** (System Designed System) rendszertervezést segítő rendszer
- Symbolic I/O Area** (SIOR) szimbolikus I/O terület
- SYN** (synchronous idle) szinkronizáló jel (vezérlő karakter)
- Synchronous Data Link Control** (SDLC) adathálózati átvitel szabványrendszere [protokoll]
- Synchronous System Trap** (SST) szinkron rendszereltérülés
- SYSGEN** (System Generation) rendszergenerálás
- System Control Area** (SCA) PCR rekord azonosítója
- Systems Development Methodology** (SDM) rendszerfejlesztési eljárás, módszer
- System Task Directory** (STD) rendszerben installált programok jegyzéke
- System Timing Element** (STE) rendszeridőzítő elem

T

- Task Builder** (TKB) szerkesztőprogram
- Task Control Block** → *TCB*
- Task Message** (TKM) üzenet a programtól

- task sequence number (TSN)** eljárásorszám (erre hivatkozva lehet a programot pl. leállítani)
- Task Terminated (TKTN)** programfutás véget ért
- TC (Transmission Control)** átvitelvezérlés
- TCB (Task Control Block)** futáshoz szükséges információkat tartalmazza, a pool-ban minden installált folyamatnak van TCB-je
- Terminal Control Program (TCP)** terminálvezérlő program
- Terminal Interface (TI)** terminálegység, ahol dolgozom (pszeudoegység)
- Terminal Screen Management (TSM)** képernyőkezelés
- Terminate but Stay Resident (TSR)** a program véget ér, de a memóriában marad
- TF (CPU Trap Flag)** a központi egység *flag register*-ében található jelző, ha be van állítva, a CPU minden egyes utasítás után végrehajt egy megszakítást, így lépésenként lehet tesztelni a futó programokat
- TI** → *Terminal Interface*
- TIAM (Terminal Interactive Access Method)** interaktív hozzáférési mód terminálról (a felhasználó az operációs rendszerrel és tetszőleges programmal folytat dialógust)
- TICC (Timer Interrupt Communication Control)** megszakításidőzítő és összeköttetésvezérlő
- TKB** → *Task Builder*
- TRACCS-11** tranzakciókezelő (DSMS adatbázissal tarthat fenn kapcsolatot)
- transaction control (TX)** tranzakcióvezérlés
- transaction tracking system** → *TTS*
- Transient Data Queue (TDQ)** átmeneti adatsor
- transistor-transistor logic (TTL)** népes logikai áramkörcsalád, amely többemitteres tranzisztorokat használ
- TSO (Time Sharing Option)** az IBM OS operációs rendszer választható kiegészítése, amely biztosítja az időosztást
- TSOS (Time-Sharing Operating System)** időosztásos operációs rendszer
- TSR** → *Terminate but Stay Resident*
- TTL** → *transistor-transistor logic*
- TTS (transaction tracking system)** változtatás-nyomkövető rendszer, a hálózati adatbázis állományainak integritását biztosítja a változtatások regisztrálásával
- TURBO PASCAL** a Borland cég által kifejlesztett — az IBM PC/AT tulajdonságait figyelembe vevő — PASCAL programnyelv változat
- Tx (transmit)** adás

U

- UART (Universal Asynchronous Receiver Transmitter)** univerzális aszinkron adó-vevő
- UDK (User Defined Key)** felhasználó által definiált kulcs
- UFD (User File Directory)** felhasználói címjegyzék, fájl fejlécek mutatóit tartalmazza
- UHL (User Header Label)** felhasználó kezdőcímkéje (fájl előtt) mágnesszalagon

UIC (User Identification Code) felhasználói azonosító kód
U.K. (United Kingdom) Egyesült Királyság
ULA (Uncommitted Logic Array) képernyő és számítógép közötti kommunikáció
ULB (Universal Library) általános könyvtár
ultraviolet PROM (UVPR0M) ultraibolya fényel törölhető PROM
Uninterruptable Power Supply (UPS) szünetmentes tápegység
Unit Control Block (UCB) egység állapotleíró blokkja
Universal Asynchronous Receiver Transmitter → *UART*
Universal Library → *ULB*
Universal Synchronous/Asynchronous Receiver Transmitter (USART) univerzális szinkron/aszinkron adó-vevő
UNIX többfelhasználós mini- és mikrogépek operációs rendszere
UNIX-like UNIX operációs rendszerhez hasonló működésű, UNIX-szerű
Upper Case (UC) letters felsőállású betűk, nagybetűk
UPS → *Uninterruptable Power Supply*
US (Unit Separator) információegység-elválasztó jel (vezérlő karakter)
USART → *Universal Synchronous/Asynchronous Receiver Transmitter*
User File Directory → *UFD*
User Identification Code → *UIC*
UTL (User Trailer Label) felhasználó végcímkéje (fájl után)
UVPR0M → *ultraviolet PROM*

V

Variable with Fix Control (VFC) fix vezérlőblokkos, változó hosszúságú rekordformátum (két részből áll: fix kontroll területből és felhasználói adatrekordból)
VDISK.SYS RAM lemez installálásához szükséges rendszerfile az IBM PC-n
VDU (Visual Display Unit) képernyős megjelenítő
Vertical Tab (VT) függőleges tabulálás (vezérlő karakter)
Very Large Scale Integration (VLSI) nagyon nagy mértékű integráltság (áramköri lapkán); 100.000-et meghaladó logikai funkció egy lapkán
VFC record → *Variable with Fixed Control record*
VFY → *File Structure Verification utility*
VGA (Video Graphic Array) az IBM mikroszámítógépek nagyfelbontású színes grafikus rendszere
VHS (Video Home System) házi videorendszer
VHSIC (Very High Speed Integrated Circuit) nagyon nagy sebességű integrált áramkör
VIDEOPLEX csoportos mágneses adatrögzítő rendszer (R10-es számítógépen)
Virtual Network Control Program (VNP) virtuális hálózat vezérlő program
Virtual Storage Access Method (VSAM) állománykezelési mód közvetlen elérésű tárolón (IBM szabvány)
VisiCalc táblázatkezelő program

VLSI → *Very Large Scale Integration*

VMR (Virtual Monitor Routine) virtuális konzol rutin (az ebben meghatározott utasításokat a rendszer betöltésekor hajtja végre)

VOCODER (voice operated coder) hangfrekvenciás és sávszélesség-változtató eljárás

Volume Control Block (VCB) kötetvezérlő blokk

Volume Label (VOL) kötetcímké

Volume Preservation (PRE) szalag tartalmát lemezre viszi, illetve fordítva

VPS (Vehicle Scheduling Program) szállítási és szétosztási feladatot megoldó programcsomag

VRC (Vertical Redundancy Check) keresztirányú paritásellenőrzés, ami a blokkot redundánssá teszi

VS (Virtual Storage) virtuális tárkezelést megvalósító operációs rendszer

VSE (Virtual Storage Extended) kiterjesztett virtuális tárkezelést megvalósító operációs rendszer

VSN (Volume Serial Number) adathordozó archív-száma (6 jegyű)

VTOC (Volume Table Of Contents) állományok bejegyzéseit (azonosítóit, címkeit) tartalmazó kötetkatalógus mágneslemez-csomagokon

W

WAIT (get program exit code) a legutoljára indított program befejeztére vár, majd átadja a kilépési kódot (IBM)

WAN (Wide Area Network) személyi számítógépeket összekötő kiterjedt hálózat

WINDOWS ablaktechnikán alapuló operációs rendszer

WORM (Write Many, Read Many) törölhető optikai lemez

WordPerfect szövegszerkesztő program az IBM PC-n (Wordperfect Corporation)

Word Processing (WP) szövegszerkesztés, szövegfeldolgozás

WordStar szövegszerkesztő program az IBM PC-n (MicroPro International)

WORM (Write Once, Read Many) csak egyszer írható optikai lemez

Writer Status (WST) írási állapot

Write Virtual Block (WVB) virtuális blokk írása

WSI (Wafer Scale Integration) szeletszinten integrált

WYSIWYG (What You See Is What You Get) amit lát azt kapja

X

X element közömbös elem

XENIX operációs rendszer (UNIX-alapú, IBM PC-re)

XEROX másolókat és számítástechnikai eszközöket gyártó világcég

XOR (exclusive OR operation) kizáró „vagy” logikai művelet

XT (extended) bővített (*IBM XT* nevében)

XY-plotter XY rajzoló

Z

zero defect (ZD) selejtmentes

2. A DOS üzenetei

Ez a fejezet két részre tagolódik. Az első részben a **perifériákkal kapcsolatos hibaüzenetek** találhatóak. Azok az üzenetek, amelyekkel a DOS felhasználórendszeréhez tartozó perifériás egységeken (pl: nyomtató, képernyő, lemezmeghajtó stb.) történő írás vagy olvasás folyamán fellépő hibákat jelzi.

A második részben a **DOS egyéb üzeneteivel** foglalkozunk. Csak a legfontosabakat tárgyaljuk mivel a kezdő felhasználó valószínűleg ezekkel találkozik leggyakrabban. Közöljük a hiba okát és a kijavítás módját is megadjuk a magyarázat részben. Azt is feltüntetjük, hogy melyik parancs küldte az üzenetet.

A DOS egyéb hibaüzenetei a DOS 3.3-as verzió hibaüzenetei. Ennél korábbi verziókban bizonyos üzenetek még nem léteztek. A hibaüzenetek egy része bizonyos korlátozásokhoz kapcsolódik (pl. a szegmensek száma nem haladhat meg egy bizonyos értéket). A különböző verziók esetén ez az érték más és más lehet.

2.1 A perifériákkal kapcsolatos hibaüzenetek

Ha a felhasználó rendszerében perifériaműveletek (írás, olvasás) során a DOS hibát érzékel, akkor a következő formában küld üzenetet:

**<TYPE> ERROR READING <DEVICE>
ABORT, RETRY, FAIL?**

vagy

**<TYPE> ERROR WRITING <DEVICE>
ABORT, RETRY, FAIL?**

– **<TÍPUS> HIBA AZ OLVASÁS SORÁN <EGYSÉG>
– BEFEJEZÉS, ISMÉTLÉS, ELFOGADÁS?**

vagy

– **<TÍPUS> HIBA AZ ÍRÁS SORÁN <EGYSÉG>
– BEFEJEZÉS, ISMÉTLÉS, ELFOGADÁS?**

Az ilyen típusú üzenetekben **<TÍPUS>** a hiba természetére utal, az **<EGYSÉG>** a hibás egység nevét jelöli, mint pl. PRN vagy B:

BAD CALL FORMAT
– Hiba a hívás formájában

A perifériakezelőnek egy nem megfelelő hosszúságú parancs lett átadva. A hibát ki kell javítani, s a rendszert és programot újraindítani.

BAD COMMAND
– Hibás parancs

A perifériakezelő az <EGYSÉG>-re hibás parancsot adott ki. A programot kijavítás után lehet csak újraindítani.

BAD UNIT

– Hibás meghajtó

A perifériakezelő egy nem létező meghajtóra hivatkozott. A programot kijavítás után lehet csak újraindítani.

DATA

– Adathiba

Az írás vagy olvasás során adathiba fordult elő. Ez általában azt jelenti, hogy fizikailag hibás rész van a lemezen.

DRIVE NOT READY

– A lemezegység nincs készenléti állapotban

A megadott egységben:

- nincs lemez;
- nincs becsukva az ajtó;
- fordítva tették be a lemezt.

FCB UNAVAILABLE

– FCB nem használható

A fájl megosztási környezet betöltése után, az FCBS konfigurációs parancsban megadottnál több fájlt akarunk megnyitni.

GENERAL FAILURE

– Ismeretlen hiba

A rendszer nem tudja közelebbről azonosítani a hibát. A legvalószínűbb, hogy inkompatibilis vagy nem megfelelően formázott lemezt használtunk. Próbálkozzunk először az ismétléssel (RETRY).

CURRENT DRIVE IS NO LONGER VALID

– A jelenlegi meghajtó nem elérhető.

Új egység vagy hibátlan (rendszer) lemez megadásával folytathatjuk a munkát.

NO PAPER

– A papír elfogyott

A nyomtatóból kifogyott a papír, nincs bekapcsolva vagy OFF-LINE üzemmódban van.

NON-DOS DISK

– Nem DOS lemez

A fájl-leíró táblázat (FAT) hibát tartalmaz. Újra kell a lemezt formázni.

NOT READY

– Nem kész

Ha az üzenet a nyomtatóra vonatkozik, akkor az nincs „on-line” állapotban, vagy nincs bekapcsolva. Ha a lemezegységre, akkor annak ajtaja nyitva van vagy nem formázott lemez van benne.

READ FAULT

– Olvasási hiba

A DOS nem tudja sikeresen elolvasni az adatokat.

SECTOR NOT FOUND

– A szektor nem található

Az adatokat tartalmazó szektort nem lehetett a lemezen lokalizálni. Ez akkor történhet, ha a lemezen hibás területek vannak.

SEEK

– Keresési hiba

A fix vagy hajlékony lemezen a rendszer nem tudja a megadott sávot megtalálni.

SHARING VIOLATION

– Megosztási hiba

SHARE. A fájlt olyankor kíséreltük megnyitni, amikor az zárolt volt. Először kísérletezünk az ismétléssel.

WRITE FAULT

– Íráshiba

Az adatokat nem tudta a DOS az adathordozóra írni.

WRITE PROTECT ERROR

– Írásvédelmi hiba

Írásvédett lemezre akartunk írni.

2.2 A DOS egyéb üzenetei

ABORT EDIT (Y/N)?

– Szerkesztés megszakítása (I/N)?

EDLIN. A Q(uit) parancs kiadása után visszakérdez a rendszer, hogy biztos-e, hogy abahagyjuk a szerkesztést. Y megnyomására visszatérünk a DOS-hoz, N-re folytathatjuk a szerkesztést.

ACCESS DENIED

– Visszautasított elérés

Az üzenetet akármelyik parancs küldheti. Valamelyik fájlt, alkönyvtárat vagy perifériát nem megengedett módon próbáltuk használni, pl. csak olvasható fájlba akartunk írni.

AN INTERNAL FAILURE HAS OCCURED

– Belső hiba a szerkesztés folyamán

LINK. A LINK működése alatt hiba jelentkezett. Ha ismétlődik, akkor a LINK programot le kell cserélni. A hibát a rendszer forgalmazójának is jelenteni kell.

BACKING UP FILES TO TARGET DRIVE x

TARGET NUMBER: y

– Az x célmeghajtón a fájl mentése folyamatban van, sorszáma y lesz

BACKUP. Az elmentett fájl sorszámát jelző üzenet. Hiba nem történt.

BAD COMMAND OR FILE NAME

– Helytelen parancs vagy fájl-név

DOS. Az éppen beadott parancs érvénytelen. Adjuk ki újra, helyesen! Ha a parancs korrekt, akkor ellenőrizni kell, hogy a parancshoz tartozó fájl(ok) a megadott lemezen van(nak)-e

BAD OR MISSING <fájl-név>

– Helytelen vagy hiányzó fájl-név

DOS. Ez az üzenet csak a rendszer indításánál jelenik meg. Azt jelenti, hogy egy periféria-kezelő program, amelyet a CONFIG.SYS fájlban specifikáltunk, nem található. Előfordulhat még, hogy a megadott megszakítási cím (interrupt address) a meglévő konfiguráció címtartományán kívül esik. Ezt a periféria-kezelő programot a DOS nem installálja.

COMPARE MORE DISKETTES (Y/N)?

– Kell még lemezeket összehasonlítani (I/N)?

DISKCOMP. Ha további összehasonlítást akarunk, akkor Y-t kell megadni. Ebben az esetben a DISKCOMP kéri az összehasonlítandó lemezek behelyezését. Ha nem akarjuk a lemezeket összehasonlítani, N-et kell megadni.

COMPARE MORE FILES (Y/N)?

– Kell még fájlokat összehasonlítani?

COMP. A parancs befejezte a fájlok összehasonlítását és kérdezi, hogy akarunk-e még továbbiakat összehasonlítani. N-re visszatérhetünk a DOS-ba, az Y újraindítja a COMP parancsot.

COPY ANOTHER (Y/N)?

– További másolás (I/N)?

DISKCOPY. Ha újabb teljes lemezt akarunk másolni, akkor Y-t adunk meg. A DISKCOPY ezután kéri a szükséges lemez behelyezését. Ellenkező esetben N-t kell megadni.

COPY COMPLETE

– A másolás befejeződött

DISKCOPY. A másolás a forráslemezről a céllemezre sikeresen befejeződött.

DELETE CURRENT VOLUME LABEL (Y/N)?

– Az aktuális címke törlése

LABEL. Ha nem írjuk be az új címet csak az <ENTER>-t nyomjuk meg, akkor kapjuk a fenti üzenetet. Ha nem akarjuk a meglévő címkét törölni, akkor az N, különben az Y megnyomásával válaszoljunk.

DISC ERROR READING x

– Az x egységen olvasási hiba

A program megpróbált egy fizikai olvasást egy hálózaton implementált lemezegységről. Erre nincs lehetőség.

DISC ERROR WRITING DRIVE x

– Az x egységen íráshiba

A program megpróbált egy fizikai írást egy hálózaton implementált lemezegységre. Erre nincs lehetőség.

DISC FULL – WRITE NOT COMPLETED

– A lemez megtelt – a kiírás nem fejeződött be

EDLIN. A szerkesztés rendhagyóan fejeződött be, mivel a lemezen nincs elég terület a teljes fájl kimentésére. A fájl lemezre mentett része megmarad, de a memóriában levő rész elvész.

DISKETTE IS NOT A BACKUP DISKETTE

– A diszk nem backup lemez

BACKUP és RESTORE. A lemez nem BACKUP programmal lett előállítva. A backup lemezen az első fájl-azonosító a BACKUPID.@@@. Ismételjük meg a végrehajtást a megfelelő lemezzel.

DUPLICATE FILENAME OR FILE NOT FOUND

– Duplikált vagy nem található fájl

RENAME. Egy olyan azonosítót akartunk adni a fájlnek, amely már létezik vagy az átnevezendő fájl nem található a lemezen.

ERROR WRITING TO DEVICE

– Hiba az egységre íráskor

A DOS a megadott számú bájtot nem tudta az egységre írni. A felhasználó több adatot akart átküldeni a lemezre, mint amennyit az várt.

FILE CANNOT BE COPIED ONTO ITSELF

– A fájl nem másolható önmagára

DOS. Egy fájlt másolni akarunk. A másolatot ugyanazzal a névvel ugyanabba a könyvtárba akarjuk tölteni az eredeti lemezen. Ebben az esetben a másolat nevét meg kell változtatni, és/vagy más könyvtárba vagy lemezre kell másolni.

FILE IS READ-ONLY

– A fájl csak olvasható

EDLIN. Az EDLIN parancsból hiányzik a szerkesztendő fájl neve.

FILE NOT FOUND

– A fájl nem található

DOS és PARANCSOK. A fájl azonosítója a megadott tartalomjegyzékben nem szerepel.

FORMAT FAILURE

– Formázási hiba

FORMAT. A lemez formázása során a rendszer lemezhibát talált. A lemez használhatatlan.

ILLEGAL DEVICE NAME

– Helytelen periféria azonosító

MODE. A parancsban megadott paraméterek a következők lehetnek: nyomtató: LPT1, LPT2, LPT3; aszinkron átviteli vonal-paraméter: COM1, COM2; a MODE és a paraméterek között legfeljebb egy üres jel állhat.

INSERT BACKUP DISKETTE xx IN DRIVE D STRIKE ANY KEY WHEN READY

– Helyezze az xx backup lemezt a D meghajtóba, ha kész nyomjon meg egy billentyűt

RESTORE. A backup lemez behelyezése után a RESTORE a feldolgozást akkor folytatja, ha egy tetszőleges billentyűt lenyomunk

INSERT BACKUP DISKETTE xx IN DRIVE D. WARNING! DISKETTE FILES WILL BE ERASED. STRIKE ANY KEY WHEN READY

– Az xx backup lemezt helyezze a D meghajtóba. Figyelem! A lemezen levő adatok törlődnek. Ha kész nyomjon le egy billentyűt.

BACKUP. A backup lemezt helyezze be a meghajtóba. Erre csak DOS által formázott lemez használható. Egy tetszőleges billentyű lenyomásával folytatható a mentés.

INSERT BACKUP SOURCE DISKETTE IN DRIVE D STRIKE ANY KEY WHEN READY

– Helyezze be a forráslemezt a D meghajtóba, utána nyomjon meg egy billentyűt

BACKUP. A rendszer a forráslemezt kéri. Behelyezés után egy tetszőleges billentyűt meg kell nyomni.

INSERT DISK TO BE RECOVERED INTO DRIVE x AND PRESS ANY KEY WHEN READY

– Tegye az x meghajtóba a visszaállítandó lemezt, majd nyomjon meg egy tetszőleges billentyűt

INSERT NEW DISKETTE FOR DRIVE D AND PRESS ENTER WHEN READY

– Helyezzen be egy új lemezt a D meghajtóba, majd nyomja meg az <ENTER>-t

FORMAT. A parancs kéri, hogy a meghajtóba helyezzünk be egy új lemezet, amit meg akarunk formázni. Ezt követően nyomjuk meg az <ENTER> billentyűt.

INSERT SOURCE DISKETTE IN DRIVE X INSERT TARGET DISKETTE IN DRIVE Y

– Helyezze a forráslemezt az X, a céllemezt az Y meghajtóba

DISKCOPY. A megfelelő lemezeket a megadott meghajtóba kell helyezni, és egy tetszőleges billentyűt le kell nyomni a másolás elkezdéséhez.

INSERT TARGET DISKETTE IN DRIVE D, STRIKE ANY KEY WHEN READY

– Helyezze be a céllemezt a D meghajtóba, majd nyomjon meg egy billentyűt

DISKCOPY. A parancs akkor használja ezt az üzenetet, ha egyetlen hajlékonylemezes egység van csak a rendszerben. Helyezzük be a céllemezt a meghajtóba, majd nyomjunk meg egy tetszőleges billentyűt.

INSERT RESTORE TARGET xx IN DRIVE D, STRIKE ANY KEY WHEN READY

– Helyezze be a D meghajtóba a mentést tartalmazó xx lemezt, majd nyomjon meg egy billentyűt

RESTORE. A parancs az xx sorszámú lemezt kéri a D meghajtóba. A lemez behelyezése után nyomjunk meg egy tetszőleges billentyűt.

INSUFFICIENT DISC SPACE

– Nincs elég hely a lemezen

INSUFFICIENT MEMORY

– Kevés a memória

PARANCSOK. A rendelkezésre álló memóriaterület nem elégséges a parancs-funkció végrehajtására. Ebben az esetben a CONFIG.SYS állományban a BUFFERS=xx értéket kisebbre kell állítani, majd a rendszert újra kell indítani és a funkciót végre lehet hajtani. Ha ismét ezt az üzenetet kapjuk, akkor a rendszerhez tartozó memória nem elégséges a parancs végrehajtásához.

INVALID CURRENT DIRECTORY

– Rossz az aktuális tartalomjegyzék

CHKDSK. A parancs nem képes az aktuális tartalomjegyzék olvasására.

INVALID DIRECTORY

– Helytelen könyvtár

DOS és PARANCSOK. A megadott úton valamelyik könyvtár nem létezik.

INVALID DRIVE OR FILE NAME

– Helytelen meghajtó specifikáció vagy fájl név

NAME OF LIST DEVICE [PRN]

– A nyomtató egység azonosítója [PRN]

PRINT. Ezt a nyomtatási folyamat indítása után kapjuk. Erre egy fenntartott egység azonosítójával vagy az ENTER billentyű lenyomásával kell válaszolni, és ekkor az első párhuzamos interfésszel rendelkező nyomtató végzi a printelést.

NO ROOM IN DIRECTORY FOR FILE

– Nincs hely a tartalomjegyzékben a fájl számára

EDLIN. A könyvtár a megadott lemezen megtelt. A végrehajtott változtatások elvesztek. Indítsuk újra az EDLIN-t egy üres, formázott lemezre.

NO ROOM IN ROOT DIRECTORY

– Nincs hely a főkönyvtárban

LABEL. A címke (kötetazonosító) létrehozása a főkönyvtárban egy bejegyzést igényel. Ez azonban nem lehetséges, mert az tele van.

NOT ENOUGH MEMORY

– Nincs elég memória

SHARE vagy REDIR. A felhasználható memória kevesebb, mint amennyi a konfigurációs parancsok végrehajtásához szükséges, ezért ezek installálására nem került sor.

PRESS ANY KEY TO BEGIN REPLACING FILE(S)

– A fájlok helyettesítéséhez nyomjon meg egy billentyűt

REPLACE. A parancs végrehajtás megállt, hogy ki lehessen cserélni a lemezt. Tetszőleges billentyű megnyomására folytatja a parancs végrehajtását.

PRINT QUEUE IS EMPTY

– A **PRINT** sor üres

PRINT. A **PRINT** pillanatnyilag nem dolgoz fel fájlokat.

PRINT QUEUE IS FULL

– A **PRINT** sor megtelt

PRINT. A várakozási sorba több, mint 10 fájlt akartunk besorolni. A várakozási sorba egy újabb fájl csak akkor léptethető be, ha egy nyomtatás befejeződött, vagy a sorból töröltünk egy fájlt.

PRINTER ERROR

– Nyomtató hiba

MODE. A **MODE** parancs nem tudta a nyomtatási módot belállítani. Okai: I/O hiba; a papír kifogyott (nyomtató kikapcsolva); idő túllépés (nincs készenlétben).

SOURCE AND TARGET DRIVES ARE THE SAME

– A forrás és céllemez ugyanaz

BACKUP vagy **RESTORE.** A forrás és cél-lemezegységet azonosnak adtuk meg. Adjunk meg különböző egységeket és adjunk ki újra a parancsot.

SOURCE DISKETTE BAD OR INCOMPATIBLE

– A forráslemez rossz vagy nem kompatibilis

DISKCOPY. A lemez olvasása közben hiba történt. Ennek oka lehet, hogy bizonyos szektorok fizikailag tönkrementek, de az is, hogy egy 360 Kbájtos lemezegységbe egy nagy kapacitású lemezt helyeztünk.

TARGET IS FULL

– A céllemez megtelt

RESTORE. Mentés közben a lemez megtelt. Próbáljuk meg a mentést egy másik lemezre, amin több szabad hely van.

TOO MANY FILES OPEN

– Túl sok nyitott fájl

EDLIN. A parancs megkísérelte a megadott fájlt megnyitni, de nem tudta. Növeljük meg a konfigurációs fájlban a **FILES=**értéket, és indítsuk újra a rendszert.

UNABLE TO CREATE DIRECTORY

– Nem lehet új könyvtárat létrehozni

MKDIR. Az előállítandó alkönyvtár már létezik; vagy az elérési út, amelyet a felhasználó megadott, nem található; vagy a főkönyvtár már megtelt.

VOLUME LABEL (11 CHARACTERS, ENTER FOR NONE)?

– A kötetazonosító (11 karakter, ha nem kell, ENTER)

FORMAT. Ez az üzenet a kötetazonosítót kéri, ami legfeljebb 11 karakter lehet. Ha a felhasználó nem akar kötetazonosítót felírni, akkor csak az ENTER billentyűt kell megnyomnia.

3. Mini értelmező szótár

Ennek a fejezetnek az a célja, hogy nagyon röviden átfussuk a számítástechnikában leggyakrabban használt alapvető kifejezéseket.

3.1 Adatszervezés

Attól függően, hogy ki vagy mi nézi, az adatok különböző szervezettséggel rendelkeznek. A számítógép számára az adat bitek és bájtok halmaza. A programozó számára az adatok bizonyos konvencionális egységekbe szerveződnek.

Adatbázis, adatbázis-kezelő – Egymással kapcsolatban álló vagy egymástól független adatállományok integrált együttese, amely egyidejűleg különböző információigények kielégítésére alkalmas. Az „adatbázis-kezelő” olyan szoftverrendszer, amely lehetővé teszi egy adatbázis létrehozását, karbantartását és kiszolgálja az adatbázist használókat az illetékesség és az adatbiztonság szempontjainak figyelembevételével.

Fájl – Egymással logikai kapcsolatban álló rekordok egységként kezelt összessége.

Mező – Adategység, amely olyan karaktereket, bájtokat, szavakat vagy kódokat tartalmaz, amelyek valamilyen szempontból egységet alkotnak.

Rekord – Egységként kezelt összefüggő mezőinformációk csoportja, amelyben az egyes mezők rögzített vagy változó hosszúságúak lehetnek.

3.2 A számítástechnika alapjai

Belső megszakítás – A belső megszakítás valamilyen belső problémáról tudósít, pl. nullával való osztás.

Board (kártya) – A chip-ek és egyéb elemek boardokon, azaz (áramköri) kártyákon vannak elhelyezve és elektromosan összekötve.

Busz – A számítógép különböző egységei közötti adatforgalmat (pl. a processzor és memória között) egy speciális vonalkból álló rendszeren, a buszon bonyolítja le.

Chip, lapka, IC – A számítógépek legkisebb fizikai elemét nevezzük chip-nek. (Ez integrált áramköri elem. Eredetileg az integrált áramkört magába foglaló szilícium lapocskát nevezték chip-nek (chip = morzsa), manapság már magát a kész IC-t is néha annak hívják.)

CRT – A terminál leggyakrabban írógépszerű billentyűzetből és egy tv-szerű képernyőből áll; ez utóbbit az angol Cathode Ray Tube (katódsugárcső) kifejezés rövidítéseként CRT-nek nevezzük.

Diszkett, merevlemez – Háttértár perifériára példa a hajlékony lemez, azaz diszkett, a kazettás egység és a nagy kapacitású merevlemez. (Bővebben l. a LEMEZ-SZÓTÁR

c. részben.)

Hardver – A számítógépek elektronikus és mechanikus összetevőit és alkatrészeit együtt hardvernek nevezzük.

Háttértár – A háttértár perifériák arra szolgálnak, hogy programokat és adatokat tároljanak, amelyek aztán a számítógép belső memóriájába kerülnek feldolgozásra.

Interfész – Az interfész a számítógép valamely két egysége közötti kapcsolódási felület. Az interfész kifejezés használatos hardver elemek, szoftver elemek, valamint a számítógép és az ember közötti kapcsolat kifejezésére is.

I/O (B/K) – Input-output egységek.

K – A számítógépek memóriájának nagyságát rendszerint 1024 bájtos egységekben adjuk meg, azért, mert 1024 a kettes számrendszerben kerek szám, és a tízesben is majdnem kerek. Az 1024-szeres értéket K-nak (kiló) nevezzük; 64 K az 64-szer 1024, azaz 65536. Amikor (tár)kapacitásról beszélünk, a „K” rendszerint 1024 bájtot jelent. Amikor azonban félvezető „chip”-ekről beszélünk, a K 1024 bitet jelent. Ha egy folyóirat 16 K-s vagy 64 K-s „chip”-ről beszél, akkor 16 Kbit (azaz 2 Kbájt), illetve 64 Kbit (azaz 8 Kbájt) értendő.

Kijelző (monitor) – A képernyőt monitornak vagy kijelzőnek is szoktuk nevezni.

Kompozit, RGB – Egy színes kijelző a színjeleket összekombinálva, vagy a piros, zöld és kék összetevőket külön várja. Az előbbi rendszert kompozitnak, az utóbbit RGB-nek nevezzük. (Red = piros, Green = zöld, Blue = kék)

Külső megszakítás – A külső megszakítás kívülről jön, pl. a lemezegységtől.

Lézernyomtató – A lézernyomtató alapjában véve egy foto-másoló, azzal a különbséggel, hogy nem egy fényképet másol, hanem azt rajzolja meg, amit ki akarunk nyomtatni. A számítógép által vezérelt lézersugár a képet a fotografikus másoló belsejében rajzolja meg, majd ez a kép nyomtatódik ki a papírra.

Megszakítás – Számítógépi program végrehajtásának felfüggesztése egy megszakításkérés hatására, amelynek célja a megszakításkérés kiszolgálása, tipikusan oly módon, hogy a megszakított program folytathatósága megmaradjon. Tipikus megszakításkérések: perifériás eszközöktől kért tevékenység befejeződése, programhiba, operációs rendszer-szolgáltatás igénybevétele, óramegszakítás.

Memória hozzáférés – A memória hozzáférés segítségével írunk a memóriába, vagy olvasunk onnan valamilyen adatot.

Memory-mapped (memóriára leképezett) – A memória (egy része) néha speciális célra van kijelölve, pl. a számítógép kijelzőjén megjelenítendő adatok tárolására. Ha a képernyő a számítógép memóriáját használja a megjelenített információk tárolására, akkor azt memory-mapped display-nek nevezzük.

Memória, tár, hely, cím – A számítógépeknél alapvető fogalom a memória vagy tár. A számítógép memóriája sok „hely”-ből áll, ezek mindegyikének van egy címe, és ezek mindegyike egy értéket tárolhat egy adott időpillanatban. A hely a legtöbb számítógép esetén, beleértve a PC-családot is, egy bájt. Más számítógépeknél egy szó. A (memória) helyek címei számok. Az egyes helyeken tárolt értékeket ki lehet olvasni, vagy át lehet írni. Egy érték olvasásakor vagy írásakor a hely címét meg kell adni.

Mikroszámítógép – Mikroprocesszorra épülő, alacsony árfekvésű számítógép.

- Modem, aszinkron** – A háttértárolók és a terminálok mellett a perifériák harmadik és negyedik fajtája a nyomtatók és a telefonkapcsolódások. A számítógép és a telefon közötti kommunikációra gyakran az ezt megvalósító részek nevével, vagy működési módjával hivatkozunk (például „aszinkron” vagy „modem”). Mindezeket gyűjtőnéven kommunikációnak nevezzük.
- Művelet** – A számítógép műveleteket tud végezni a memóriában tárolt adatokkal, pl. aritmetikai műveleteket (összeadás, kivonás) vagy mozgásokat egyik helyről a másikra.
- Lap** – Bizonyos számítógépek memóriája nagyobb egységekbe van szervezve, ezeket „lap”-nak (page) szoktuk nevezni. Az IBM PC-k nem használnak oldalakat.
- Perifériák, adapter, vezérlő** – A memória és a processzor a számítógép belső része. Vannak a számítógépnek „külső” egységei is, ezeket perifériáknak hívjuk. A legtöbb periféria adapternek nevezett áramkörön keresztül kapcsolódik a számítógéphez. Egy bonyolult periféria (pl. diszkett) adaptere tartalmaz néhány speciális logikai áramkört, ezeket vezérlőknek hívjuk. A vezérlő gyakran egy speciális számítógép.
- Pontmátrix, levélminőség** – A számítógépekhez sokféle nyomtató létezik. Sok személyi számítógép olcsó, ún. mátrix (pontmátrix) nyomtatót használ. Ez a nyomtató a kiírandó anyagot pontokból rajzolja ki. A levélminőségű nyomtatók írásképe a jóminőségű írógépekével vethető össze.
- Port (kapu)** – A mikroprocesszor a környezetével háromféleképpen tartja a kapcsolatot: memória hozzáféréssel, port-okon (kapukon) keresztül, illetve megszakításokkal. Minden port-nak száma, vagy címe van, és a port-okon keresztül történik a processzor és a perifériák közötti adatátvitel.
- Processzor, mikroprocesszor** – A számítógépnek az a része, amely a programokat, utasításokat végrehajtja, a processzor. Azokat, amelyek egyetlen „chip”-en helyezkednek el, mikroprocesszornak nevezzük. A mikroprocesszorok kifejlesztése tette lehetővé a személyi számítógépek megalkotását. Precízen szólva a számítógép processzort és egyéb részeket tartalmazó komplett gép; néha magát a processzort illetjük a számítógép kifejezéssel. A számítógépek memóriája a programokat is és az adatokat is tárolja. A memória számára nincs különbség program és adat között. A processzor számára csak az olyan értékek alkotnak programokat, amelyek érvényes utasításokat tartalmaznak. A processzor ír a memóriába vagy olvas a memóriából azért, hogy elővegye a programot, vagy hogy elérje a program által használt adatokat.
- Program, kód** – A számítógépes utasítások sorozatát programnak nevezzük. A program szó helyett néha a kód kifejezést használjuk.
- RAM, ROM** – A számítógépek memóriájának számos fajtája létezik. A közönséges memóriát, ahova adatot írhatunk vagy ahonnan olvashatunk, RAM-nak (Random Access Memory = véletlen hozzáférésű memória) nevezzük. Azt a memória részt, amely állandó információt tartalmaz, ROM-nak (Read Only Memory = csak olvasható memória) nevezzük.
- Regiszterek** – Munkája végrehajtásához a számítógép néhány –bájt vagy szó nagyságú– memóriahelyet használ, amelyeknek nincs címük. Ezeket a speciális memóriadarabokat nevezzük regisztereknek. A regiszterek általában címek kezelésére, vagy az aritmetikai műveletek hatékonyabbá tételére szolgálnak.

- Rendszer-kártya, anya-kártya** – Ha van egy fő, kitüntetett kártya, akkor azt rendszerkártyának, (system board) vagy anyakártyának (mother board) nevezzük.
- RS-232, baud** – A leggyakrabban használt kommunikációs forma az RS-232 jelű szabványt követi. A kommunikációs vonal sebességét bit/másodperc-ben, azaz „baud” egységekben mérjük. A személyi számítógépek általában háromszáz baud sebességgel kommunikálnak; 300 baud mintegy 35-40 karakter másodpercenként.
- Slot** – További kártyák csatlakozásának helyeit nevezzük slot-nak. Ide csatlakoztatható a memóriakártya, a diszkvezérlő, az aszinkron adatátviteli csatoló és más perifériák vezérőkártyája.
- Soros, párhuzamos** – Személyi számítógépek RS-232 szerinti kommunikációját néha „soros”-nak is nevezzük, mivel az adatok átvitele bitenként történik. Párhuzamos kapcsolat esetén egyszerre több bit (pl. nyolc) megy át.
- Szegmens** – A PC-k címzési mechanizmusa két részt használ – a szegmenst, amely paragrafus határon kezdődik, és egy relatív értéket, amely az eltolás a kérdéses szegmens elejétől számítva.
- Személyi számítógép** – Egy felhasználó számára készült mikroszámítógép, amely mikroprocesszorra épül; íróasztalon kényelmesen elhelyezhető, könnyen kezelhető, használható.
- Szoftver** – A számítógépen futó programokat összefoglaló néven szoftvernek nevezzük.
- Terminálok** – A perifériák másik fajtája az emberrel való kommunikáció céljára szolgál. Az ilyen típusú perifériát nevezzük terminálnak.
- Tintafecskendezés** – A pontmátrixos és margaréta-kerekes sornyomtatók mellett létezik két új, igen érdekes fajta. Az egyik az ún. tintafecskendős nyomtató, amely nagyon kicsi tintacseppeket spriccel ki, és ezekből rajzolódik ki az információ. Némelyik tintafecskendő olyan durván rajzol, mint egy pontmátrixos printer, némelyik viszont olyan szépen, mint egy textilszalagos írógép.
- Utasítás, parancs** – Azt a kérést, hogy a számítógép hajtson végre egy műveletet, utasításnak vagy parancsnak nevezzük.
- Verem, push, pop, LIFO** – Sok modern számítógép, a PC-család is, státusz-információk tárolására ún. push-down stack-et (stack = verem) használ. Az adat verembe kerül (push) és kivesszük (pop) onnan, afféle „utolsónak be, elsőnek ki” módszerrel. Az „utolsónak be, elsőnek ki” angol kifejezés rövidítése: LIFO (Last-In-First-Out).

3.3 Lemez-szótár

- Betöltő (boot) rekord** – Minden diszkett első szektora arra szolgál, hogy az operációs rendszert beindító program első részét tárolja. Az operációs rendszert beindító programot behúzóprogramnak, az imént említett rekordot behúzó rekordnak nevezzük. Minden diszketten négyféle szektor van: behúzó rekord, FAT, tartalomjegyzék és adatterület.
- Cilinder** – Ha egy lemez vagy lemezegység nemcsak egyoldalú, a középponttól egyenlő távolságra elhelyezkedő sávok összessége egy cilindert alkot. Az egy cilinderen

elhelyezkedő szektorok bármelyike olvasható anélkül, hogy író/olvasó fej mozgó mechanizmusát igénybe vennénk.

FAT, fájl-kiosztás – Kell valamilyen eszköz, amelynek segítségével figyelemmel kísérhetjük, hogy a lemezen mely helyek foglaltak, és melyek nem. A DOS-ban ezt a célt szolgálja a FAT (File Allocation Table = fájl-kiosztási tábla).

Floppy – Az olyan diszkettet, amelyik megfordítható, floppy-nak nevezzük. A kétoldalas diszettek nem megfordítható lemezek.

Hajlékony lemez – A diszkett hajlékony anyagból készült, ezért hajlékony lemezek is nevezik.

Keresés (seeking) – Az író/olvasó fej egyik sávról a másikra történő mozgatását keresésnek (seeking) nevezzük. Ez általában viszonylag lassú művelet. Rendszerint 40 vagy 80 sáv van egy lemezoldalon.

Merevlemez – A floppy rugalmas műanyagával ellentétben a merevlemez egy szilárd tányér. A merev felület precízebb adatrögzítést tesz lehetővé, ezért a merevlemezen az adatsűrűség nagyobb, tehát nagyobb a kapacitás.

Mini-diszkett – A diszetteknek több fajtája létezik. A személyi számítógépeknél használatos diszettek szabványos átmérője $5\frac{1}{4}$ hüvelyk, a diszettek új típusának, a mini-diszetteknek az átmérője mintegy $3\frac{1}{2}$ hüvelyk, elég kicsi ahhoz, hogy beleférjen egy ing zsebébe. A fejlettebb technika azt is lehetővé tette, hogy több adatot pakoljunk a szabványos méretű diszetre is.

Rögzített lemez, merev fájl – Az IBM terminológiában a személyi számítógépek merevlemezét „rögzített lemez”-nek (fixed disk) nevezik; mindenki más a „merevlemez” vagy „merev fájl” kifejezéseket használja.

Sáv – Az egy körön elhelyezkedő szektorok összességét sávnak nevezzük. Általában egy sáv nyolc szektorból áll.

Szektor – A diszketten lévő adatok szektorokban tárolódnak. A szektor az az egység, amely önállóan írható vagy olvasható. Egy DOS szektor tipikusan 512 bájtól áll. A szektorok a diszkett fizikai rekordjai.

Tartalomjegyzék – A lemezegység működtetéséhez szükséges, hogy a DOS-ban legyen egy táblázat a diszken levő fájlokról. Ez a „tartalomjegyzék”.

Winchester – A személyi számítógépekbe bizonyos speciális módszerekkel készített merevlemezeket építenek be. E módszerek összességét Winchester technológiának, az így épített lemezt Winchester-lemezeknek nevezzük.

3.4 Operációs rendszerek

Betöltő (program), áthelyezés – Az eszközök és az adatok kezelésén kívül az operációs rendszernek irányítania kell a programokat. Ehhez a feladathoz tartozik a programok betöltése és áthelyezése (azaz a programokban használatos belső címek kiszámítása, hogy azok megfeleljenek a valóságnak).

BIOS – Az operációs rendszer egy eleme a BIOS, azaz Basic Input/Output System (ki-és bemeneti alaprendszer). A BIOS a felelős az input/output műveletek részleteinek

végrehajtásáért, beleértve a fizikai és logikai rekordok közötti konvenció elvégzésének feladatát is.

Driver, eszközekezelők – Közelebbről nézve, a BIOS-nak van néhány rutinja, amelyek arra készültek, hogy a különböző perifériális egységek speciális igényét kielégítsék. Ezeket a rutinokat nevezzük driver-eknek, vagy eszközekezelőknek.

Hibakezelő – Az operációs rendszer feladatai közé tartozik, hogy az egyes programokban levő hibákat lekezelje, az ezt végző részt nevezzük hibakezelőnek.

Logikai I/O, fizikai I/O, szolgáltatások – Általában az operációs rendszer különböző szintű szolgáltatásokból áll. A legalacsonyabb szinten az eszközekezelők elszigetelik az operációs rendszert az eszköz „részeleitől”. A következő szinten történik a fizikai és logikai adatok közötti kapcsolat létrehozása. A magasabb szint alapvető szolgáltatásokat nyújt – mint pl. program által küldött adatok fogadása és fájlba való elhelyezése.

Operációs rendszer – Az operációs rendszer egy program együttes, amely felügyeli és vezérli a számítógép működését. Nevezetes PC-s rendszerek: DOS, UNIX, XENIX, WINDOWS.

Parancsfeldolgozó – A felhasználó által adott parancsokat fogadja, és a parancsnak megfelelő tevékenységet hajtja végre a parancsfeldolgozó. Egy parancs általában valamilyen szervizprogram végrehajtásának kérése.

3.5 Programok, programnyelvek

Alacsony szintű nyelv – Az assembler-t alacsony szintű nyelvnek is szokás nevezni, mert az assembly programok a gépi kódhoz nagyon közel álló nyelven vannak megírva.

Algoritmus – Olyan előírás, amely szerint valamely feladat véges számú lépésben megoldható.

Alprogram, rutin – A szubrutinokat szokás alprogramnak vagy rutinnak is nevezni.

Assembly nyelv, macro-assembler – Olyan alacsony szintű programozási nyelv, amelynek legtöbb utasítása egyértelműen egyetlen gépi utasításnak felel meg. Lehetővé teszi direktívák és makroutasítások használatát is.

Compiler, assembler – A magasszintű nyelven írt programokat lefordító programokat compiler-nek nevezzük, míg az alacsony szintű nyelven írt programok fordítóprogramja az assembler. Valójában a compiler és az assembler nem is nagyon különbözik egymástól, mindkettő az „emberi” nyelven írt programot fordítja gépi kódra.

Debug – A programban levő hibát bug-nak (poloska) hívjuk. Azt az eljárást, amikor egy programban levő hibát akarunk megtalálni, hibakeresésnek nevezzük.

Eljárás, függvény – A szubrutin lehet eljárás, ha az bizonyos munkát elvégez, vagy lehet függvény, ha valamilyen értéket produkál eredményként. (pl.: „nyisd ki az ajtót, az eljárással analóg, „mondd meg a neved” pedig egy függvény).

Forrásprogram – Az ember által valamilyen programnyelven írt program a forrásprogram, forráskód.

- Gépi kód** – A számítógépek csak az ún. gépi kódú programokat tudják végrehajtani. Mindazonáltal kényelmi szempontból a programok másféle formában is megjelenhetnek.
- Magas szintű nyelv** – Olyan programozási nyelv, amelyben a vezérlés és az adatstruktúrák inkább a programozó szempontjaihoz igazodnak, semmint a hardver által valóban nyújtott lehetőségekhez. A magas szintű nyelveket fordítóprogram fordítja le gépi kódra. Ilyen nyelvek pl. a PASCAL, FORTRAN, COBOL, PL/1, C, FORTH, stb.
- Paraméter** – A legtöbb szubrutin paramétert használ, ami megmondja, hogy pontosan mit is kell csinálnia. Pl. : egy szám négyzetgyökét kiszámító szubrutinnak szüksége van arra a számra, annelynek a négyzetgyökét ki kell számolni.
- Program, szubrutin** – Számítógépi utasítások sorozatát programnak nevezzük. Egy programnak azt a részét, amely bizonyos mértékig önálló, szubrutinnak hívjuk.
- Szerkesztő, betölthető modul** – A tárgyprogram már majdnem közvetlenül futtatható, előbb azonban bizonyos transzformáción még át kell esnie. Ezt végzi el az ún. szerkesztő (nem tévesztendő össze a szövegszerkesztővel). A szerkesztő program készíti el a betölthető modult, ami egy kész, közvetlenül használható program.
- Tárgyprogram** – A forrásprogram assembler vagy compiler által lefordított formája a tárgyprogram.
- Típus, füzér, fájl** – A változóknak rendszerint van valamilyen típusuk, amely azt mondja meg, hogy a változók milyen fajta adatot tartalmaznak. Pl. egész, egyszeres- és duplapontosságú lebegőpontos, vagy füzér (szövegkarakterek halmaza). Egy programban a fájl egy speciális változó, amely kapcsolatba hozható egy lemezes fájljal vagy valamilyen eszközzel, pl. a képernyővel.
- Változó** - Egy program változónak nevezett szimbólikus elemekkel dolgozik. Valójában a változó egy bizonyos típusú adat tárolására szolgáló helynek a neve. Erre a helyre, változóba, adatot írhatunk be, s azt onnan kiolvashatjuk. A változó célja, hogy mechanizmust biztosítson az adatok kezeléséhez.
- Visszatérési kód** – Sok szubrutin külön is jelzi, hogy az általa elvégzett művelet mennyire volt sikeres, ezt a jelzést nevezzük visszatérési kódnak.

3.6 Számok és jelek

- Alfanumerikus** – Az ABC betűit és a tíz számjegyet együtt alfanumerikus karaktereknek nevezzük, ámbár az „alfanumerikus” kifejezés alatt néha szöveget értünk.
- ASCII** – Amikor bájtokat karakterek tárolására használunk, tudnunk kell, hogy egy bájttal adott numerikus értéke milyen karaktert jelöl. A leggyakrabban használt kód az American Standard Code for Information Interchange (ASCII). Az ASCII-ben a nagy „A” betűkódja 65 (hexa 41), a „B” 66 (42) és így tovább. Az ASCII tartalmazza a betűk, számjegyek, az írásjelek és az ún. vezérlőjelek kódját. Az ASCII lényegében 128 különböző kódot tartalmaz, ehhez elegendő 7 bit. Mivel az ASCII karakterek majdnem mindig 8 biten tárolódnak, elegendő hely van a 128 ASCII

kódnak és további 128 kódnak.

ASCII adatok – Egy ASCII fájl ASCII adatokat, szöveget tartalmaz, azaz betűkből, írásjelekből stb. áll. Néha magát az „ASCII” kifejezést is nagyvonalúan „szöveg” értelemben használjuk. Szigorúan véve az ASCII fájl nemcsak betűket, írásjeleket stb. tartalmaz, hanem bizonyos formátumvezérlőket is, pl. kocsivissza, fájlvége.

Bájt – A számítógépek által használt biteket nagyobb egységekbe csoportosítjuk. Nyolc bitet együtt bájtnak nevezünk. Egy bájt kettő a nyolcadikon, azaz 256 különböző értéket vehet föl.

Bázis, kezdet, offszet – A számítógépek működéséből következik, hogy a sorszámozást gyakran nullával kezdjük. Nullával kezdődő sorszámozást használunk, amikor a memória egy helyét valamilyen kezdőponthoz képest adjuk meg. A fentebb említett kezdőpontot sokféleképpen nevezzük, pl. bázis, kezdet. Az ehhez viszonyított (memória) hely „távolságát” eltolásnak (offszet) nevezzük. A memória valamely bázis-helyétől számítva az első bájt eltolása 0, a következőé 1 stb.

Bináris – Kettes számrendszerbeli, ahol egy számot két számjegy a „0” és „1” segítségével lehet felírni.

Bit – Bináris karakter, bináris rendszerekben a legkisebb ábrázolható egység.

Egyszeres és duplapontosság, valós számok – A lebegőpontos számoknak gyakran egynél több formája használatos, ezzel különböző fokú pontosság érhető el. Ezt fejezzük ki az „egyszeres pontosság”, „duplapontosság” kifejezésekkel. A lebegőpontos számokat néha „valós számok”-nak is nevezzük.

Előjeles és előjelnélküli szám – Ha egy bájtot szám megjelenítésére használunk, a 256 különböző értéket 0-tól 255-ig terjedő pozitív számoknak tekinthetjük, ezeket nevezzük előjel nélküli számnak. A bájtot előjeles számként is felfoghatjuk, értéke ekkor -128-tól 127-ig terjed.

Hexa – A hexadecimális számjegyeket „hexá”-nak is szoktuk nevezni. Egy hexadecimális jegy négy bitet jelöl egyszerre (pl. 1011 – B – tizenegy).

Hexadecimális – Sok-sok bitet leírni kényelmetlen, ezért többféle rövidítés is használatos. Leginkább a hexadecimális, azaz 16-os alapú jelrendszert használjuk. A hexadecimális rendszer 16 különböző számjegyet tartalmaz, ezek a 0, 1, ..., 9, valamint az A (értéke tíz), B (tizenegy), ..., F (tizenöt).

Karakter – Egy bájt értéke jelölhet egy számot, vagy egy karaktert (pl. egy betűt). Egy bájt általában egy karakter, ezért a „bájt” és „karakter” szavakat gyakran egyazon értelemben használjuk.

Kibővített ASCII – Az ASCII további 128 kódját kibővített ASCII-nek szokás nevezni. Az ASCII szabványos, míg a kibővített ASCII gépenként változhat.

Lebegőpontos – Bizonyos feladatoknál az egész számok nem megfelelőek. Ha törtszámokra vagy nagyon nagy számokra van szükségünk, a számítógép egy másik, az ún. lebegőpontos rendszert használja. A lebegőpontos számok mantisszát és karakterisztikát tartalmaznak. Lebegőpontos számokkal dolgozva a számítógép egy szó biteit speciális módon kezeli. A lebegőpontos számok általában nem teljesen pontosan ábrázolják a számokat.

Nibble vagy nybble – A hexadecimális számjegyeket néha a bizarr nibble (harapás, „falat”) vagy nybble szóval jelöljük. Mivel egy hexadecimális jegy négy bitet jelöl,

egy bájtot két hexa jeggyel írhatunk le.

Oktális – A hexadecimális rendszer mellett gyakran használjuk a 8-as – oktális – számrendszert is. Ebben 8 számjegy van, a 0, 1, ..., 7. Egy oktális jegy három bitet jelöl (pl. 101 – öt).

Szó – Nagyobb számok kezelésére több bájtot egy egységként használunk, ezeket gyakran szónak nevezzük. Különböző számítógépeknél a „szó” kifejezésnek más-más értelme van, leggyakrabban két bájtot (16 bit), vagy négy bájtot (32 bit) jelöl. Az IBM PC család esetén a szó két bájtot jelent. A két bájtos szónak kettő a 16-on számú különböző értéke lehet. Előjel nélküli szám esetén tehát az egy szóban ábrázolható érték 0-tól 65535-ig, előjeles számként -32768-tól 32767-ig terjed.

Mivel csak az alapvető fogalmakat tárgyaltuk, a magasabb szintű tudáshoz feltétlenül ajánljuk pl. Ádám [1], Kovács [6], valamint az Oxford Számítástechnikai Értelmező Szótárt [9].

4. Szoftverválasztás

Mostanra már biztos Ön is rájött, hogy amikor vásárol, nemcsak számítógépet vesz. Még egy aránylag kisebb számítógép vásárlásakor is sok messzemenő következménnyel járó döntést kell hozni. Két alapvető dologban kell dönteni: a hardver és a szoftver kérdésében. A hardverrel kapcsolatban nehéz általános tanácsot adni, azon kívül, hogy ne spóroljunk a memórián vagy a lemeztárolókon, de a szoftver kiválasztásához tudunk valamiféle útmutatót adni.

Természetesen nagyon nehéz egy olyan áttekintést adni, amely teljes lenne. Ma-napság ez nem is várható el, hiszen a szoftver piac nagyon gyorsan változik. Ebben a fejezetben a Magyarországon legismertebb és legelterjedtebb programokból próbálunk összeállítani egy listát – vállalva azt a veszélyt, hogy egyes szoftvereket talán egyéni értelmezés szerint sorolunk be.

4.1 A programok kiválasztása

Gyakran előfordul, hogy magunk sem tudjuk megmondani, hogy milyen jellemzőkkel kell annak a szoftvernek bírnia, amire szükségünk van, amíg nem dolgoztunk az adott területen. A lehető legokosabb amit tehetünk, hogy olyan gondosan választunk ahogy csak tudunk.

Vannak-e egyéb általános szabályai a szoftver vásárlásának? Van néhány. Több megfontolandó, gyakorlati szempont létezik, mint ahogy gondolnánk.

Az első dolog, amit meg kell nézni az az, hogy mennyire illeszkedik az adott program a rendszerünk többi részéhez. Szabványosak-e az adatfájljai, vagy valami olyan különleges és csodálatos, amit egyetlen más program sem tud felhasználni? Megfelelően vannak-e dokumentálva az adatformátumai ahhoz, hogy mi magunk is tudjunk programot írni az adatok felhasználására? (Ez nagyon lényeges a könyvelési adatok esetén.) És még egy kérdés, ami egyre fontosabbá válik – merevlemez-kompatibilis-e a program?

Ahhoz, hogy jól használható programot válasszunk, két lényeges tulajdonságát kell megvizsgálnunk: először is, rugalmasnak kell lennie a tekintetben, hogy honnét várja az adatállományait (nagyon sok program mereven ragaszkodik az A és B floppy-meghajtókhoz, és szentségtörésnek számít, ha megpróbálunk egy C Winchester-meghajtót is bevezetni). Másodszor: el van-e látva másolás elleni védelemmel, ami miatt hajlékony-lemezt leszünk kénytelenek használni.

Az olyan másolásvédelemmel ellátott programok, melyeknek figyelniük kell az eredeti „rendszer” lemezt, alapvetően ellentétben állnak a merevlemez rendszerben való dolgozás egész filozófiájával. Ha merevlemez rendszerben akarunk dolgozni, lehetőleg olyan programot kell használnunk, mely nincs másolásvédelemmel ellátva (ez a legjobb megoldás), vagy ha igen, ez a védelem olyan legyen, hogy átvihető legyen a merevlemezre (elfogadható kompromisszum). A Microsoft programok nagyrésze ilyen védelemmel rendelkezik, mint pl. a Word és Multiplan, amely megfelelően használható együtt a hard

diszk rendszerrel.

A programok egymáshoz való illeszkedéséről szólva meg kell említsük a többfunkciós programokat. Az ún. integrált programok több olyan funkciót egyesítenek, melyet eddig különálló programok láttak el. Az ilyen programcsomagok meglehetősen új és igen izgalmas területnek számítanak a szoftverpiacon. S bár lehet, hogy egyes részei kevesebbet nyújtanak annál, amire nekünk szükségünk lenne, együtt az egész jól működik. És ami a legjobb benne, hogy a program „zamata”, az utasításszerkezet és a mód ahogy a megjelenítést biztosítja, összehangolt.

Ezután meg kell vizsgálni, hogy mennyire barátságos a program a rendszerünkhöz. Lehet, hogy a másolás elleni védelemmel ellátott programokat nem lehet merevlemezes rendszerre vagy RAM diszkre átvinni, ami azt jelenti, hogy nem fog olyan könnyen beilleszkedni a munkamenetünkbe, mint ahogyan lehetne, (az eddig megbeszéltek értelmében). De rendszerünk legnagyobb ellensége az a néhány program, amelynek a használatához újra kell tölteni a rendszerünket.

Ha le kell zárni és újra kell indítani a számítógép működését csak azért, hogy egy bizonyos programot használni tudjunk, ez merénylet a számítógép ellen. Előfordul, hogy számítógépünk több dolgot csinál egyszerre – az „előtérben” mi dolgozunk vele, míg a „háttérben” egyéb feladatokat old meg. Ha a rendszert újra kell tölteni, az teljesen lehetetlenné teszi a számítógépnek ezt a több feladat közötti felosztását. De még ha nem is végeztetünk a számítógéppel egyszerre több műveletet, a számítógép újra töltése egyszerűen idő és energia pocséklás, úgyhogy kerüljünk el minden olyan programot, ami ezt tenné szükségessé.

Ha a számítógépünk rendelkezik Winchesterrel mint ahogy egyre több komoly felhasználóé igen, nagyon fontos, hogy a programjaink ne legyenek védve másolás ellen, vagy legalábbis „merevlemez-barát” módon legyenek csak.

A válogatás másik szempontja a program olyan jellemzői lehetnek, amit felhasználó-barát tulajdonságként szoktunk emlegetni, mint pl. a menü, magyarázó szöveg, stb. Az az elterjedt vélemény, hogy általában a menü – mely nem más, mint a program szolgáltatásainak és (esetleg megváltoztatható) működési paramétereinek listája – igen hasznos. És Ön bizonyára igen meg fog lepődni, ha úgy tapasztalja, hogy ez nem igaz. Valóban, ha egy programot csak ritkán használnak, vagy a számítástechnikában kevésbé jártas emberek használják, ezek a felhasználó-barát szolgáltatások igen kellemesek lehetnek. A dolog másik oldala viszont, hogyha egy programot sokat használunk, és kezdünk nagyon jól érteni hozzá, a menük és magyarázatok akadályozhatják, lassíthatják munkánkat.

Másik oldalról is megközelíthetjük a menük és magyarázó-szövegek problémáját. Az az ideális, ha egy program rendelkezik velük, de oly módon, hogy nincsenek útban amikor nincs rájuk szükség.

Ugyanehhez a témához tartozik a program utasításszerkezete: hogyan kell közölni a programmal, hogy mit csináljon? Ez sokban befolyásolhatja, hogy milyen könnyen és hatékonyan lehet használni. Itt ismét azt kell mondani, hogy az általános vélemény nem egészen helytálló. A funkcióbillentyűk használata lehet, hogy kényelmes, de nem biztos, hogy a leghatékonyabb utasítás forma. A széles körben elterjedt **WORDSTAR** szövegszerkesztő alfabetikus utasításokat használ a funkcióbillentyűk helyett, mert még

egy gyakorlott gépirót is megzavarhat, hogy állandóan a funkcióbillentyűkhöz kell nyúlnia. Tanuljunk a WORDSTAR példájából – sokat használt programokra más szabályok érvényesek. Ami hatékony és kellemes egy ritkán használt program esetében, fárasztóvá válhat egy olyan programnál, amit sokat használunk. És amennyiben a program mégis funkcióbillentyűket használ, a saját gépünkön kényelmes-e ez? Amíg egy billentyűzet betű-billentyűi meglehetősen állandóak, addig az egyéb billentyűk – a kurzormozgató funkcióbillentyűk és a többi – géptípusonként változnak.

Az IBM PC használóinak szerencséjére a PC billentyűzete jelenti azt a szabványt, melyhez az új szoftvereket tervezik. Ha szabványos PC billentyűzettel rendelkezünk, a legtöbb program illeszkedni fog hozzá.

Az utasítás-struktúrák működésének egyik oldala az, hogy a menük hogyan működnek. Néhány menü esetében a választás egy listából történik, egyetlen billentyű leütésével. Mások esetén végig kell menni az opciók egész listáján a betűköz vagy a kurzormozgató billentyűk segítségével, ezután lehet választani az „Enter” gombbal; s bár ez a megoldás igen célszerűnek látszik, nagyon nehézkes a gyakorlatban. Továbbá, ha egy menüből vagy igen-nem lehetőségből egyetlen billentyű leütésével választhatunk, le kell-e ütnünk az „Enter” billentyűt is? Ha igen, már kényelmetlen a használata. Ha egy program közvetlenül a billentyű leütésének hatására működik (amikor nincs szükség az egyébként vele együtt használt „Enter” billentyűre), azt szoktuk mondani, hogy a program „élő” billentyűzettel rendelkezik. Az „élő” billentyűzet általi működés általában jobb – gyorsabb, könnyebb és hatékonyabb. Veszélyes műveletek esetén (amikor az a veszély áll fenn, hogy megsemmisíthetjük az adataink egy részét), valószínű, hogy a „halott” billentyűzet általi működtetés tekinthető jobbnak.

A következő dolog, amit meg kell vizsgálnunk a programok beszerzésénél az, hogy hozzá lehet-e hangolni őket a tipikus felhasználási sémánkhoz. Minden többfunkciós program szolgáltatásainak széles választékával kecsegtet, amelyek közül az esetek többségében ugyanazt a néhány opciót választjuk ki. De sok program esetében minden alkalommal amikor használjuk, újra meg kell mondanunk, hogy milyen opciót akarunk. Ha egy programot át tudunk hangolni a saját igényeinknek megfelelően, akkor az értéke számunkra a többszörösére nőhet. Az ebből a szempontból legjobb programok egy ún. „profil” fájlt tartanak, mely jegyzi az átalakításokat. Egy másik jó lehetőség egy olyan program, amelyen egy javító rendszer elvégzi a szükséges változtatásokat. Ha egy módosítható program vásárlását fontolgatjuk, legelőször is azt nézzük meg, hogy könnyen végre lehet-e hajtani a módosítást, esetleg egy speciális, erre a célra szolgáló javító programmal. Vannak programok, amelyeket módosítani lehet ugyan ilyen javítóprogrammal, de ezt szakértőnek kell végeznie (a javítás általában a DOS javító eszközével, a DEBUG hibakereső programmal történik).

E kérdéshez kapcsolódik az is, hogy mellékelik-e a programhoz a forráskódot. A forráskód igen értékes lehet számunkra, hiszen lehetővé teszi például az átalakításokat, és útmutatást ad további programok írására, melyek ugyanazokat az adatokat használják fel. A forráskód nem kötelezően jár együtt a programmal; ha nem kapjuk, nincs jogunk követelni. Sok forráskód szabadalmazott programozási módszereket tartalmaz, és igazán nem várhatjuk el a programfejlesztőktől, hogy a programmal együtt a családi ékszereket is eladják. A forráskód több hasznot hozhat nekünk, ha BASIC nyelvben van, mintha as-

sembly-ben. Továbbá, egy könyvelő program esetén inkább elvárhatjuk, hogy forráskód is tartozzon hozzá, mint egy szövegszerkesztőnél. De ha a forráskód elérhető a programmal együtt, az a választásnál mindenféleképpen a program mellett szól.

Most foglaljuk össze, hogy mik azok az általános szempontok, amire egy program kiválasztásánál figyelni kell:

- * Ne féljünk eldobni egy rossz programot és másikat beszerezni helyette; a jó programok felfedezése kísérletezés eredménye.
- * Beleillik-e a program abba a módba, ahogy mi használjuk a számítógépünket?
- * A program egy összetett csomag része?
- * Nincs-e ellentétben a program a mi munkamenetünkkel?
- * Jó-e a program felhasználói interfésze?
- * Elégé felhasználó-barát-e?
- * Kényelmes vagy idegesítő a parancsok használata?
- * Hogyan használja a speciális billentyűket?
- * Könnyen át lehet-e hangolni a programot saját igényeink szerint?
- * Forráskód megszerezhető-e?

4.2 A programok csoportosítása

Általában négy nagy csoportot különböztethetünk meg. Az elsőbe tartoznak a **programozást segítő szoftverek**, a másodikba a programozók és felhasználók által közösen használt programok, ismert nevükön **utility** programok, a harmadik csoportba a kifejezetten **felhasználóknak szánt szoftverek** és végül teljesen külön csoportot képeznek a **játékok**, mivel azok sem a felhasználóhoz, sem a programozóhoz nem köthetők, elvben bárki használhatja őket.

4.2.1 A programozást segítő szoftverek

Kifejezetten programozást segítő szoftver a **compiler**, azaz a fordító program, illetve – jóval kisebb számban – az **interpreter**. Mindkettő **feladata egy forrásnyelven megírt program futtathatóvá tétele és futtatása**. A forrásszintű meghatározás azt jelenti, hogy a program az adott nyelvre jellemző szintaktikai (nyelvtani) szabályok szerint, a nyelvre jellemző utasításkészlet felhasználásával készült. Ezt kell azután a gépen realizálni. A **compiler** általában file-ból file-ba fordít, azaz a forrásprogram háttértárolón van és a futtatható verzió is háttértárra kerül. A program tényleges használata időben eltér a fordítás folyamatától. **Interpreter** esetén a forrásnyelvi programnak a gép memóriájában kell lennie a futtatáskor, mert az interpreter a forrásnyelvi programot sorról sorra, menetközben értelmezi és hajtja végre. Az interpreter lassabban dolgozik, hiszen futás közben értelmez és rendezi a változókat, ezenkívül helyigényes.

Előnye viszont, hogy a program javítása és a hibakeresés sokkal egyszerűbb. A **compiler** már fordításkor szervezi az adatokat, változókat, így futáskor azok előre definiálva vannak, és a helyük is biztosított.

A forrásnyelvű program nem jelent feltétlenül magas szintű nyelvet, hiszen az assembler (gépi kódú) program is először forrásprogramként, az egyes utasítások mnemonikáját (néhány betűs rövidítés) használja. Itt vannak azután az úgynevezett gépközei nyelvek, melyek utasításkészlete, felépítése némileg hasonlít az assemblerre (**C, FORTH**). Kifejezetten magas szintűnek tartott nyelvek a **PASCAL, COBOL, PL/1, FORTRAN, LISP, PROLOG** stb. A **BASIC**-et a profi programozók nem sorolják a magas szintű nyelvek közé, pedig a **BASICA** vagy a **GW BASIC** többet tud a **FORTRAN**-nál, és grafikus, valamint soros és párhuzamos csatorna kezelői utasításaival már rég nem tartozik a klasszikus **BASIC** nyelvek közé. Arról nem is szólva, hogy kompilálható is, bár a **PASCAL**-al, **PROLOG**-gal nem veszi fel a versenyt még így sem. A **PROLOG** már új fejezet a magas szintű nyelvek körében is, mivel a programozás egy új válfaját, a logikai programozást támogatja. A **PROLOG** program tulajdonképpen nem más, mint adatok adathalmazokból való meghatározott szempontok szerinti kiválasztása és egymáshoz rendelése. A **PROLOG** beépített interpreterrel és compilerrel is rendelkezik, biztosítva így a gyors és egyszerű hibakeresést, valamint a kész program maximális sebességét.

4.2.2 Utility programok

Az ide tartozó szoftverek tulajdonképpen **segédprogramok**, melyek az egyéb felhasználásokat segítik. Legismertebbek a különböző **másolóprogramok**. A utility csoportot két nagy alcsoportra lehet osztani: a **memóriarezidens** és a **normál programok** csoportjára.

A **memóriarezidens** programok lehetősége a DOS-nak köszönhető, mivel az használja a memória egy részét bizonyos saját utasításainak pufferéül, és biztosítja, hogy a behívott programok ne bolygassák a már bent lévő kisebb segédprogramok területét, működését. A DOS memóriarezidens utasításai pl. a képernyővezérlést és a háttérnyomtatást végzik. Az egyéb nem DOS eredetű memóriarezidens programok sajátja, hogy azok a gépbe háttértárolóról behívva bizonyos billentyűkombinációk hatására aktivizálódnak. Ezalatt elmentik az éppen futó program paramétereit, az adott képernyőt vagy annak egy részét, és végrehajtják az általuk ellátott funkciókat. Kilépéskor visszaáll a hívás előtti képernyőállapot és a memóriarezidens által megszakított program futása ott folytatódik, ahol abbamaradt. Memóriarezidensek futtatása igen látványos és meglepő, mert kisgépes rendszerek üzemeltetői nincsenek hozzászokva ahhoz, hogy a gépben egyszerre egynél több program is jelen legyen, sőt ilyen meglepő módon egymás működését felfüggeszsek, majd mintha mi sem történt volna tovább álljanak, vagy inkább tovább bújjanak, kivárva a következő alkalmat, míg újra szóhoz juthatnak. Legismertebb képviselőik: pl. **SIDEKICK, PATHMINDER**.

A **PATHMINDER** azonban már a utility-k másik csoportjához, a DOS kezelését megkönnyítő **segédprogramok** sorába is tartozik. Ez az alcsoport a DOS nehezkesebb, de

igen hasznos, elsősorban lemezkezeléssel kapcsolatos parancsainak használatát könnyíti meg, egyszerűsíti. Ide tartozik még a **NORTON COMMANDER** és a **PCTOOLS** is.

A utility-k külön alcsoportját képezik a **lemezek tartalmát vizsgáló programok**, melyek segítségével a lemez információja közvetlenül, az adott szektorról beolvasható a számítógépbe, átnézhető vagy szükség esetén módosítható.

Az ilyen típusú szoftvert **browse** gyűjtőnév alatt emlegetik. Leginkább „böngészés”-re fordítható, ami itt a lemez átnézését, vizsgálatát jelenti. Akkor használjuk, ha a lemezen bizonyos adatblokkok megsérültek, vagy idegen nyelvű feliratokat magyar nyelvűre akarunk kicserélni bizonyos programokban. A programfejlesztők akkor is használják, ha kíváncsiak rá hogy programjuk a megfelelő adatokat a megfelelő helyre írta-e. Vannak olyan lemezvizsgáló programok is, melyekkel a szektorok szinkronizációs jelei és egyéb blokk azonosítók, felíráshelyesség ellenőrző összegek is vizsgálhatók, sőt átírhatók.

Utóbbiakal a DOS által helyesen felírt értékek megváltoztathatók, így mesterségesen hibák hozhatók létre bizonyos blokkokban. A legtöbb védett lemez ilyen „hibákat” tartalmaz amelyet a védelmi program vizsgál, és csak abban az esetben indítja el a programot vagy hívja be teljes terjedelmében, ha azt a bizonyos hibát megtalálta.

Már át is ugorhatunk a segédprogramok másik csoportjára, a **másolókra**, melyeknek igen széles skálája ismert. Van olyan másoló is, mely a másolat készítése előtt a céllemezt újra formázza és csak utána végzi el a másolást. Erre azért van szükség, mert egyes lemezek védelme éppen azon alapul, hogy bizonyos szektorok vagy blokkok teljesen hiányoznak a lemezről. Ezt a szoftver gyártók speciális formázó programokkal érik el. Ha helyesen formázott lemezre készíték a védett lemezről másolatot, akkor a duplikátumon nem fog hiányozni a kérdéses blokk vagy sáv, ezért kell előbb az újra formázót futtatni. A másolókról is fogunk néhány szót ejteni.

Igen hasznosak a **billentyűzet átdefiniálását végző utility-k**, melyekkel a magyar ékezetes betűkhöz hasonló karakterek jeleníthetők meg és hívhatók meg bármely billentyűzetről. Azért csak hasonlók, mert az eredeti amerikai karakter ROM a Svéd, Dán, Olasz, Spanyol és Francia nemzeti karakterkészlet speciális karaktereit használja, amelyekből csak megközelítően lehet elérni a magyar ékezetes betűket. Természetesen a képernyő EPROM cseréjével megoldhatjuk, hogy minden ékezetes magyar betű helyesen jelenjen meg a képernyőn. Sajnos – szabvány hiányában – nagyon sok fajta ilyen EPROM létezik, minden készítő az általa kitalált helyre helyezi az ékezetes betűket.

Itt említjük meg a **NORTON-Szoftvereket (BACKUP, COMMANDER, EDITOR, GUIDE, UTILITIES)**, amelyek egy külön kategóriát képviselnek és nehezen sorolhatók be kategórikusan. Alkalmazásuk jelentősen megkönnyíti a programozó munkáját és ismeretük szinte hozzátartozik a „számítástechnikai intelligenciához”. Ezzel kapcsolatban ajánljuk a Bartha [2] könyvet.

4.2.3 Felhasználói programok

Ezeket a programokat is több alcsoportra oszthatjuk. Ide tartoznak többek között a **szövegfeldolgozók**, az **adattárház-kezelők**, az **elektronikus adatlap-kezelők** vagy **táblázatkezelők**, a **grafikus programok**, az **integrált programrendszerek**, **statisztikai** és **komputer algebrai programcsomagok**.

Amit mi **szövegfeldolgozásnak** hívunk, az nem más, mint két teljesen különálló művelet, esetleg két különálló programmal. A szövegfeldolgozás két része a **szövegszerkesztő** és a **nyomtatáskép előállító**.

A szövegszerkesztő feladata az, hogy segítse munkánkat a szöveges anyag gépre vitelénél és megváltoztatásánál. A nyomtatáskép előállító pedig a lapszámozásról, fejezet tördelésről, aláhúzásról gondoskodik, és a nyomtatóberendezést vezérli.

A legfejlettebb szövegfeldolgozó rendszereknél ez a két feladat olyan jól összehangolt, hogy a felhasználó észre sem veszi, hogy két külön rendszerrel dolgozik. Ennek tulajdonképpen így is kell lennie, de kis személyi számítógépek esetében nem mindig érik el ezt a színvonalat. Ez azt jelenti, hogy az, amit a saját gépünkön használunk, valószínűleg sokkal ügyetlenebb, mint amilyennek lennie kellene.

Kétféleképpen lehet szövegfeldolgozóhoz jutni. Az egyik, hogy külön választjuk ki és szerzzük be a szövegszerkesztőt és nyomtatáskép előállítót. A másik, hogy egy komplett szövegfeldolgozó programot veszünk. Az első nem tűnik jó megoldásnak – és valóban, a legtöbb esetben nem is az. Elképzelhető, hogy találunk egy olyan szövegszerkesztőt, ami annyira illik a munkastílusunkhoz, hogy megéri külön is használni. De lehet, hogy gazdasági megfontolásból döntünk úgy, hogy azt a szövegszerkesztőt használjuk, amelyet ingyen kapunk a számítógéppel – ilyen pl. a DOS-nak az EDLIN szerkesztője, és csak egy olcsó nyomtatáskép előállítót veszünk.

De általában mégis a legokosabb egy komplett szövegfeldolgozó programot venni, például a híres WORDSTAR-t, vagy egy másik kiválóat a sok közül. Mindenképpen fontoljuk meg ennek a lehetőségét is.

Egy szövegfeldolgozó vagy egy szövegszerkesztő kiválasztása speciális terület, nem úgy mint az egyéb szoftverek vásárlása. Ennek két fő oka van. Az egyik, hogy sokkal nagyobb a szövegszerkesztő és szövegfeldolgozók választéka, mint az egyéb programoké. Úgy tűnik, hogy a programozók szeretnek új szövegszerkesztőket kifejleszteni, úgyhogy a piacot már elárasztották velük. Rengeteg program közül lehet választani, és szükség is van erre a nagy választékra, mert a másik dolog ami megkülönbözteti a szövegszerkesztő programokat a többi programtól, az a bonyolultságuk.

A szövegszerkesztők azért különböznek annyira a többi programtól, mert rengeteg összetett parancsot építettek beléjük – közbeszúrásra és törlésre, anyagok másolására és mozgatására, margóbeállításra, továbbá a szövegen belüli soronkénti, szavankénti vagy bekezdésenkénti mozgatásra. Mindezekkel a parancsokkal úgy kell foglalkozni, hogy közben a lehető legkönnyebb legyen számunkra az írott szöveg begépelése.

Ez már önmagában is nagyon komplikált, nem beszélve arról, hogy még egy érdekes kérdést felvet: hogyan kell ezeket a parancsokat megadni? Funkciós billentyűkkel, amik

gépénként változnak? Alfabetikus parancs kódokkal, amik akadályozzák a szöveg begépelését? És hogy kell a megjelenítést formázni? Mi segítse az összetett parancsok megadását? Hosszú segédmenük, amikor a képernyőn csak kis hely van a menü számára? Mindezek miatt a szövegszerkesztő programok erősen különböznek egymástól mind a kezelésükben, mind a beléjük fektetett fejlesztői munka minőségében.

Mindez azt jelenti, hogy a szövegfeldolgozó kiválasztása nehezebb feladat, mint az egyéb programoké, főleg ha a szövegfeldolgozó program fontos a munkánkhoz. Ha a szövegfeldolgozásnak nincs komoly jelentősége számunkra, nem ennyire döntő fontosságú a választás, de így is nehezebb, mint bármely másik szoftveré.

Most megpróbáljuk néhány lényeges szempont megadásával elősegíteni a megfontolt választást.

Először is, jól együttműködik-e a szövegfeldolgozó a nyomtatónkkal? Kihaszználja-e a nyomtatónkban rejlő speciális lehetőségeket? A nyomtatók nincsenek egységesítve, így rendelkezhetnek olyan tulajdonságokkal, amelyek számunkra igen értékesek – amennyiben a szövegfeldolgozó ki tudja használni ezeket az előnyöket.

A következő kérdés, hogy melyik szövegszerkesztő szolgálja jobban az igényeinket, a nagyon komplikált, vagy elég egy egyszerűbb is?

Ezután a parancs és menü struktúráról gondolkodjunk el. Amatőr vagy alkalmi felhasználó számára szükségesek a menük és a „help screen”-ek, hogy elirányítsák az összetett parancsokban. Ugyanez egy tapasztalt, a géppel sokat foglalkozó felhasználó esetén bosszantó lehet. Aztán itt vannak a parancsok. Jó gépiró számára biztosan az alfabetikus parancsok a legjobbak – ezt használja a WORDSTAR is. Egyéb felhasználók esetén a funkciós billentyűk bizonyulhatnak jobbnak. Gondolkodjunk el rajta, hogy a műveleti billentyűk használata hogyan illeszkedik a saját számítógépünk billentyűzetéhez. Azt is nézzük meg, hogy van-e lehetőség változtatásra, meg lehet-e választani, hogy melyik parancs melyik műveleti billentyűhöz tartozzon.

További ismertebb szövegszerkesztők még pl. **KEDIT, PE2, WORDPERFECT, MULTI-EDIT, XY WRITE, MULTIMATE, MS WORD.**

Külön kategóriát képeznek az ún. **WYSIWYG** (What You see is what You get – amit lát, azt kapja) szövegszerkesztők, melynek az előnye főleg tudományos szövegeknél felbecsülhetetlen. A felhasználó a képernyőn egyből a nyomtatási formát látja és ez egy képletekkel teletűzdelt szövegnél nagyon nagy előny. Ilyen típusú szövegszerkesztő a **CHIWRITER**, melynek magyarosított változata az **ÉKSZER**.

Külön kell még szólnunk a kiadványszerkesztőkről, melynek ismertebb képviselői a **DESKTOP PUBLISHER, VENTURA, GALAMUS, AMIPRO, PAGEMAKER**, valamint tudományos művek esetében a **TEX, LATEX** és **AMS-TEX**. Ehhez a részhez ajánlott könyvek: Nagy-Péter-Soltész-Paczali [8], valamint Soltész-Sipos [13].

A gyakorlati életben egyik legfontosabb szerepet játszó rendszerek az **adatbázis-kezelők**.

Ezek fő funkciói:

1. Adatbázis-állomány létrehozása (szerkezetének meghatározása)
2. Adatbevitel, -módosítás, -törlés
3. Adott szempont(ok)nak megfelelő adatok kiválasztása, megjelenítése
4. Adatok rendezése különböző szempont(ok) szerint
5. Adatok és egyéb információk nyomtatása
6. Tetszőleges állomány másolása, törlése, átnevezése (ezek az operációs rendszernek olyan szolgáltatásai, amelyekre egy állományokkal dolgozó program használata során mindenképpen szükségünk lehet)

Mikroszámítógépes környezetben a legeltejettebb adatbázis-kezelők a **dBASE** család tagjai:

dBASE III	16 bites gépen fejlesztették ki (az ún. C programozási nyelven), kihasználva az új mikroprocesszor előnyös tulajdonságait
dBASE III Plus	a dBASE III továbbfejlesztett változata (annak állományait és programjait változatlan formában tudja használni). Kiegészítették olyan részekkel, amelyek hálózati alkalmazását is lehetővé teszik, megvalósítva a rekordszintű adatvédelmet.

Fő jellemzőik:

- interaktív (párbeszédes) üzemmód – az adatok közvetlenül hozzáférhetők és módosíthatók
- programozható – az adatbázis-állományok elrejtethők a „végfelhasználó” elől; csak a program által ellenőrzött módon lehet az állományokban bármit módosítani
- önálló, saját nyelve van, amely rendelkezik a magasszintű programozási nyelvek tulajdonságaival

A dBASE III Plus egy relációs adatbázis-kezelő rendszer, amely hálózatban is működtethető. Parancsfelépítése angol nyelvű. Meglevő adatállományainkat egyszerű parancsokkal bővíthetjük, módosíthatjuk. A szükséges információ másodpercek alatt kikérhető.

A dBASE mellett megjelent a dBASE-hoz szorosan kapcsolódó adatbázis-kezelő rendszer, a **CLIPPER** is, amely jól kiegészíti a dBASE funkcióit. Az adatbázis-kezelők egyik legismertebb karbantartó segédsoftvere a **DBU** (DataBase Utility). A menük segítségével könnyen használhatók a legfontosabb műveletek. További ismertebb adatbázis-kezelők: **INGRES**, **ORACLE**, **MAGIC**, **INFORMIX**, **FOXPRO**, **PARADOX**. Ajánlott irodalom: Dedinszky [3], [4], Szlovák-Köri-Tóth [14].

Az **elektronikus adatlap** vagy táblázatkezelő – angol nevén **SPREADSHEET** – egyik legnagyobb és legismertebb képviselője a **LOTUS 1-2-3**. Képzeljünk el egy akkora behálózott „lepedőt”, amely 8192 sorból és 225 oszlopból áll. Ez összesen 1,8 millió zárt mezőt vagy más néven cellát jelent. Ezt az irdatlan „lepedőt” (melyre a SPREADSHEET elnevezés is utal) megtölthetjük értékekkel, függvényekkel, kifejezésekkel és beírhatunk magyarázó szövegeket is. Ha akarjuk elkészíthetjük vele havi, negyedévi, félévi, évi jelentésünket. hogy látványosabb legyen a jelentés, vonalgrafikont, oszlop-, vagy kördiagramot is mellékelhetünk. Ha rendelkezünk színes nyomtatóval is, mindezt színesben tehetjük a vezetők asztalára.

E programokat, akár csak az eredeti **VISICALC**-ot, arra fejlesztették ki, hogy rutin-számításokat végezzenek olyan számokkal, melyek négyzetrácsba vagy táblázatba szervezhetők. Legáltalánosabb feladatuk, üzleti pénzügyi számítások elvégzése, mint pl. költségvetés készítés és előrejelzés, de ezen túlmenően is sok mindenre használhatók. Ha táblázatkezelő programokkal foglalkozunk, kezdjük az őszüknél, a **VISICALC**-nál. Most már nagyon sok a **VISICALC** versenytársa, valószínűleg Ön is nagy választékkal fog találkozni. Most megemlítünk néhány olyan tényezőt amelyek lényegesek lehetnek, amikor a táblázatkezelők között válogatunk.

Először is nézzük meg, milyen képességekkel rendelkezik. Az eredeti **VISICALC**-ot már nagyon sok későbbi riválisa túlhaladta, főleg ami a kalkulációs íven lévő cellák flexibilitását illeti. A **MULTIPLAN**, a **LOTUS 1-2-3**, a **SUPERCALC 3** és a többiek már messze többet tudnak ajánlani, mint a **VISICALC** eredetileg tudott. A Microsoft által bevezetett **MULTIPLAN** új fejlettségi szintet jelentett, de lehet, hogy mire Önök ezeket a sorokat olvassák, már megint új csodagyerek került a piacra, ami még többet tud. Másrészt viszont meg kell fontolni, szükségünk van-e különleges tulajdonságokra. Ha szabványos programokat fogunk együtt használni a táblázatkezelőnkkel, akkor a közös nevező, az eredeti **VISICALC** tulajdonságai bőven ki tudják elégíteni a szükségleteinket.

Másodszor azt kell megnézni, hogy nem összeférhetetlen-e a táblázatkezelő a rendszerünkkel? Vannak olyanok, amelyeket nem lehet átvinni hard diszkre.. Vásárlás előtt minden esetben ellenőrizzük, hogy át lehet-e vinni a programot más tároló rendszerre, vagy pedig a rendszer újbóli betöltése szükséges ahhoz, hogy használni lehessen őket. Ez igen fontos tényezője annak, hogy mennyire kényelmes a használatuk.

Harmadszor, együtt tud-e dolgozni az alapvető **VISICALC** vagy **LOTUS 1-2-3** szabvány-programokkal?

Negyedszer, tudja-e hasznosítani azokat az előnyöket, amelyeket egy fejlett hardver biztosít? Az IBM PC család legtöbb tagjához gyors, lebegőpontos processzorok illeszthetők, mint például az Intel 8087 aritmetikai koprocesszor. Ha a táblázatkezelőt széleskörűen használjuk, számításaink is igen hosszúvá válhatnak. Egy olyan táblázatkezelő, amit úgy terveztek, hogy a 8087-t használja, nagyon hasznos lehet, hiszen így a számítások lényegesen lerövidülnek.

Ötödször, illeszkedik-e a többi programozási eszközhöz? A táblázatkezelőt sokszor önmagában használjuk interaktív szimulációs számításoknál, de sok esetben a számítások eredményeit jelentések és javaslatok készítéséhez kell felhasználnunk. Ilyen esetben már fontos, hogy mennyire könnyen tudjuk az eredményeket a szövegfeldolgozóknak tovább-

bítani. Tulajdonképpen ez a legnyomósabb érv az összetett, többcélú programok mellett, melyekkel később foglalkozunk majd.

További ismertebb táblázatkezelők: pl. **QUATTRO, EXCEL, CALCSTAR, SYMHONY.**

A **grafikus programok** újabb alcsoportokra oszthatók a felhasználás célja szerint. Vannak kifejezetten rajzoló programok, melyek művészi hajlamaink kielégítésére szolgálhatnak, vagy játék programok háttérül, de demonstrációs célokra is használhatók. Népszerű a grafikus lehetőségek 3D (három dimenziós) perspektívában történő kihasználása. Újabban egyre többet hallani a mérnöki munkát támogató **CAD** (*Computer Aided Design*, számítógéppel támogatott tervezés) rendszerekről. Ezek a tervező rendszerek mint nagy programcsomagok jelennek meg a piacon. Segítségükkel jelentős időmegtakarítás érhető el, mivel az igényes programok teljes dokumentációt készítenek a megtervezett objektumról plotteren vagy mátrix-nyomtatón egyaránt. (Természetesen csak a plotterrel készített dokumentáció fogadható el műszaki rajzként.) A rendszerek szolgáltatásai közé tartozik a méretarányos nagyítás és kicsinyítés, a térbeli forgatás, kívánság szerint a nem látható részek eltüntetése és az axonometrikus ábrázolás. A nagyítás mértéke attól függ, hogy a tervező milyen részletességgel rajzolta meg az objektumot.

Ismertebb csomagok: pl. **PAINTBRUSH, COREL DRAW, ANIMATOR, DESIGNER, GEM.**

Az **integrált programrendszerek** (mint pl. a **FRAMEWORK, OPEN ACCESS, ABILITY**) magukba foglalják a szövegszerkesztést, adatbázis kezelést és az elektronikus adatlap kezelést, sőt az **ABILITY** képes gépek közötti kommunikációra is az RS232 csatolón keresztül. Legnagyobb előnye az integrált rendszereknek az, hogy egymagukban képesek a legelterjedtebb és legfontosabb funkciók ellátására. Legnagyobb hibájuk is ez, mivel igaz a mondás: „*aki sokat markol, keveset fog...*” Az integrált rendszerek egyik eleme sem képes arra, amire a legjobb adatbázis kezelők, szövegszerkesztők vagy spreadsheet-ek. Felhasználási területük a vezetői döntések előkészítése, a napra kész információk biztosítása és a vezető munkájának megkönnyítése. Elsősorban vezetők személyes munkájához ajánlható, vállalati rendszerekben való alkalmazása veszélyes, mert igen gyorsan „*kinőhető*”, azaz bizonyos határterületi speciális alkalmazásokat nem végez el megbízhatóan, vagy egyszerűen a felhasználó rendelkezésére bocsátott memória válik szűkké.

Mit nézzünk meg egy ilyen többfunkciós programcsomagban? Az első dolog, hogy milyen széles a lefedett funkciók területe. Elveszti az értelmét az egész, ha akár csak egy olyan funkció is hiányzik belőle, amelyet sokat kellene használni. Mik azok a funkciók, amelyek benne lehetnek egy programcsomagban?

- * szövegszerkesztés (a szövegfeldolgozás első része)
- * íráskép előállítás és nyomtatás (második rész)
- * grafikon generálás
- * táblázatkezelő számítások
- * adatkezelés (tárolás, szervezés, és visszakeresés függetlenül attól, hogy vajon

- címekről, telefonszámokról, vagy írásos megjegyzésekről van-e szó)
- * kisebb mértékű programozhatóság (például olyan program készítése, amely végigkeresi a levelezési listát valamilyen kikötés alapján, és a megfelelő címeket egy másik fájlba helyezi)
- * adatátvitel (adatok küldése másik számítógépnek és adatok fogadása másik számítógéptől)
- * üzenet átvitel vagy számítógépes levelezés (elküldött vagy kapott üzenetek nyilvántartása)

A következő, amit meg kell nézni, hogy mely funkciók vannak igazán kidolgozva, és melyek alig. Lehet, hogy egy csomagban nagyon jó a táblázatkezelő, de gyenge a szövegszerkesztő. Állítsuk fontossági sorrendbe a funkciókra vonatkozó igényeinket és hasonlítsuk össze a különböző programok erős és gyenge pontjaival.

A következő megfontolandó dolog a kiválasztásnál a sebesség. Ahhoz, hogy egy program praktikus legyen és sok lehetőséget tartalmazzon, komoly kompromisszumokat kell kötni a sebességét illetően.

Ezután az adatátvitelről gondolkodjunk el. Lehet, hogy ez – adatok kicserélése számítógépek között – még nem szerepel a terveink között, de a személyi számítógépek gyors terjedésével a távadatfeldolgozás egyre jelentősebbé válik. Ajánlatos, hogy az adatátviteli lehetőség szerepeljen azon sajátosságok között, amit a programcsomagtól elvárunk, még akkor is, ha most úgy véljük, hogy soha nem lesz rá szükségünk.

Mégis talán a legfontosabb szempont az értékelésnél a „súlypont”. A legtöbb integrált programcsomagnak van egy olyan eleme, ami az egész csomag magját alkotja, ami meghatározza a stílust, a jellemző tulajdonságokat, és egyebeket. Minden alkalommal, amikor először találkozunk egy csomaggal, kérdezzük meg magunkban – van-e ennek a csomagnak magja. Ezután nézzük meg, hogy az a rész-e a középpont, ami a legfontosabb számunkra.

Ismertebb integrált programcsomagok még pl. **MICROSOFT WORK, LOTUS WORKS.**

A tudományos és gazdasági életben nagy szerepet játszanak az ún. **statisztikai és komputer algebrai** programcsomagok. Felsőfokú oktatási intézményekben ezek ismerete nélkülözhetetlen és remélhetőleg az egyszerűbb változataik különböző tanfolyamokon is a tananyag szerves részét alkotják majd.

Ismertebb statisztikai csomagok: **BMDP/PC, SPSS/PC, SAS, MATHSTAT, P-STAT, STATPAC, MATHSOFT.**

Nevesebb komputer algebrai programcsomagok: **REDUCE, DERIVE, MATHEMATICA, MAPLE.** Sajnos ezekhez magyar nyelvű leírások még nem nagyon szerezhetők be.

Az egész fejezethez ajánlott irodalom: Pajor [10], [11]. Javasoljuk továbbá a **COMPUTERWORLD** (Számítástechnika), a **COMPUTER PANORÁMA**, az **ALAPLAP** és a **CHIP** folyóiratok rendszeres követését.

Irodalomjegyzék

- [1] **Dr. ÁDÁM S.** *Népszerű Elektronikai Minilexikon*, LSI ATSZ, Budapest, 1985
- [2] **BARTHA A.** *Norton*, LSI ATSZ, Budapest, 1991
- [3] **Dr. DEDINSZKY F.** *Clipper 5.0 kézikönyv*, LSI ATSZ, Budapest, 1991
- [4] **Dr. DEDINSZKY F.** *Programozási segédsoftverek IBM PC-re 1., SAY-WHAT, DBU, DEBUG*, LSI ATSZ, Budapest, 1991
- [5] **HOMONNAY P.** *Angol-magyar számítástechnikai szótár*, Novotrade, Budapest, 1990
- [6] **KOVÁCS M.** *Angol-magyar mikroszámítógép-mikroelektronikai szótár*, LSI ATSZ, Budapest, 1987
- [7] **Dr. KOVÁCS M.** *Mikroelektronikai értelmező szótár I-III.*, LSI ATSZ OMAK Alapítvány, Budapest, 1991
- [8] **NAGY-PÉTER-SOLTÉSZ-PACZALI** *Szövegszerkesztők az IBM PC számítógépekhez, PROFESSIONAL EDITOR, PERSONAL EDITOR, KEDIT*, LSI ATSZ, Budapest, 1991
- [9] *Oxford Számítástechnikai Értelmező Szótár*, Novotrade, Budapest, 1989
- [10] **Dr. PAJOR G.** *IBM PC-ről alapfokon, A hardver*, LSI OMAK Alapítvány, Budapest, 1991
- [11] **Dr. PAJOR G.** *IBM PC-ről alapfokon, A software*, LSI OMAK Alapítvány, Budapest, 1991
- [12] **SINCLAIR I.R.** *Collins Dictionary of Computing*, Collins, London 1988
- [13] **SOLTÉSZ-SIPOS** *Szövegszerkesztők az IBM PC számítógépekhez, WORD-STAR, CHIWRITER*, LSI ATSZ, Budapest, 1989
- [14] **SZLOVÁK-KÖRI-TÓTH** *Adatbáziskezelés, programozás dBASE IV-ben*, LSI ATSZ, Budapest, 1991

ÉGSZI – „TISZA”

Informatikai, Szolgáltató Kft

KÖZPONT:

DEBRECEN, Petőfi tér 10. – Tel.: 52-17-700 – Fax: 52-15-853

KIRENDELTSÉGEK:

SZOLNOK, Baross u. 20. – Tel.: 56-34-635 – Fax: 56-32-544
NYÍREGYHÁZA, Mártírok tere 9. Telefon: 42-14-032

HARDVER – SZOFTVER

EGY HELYEN

Tevékenységi területek:

Szoftver fejlesztések:

- Alkalmazói rendszerek készítése
- Komplex vállalati információs rendszerek kialakítása
- Folyamatszervezés, ügyvitel szervezés
- Meglévő rendszerek adaptációja

Hardver forgalmazás:

- IBM PC XT/AT kompatibilis számítógépek forgalmazása
- Autonóm és hálózati üzemű konfigurációk telepítése

Munka és üzemszervezés: IBM 4331 géphez kapcsolódó osztott rendszerű feldolgozás

Ajánlataink IBM PC XT/AT kompatibilis gépekre

Lokális és NOVELL hálózati üzemmód választható

- Komplex pénzügyi nyilvántartási és főkönyvi könyvelési rendszer
- Munkaügyi és személyzeti nyilvántartás
- Teljesítmény elszámolás
- Bérszámfejtés
- Raktári készlet nyilvántartás
- Fogyóeszköz nyilvántartás
- Szállítói megrendelés nyilvántartás
- Anyagutalványozás
- Szállítási információs rendszer (Menetlevél feldolgozás)
- Állóeszköz nyilvántartás
- Vendéglátóipari üzleti áruforgalmi rendszer
- Vendéglátóipari számlázási rendszer
- Szerződéses üzletek nyilvántartása
- Videokölcsönzés nyilvántartás, számlázás
- Italforgalmazáshoz kapcsolódó számlázás és raktárnyilvántartás
- Könyvtári számítógépes leltárrendszer
- Vonalkód nyomtató programok (EAN, ITF, CODE 39)
- Távadatfeldolgozási szolgáltatások IBM-PC-k között

RENDSZERBEMUTATÁS A MEGRENDELŐNÉL

ONNELI – ONÉRTI

DATAPLAN
Számítástechnikai Részvénytársaság
4029 Debrecen, Domb u.3.
Tel.: 52/23-235

Központ:
1023 Budapest, Ürömi u. 25-29. Tel.: 180-3511
Telefax: 168-8632 Telex: 22-3704
Mintaterem: 1023 Budapest, Frankel Leó u.72.
Tel./fax: 115-1862
1364 Budapest, Pf. 184.

Megbízható minőség – az Ön igényei szerint

KÍNÁLATUNK:

- IBM kompatibilis egyedi számítógépek és komplett hálózati rendszerek telepítése,
- feladatorientált nyilvántartási és könyvelési programok installálása, be-tanítással,
- adat- és vagyonvédelmi rendszerek kiépítése gépeink és az Önök adatai-nak védelmére.

Távolkeleti áron kínálunk amerikai csúcsmínőségű Western-Digital win-chestereket és hálózati elemeket:

Centaur 40 MB (28 ms)
Caviar 80 MB (18 ms)
Piranha 200 MB (16 ms)
WD-8003 ETHERNET-kártya

Viszonteladóknak és nagyobb darabszám esetén árengedmény!

Mi a Touch-info ?

Jelen lehet egyszerre 32 helyen, egyszerre 4 nyelven!

Magyar, angol, német, olasz nyelven egyszerre 32 helyen megjelenhet hir-detése a TOUCH-INFO segítségével. A legmodernebb technikát ajánljuk: egy képernyő megérintésével bárki tudomást szerezhet az Ön tevékenységéről; mindarról, amit fontosnak tart elmondani. Tudni fognak Önről!

TOUCH-INFO. NE FELEDJE: CSAK EGY ÉRINTÉS!

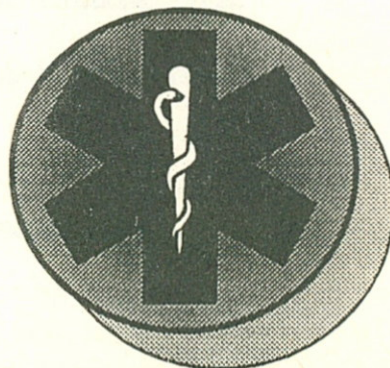
KERI NOVA

Elektronikai és Számítástechnikai Kft.
4029 Debrecen Csapó u. 100. H-4011 Debrecen, Pf.: 3.
Tel.: (52) 13-690, (52) 13-795 Fax.: (52) 11-441
1125 Budapest Tuszádi u. 12. Tel./fax.: 155-99-59

*Egyszerűen
kezelhetők!*

komplex kórházi rendszer

orvosi szoftverek

- **professzionális számítógépek**
- **perifériák**
- **mátrix és laser printerek**
- **telefonok, telefonközpontok**

IFSZ Kft.

- Komplettszámítógépes rendszerek fejlesztése és szállítása
- Számítógépes hálózatok tervezése és kivitelezése (Ethernet, ARCnet, X25)
- Szakértői tanácsadás az informatika minden területén
- ORACLE (CASE) alapú fejlesztések
- DEC rendszer- és hálózatüzemeltetési, valamint fejlesztési tapasztalatok
- SUN és más SPARC-processzoros munkaállomások és hálózati rendszerek UNIX-alapú alkalmazásokhoz
- DTK számítógépek, EPSON, HP, MAXTOR és más perifériák

Az IFSZ Kft. az ORACLE, a NOVELL és az SCO UNIX termékek hivatalos magyarországi forgalmazója.

Informatikai Fejlesztő és Szolgáltató Kft.
4026 Debrecen, Darabos u. 9-11.
Tel: (52) 12-519, 18-344/40. Fax: (52) 10-067. Tlx: 72-450.

Az Ethernet, ARCnet, DEC, ORACLE, NOVELL, SCO, UNIX, DTK, EPSON, HP, MAXTOR, SUN és SPARC bejegyzett védjegyek.

SYNCHRON KFT.
4026 Debrecen, Bem tér 8.
Telefon: (52) 30-519, 11-033/1

Szoftverfejlesztési részlege vállalja:

állóeszköznyilvántartás, anyag- és fogyóeszköz gazdálkodás, áruforgalmi könyvelés, nagykereskedelmi és bolti elszámolás, pénzügyi és forgalmi könyvelés

IBM/PC-re kifejlesztett, NOVELL hálózaton működő rendszerek adaptálását, telepítését.

További fejlesztési igényeket is kielégítünk.

Egyéb tevékenységünk: a kft. földmérő részlege rövid határidővel vállal földmérési munkákat, komplex hivatali ügyintézésel.

A Synchron az ön partnere!

Computer Electronic Kft.

Számítástechnikai Szaküzlete 4024 Debrecen,

Sumen u. 18. Tel.: 52/68-138

széles választékával várja vásárlóit.

Kedvező áron és jó minőségben ajánljunk: IBM-kompatibilis számítógépeket, nyomtatókat, UTAX fénymásolókat és hardver kiegészítő eszközöket. LÍZING lehetőség!

További részletes felvilágosítással készségesen állunk rendelkezésére az 52/30-519 és 27-703-as telefonon.

VÁLLALJUK

jegyzetek, nyomtatványok,
szigorú számadású tömbök,
cimkék, névjegykártyák,
esküvői meghívók gyártását,
szitázást,
könyvkötést

**RÖVID HATÁRIDŐVEL,
KEDVEZŐ ÁRAKON!**

**VÁRJUK SZÍVES
MEGRENDELÉSÜNKET!**

Fogy. ár: 150,- Ft

ÍGY KÖNNYEBB A SZÁMÍTÁSTECHNIKA

Egyre nehezebb lépést tartani a számítástechnika rohamos fejlődésével. Éppen ezért minél hamarabb kezdjük az alapfogalmak elsajátítását annál könnyebb lesz a felzárkózás és egy adott szint elérése. A szintentartáshoz azonban folyamatosan követnünk kell az új irányzatokat, tudnunk kell a legfrissebb szoftverekről és hardverekről. Mivel a számítástudomány nyelve az angol, minden kezdő felhasználónak — ha nincsenek angol ismeretei — nehézséget jelent a számítógéppel való kommunikáció. A könyv ennek az akadálnak a leküzdését is szeretné megkönnyíteni. Tematikája az oktatásban és programozási munkában szerzett tapasztalatok alapján áll össze.

Az első fejezetben angol–magyar számítástechnikai szótár és a fontosabb rövidítések találhatók.

A második fejezet a DOS alapvető üzeneteit tartalmazza.

A harmadik fejezet egy mini értelmező szótárt foglal magába.

A negyedik fejezet szoftverekről ad egy–egy rövid ismertetést.

Hasznos lehet az egyetemi és főiskolai hallgatóknak, tanfolyamok résztvevőinek, a középiskolásoknak valamint az általános iskolák tagozatos tanulóinak.

A könyv megrendelhető a szerzőknél:

Dr. Sztrik János KLTE Matematikai Intézet

Debrecen 4010 Pf.: 12.

a kiadónál: **Stúdium Kiadó 4400 Nyíregyháza, Szent Györgyi
Albert u. 17. Telefon: (42) 41–330.**

Debrecen, 1991.

A Szerzők